DÖNEM : 1 CİLT : 2 TOPLANTI : 2

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Onüçüncü Birleşim

18 . 10 . 1963 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	**338**
2. — Yoklama	**338**
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	**338**
1. — Bolu Milletvekili Kâmil İnal ve 4 arkadaşının, Amerika'dan ithal edilecek 33 dizel elektrik lokomotifinin ihalesi mevzuunda Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura hakkında soruşturma açılmasına dair önergesi (4/8)	338:353
2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/9)	353:358,358:360
3. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturmasına dair önergesi (4/10)	353,360:361
4. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata tarafından açıklanan hususlardan dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/11)	353,361:362
5. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ve Adalet Bakanı haklarında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/12)	353,362:384

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ankara, İstanbul ve İzmir illeri sınırları içinde ilân edilen ve 21 . 8 . 1963 tarihinden itibaren iki ay süre ile uzatılması kabul edilmiş bulunan sıkıyönetimin, 21 . 10 . 1963 tarihinden itibaren Ankara ve İstanbul illerinde iki ay süre ile uzatılmasına dair Başbakanlık tezkeresi üzerinden yapılan görüşmelerden sonra, açık oya sunularak kabul olundu.

Bolu Milletvekili Kâmil İnal ve 4 arkadaşının, Amerika'dan ithal edilecek 33 dizel elektrik lokomotifinin ihalesi mevzuunda Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura hakkında soruşturma açılmasına dair önergesi üzerinde bir süre görüşüldü.

Vaktin gecikmiş olması sebebiyle 18.10.1963 Cuma günü saat 14 te toplanılması kabul olundu ve Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Amasya
Ferruh Bozbeyli	*Nevzat Şener*

Kâtip
Balıkesir
Mithat Şükrü Çavdaroğlu

BİRİNCİ OTURUM

AÇILMA SAATİ : 14.00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KATİPLER : Mithat Şükrü Çavdaroğlu (Balıkesir) — Nevzat Şener (Amasya)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum,

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz var, müzakereye başlıyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Bolu Milletvekili Kâmil İnal ve 4 arkadaşının, Amerika'dan ithal edilecek 33 dizel elektrik lokomotifinin ihalesi mevzuunda Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura hakkında soruşturma açılmasına dair önergesi (4/8)

BAŞKAN — Dünkü Birleşimde yapılan konuşmalar sonunda yeterlik önergesi gelmiş, Başkanlık Divanınca yeterlik önergesi oya konmazdan evvel, Bakanı ve bir Milletvekilini konuşturduktan sonra, önergenin tekrar okutulup oylanması ciheti Yüksek Heyetinize arz edilmiş idi.

Ulaştırma Bakanı Sayın İhsan Şeref Dura buyurun.

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Kastamonu Milletvekili) — Sayın Başkan, sayın Senatör ve Milletvekilleri;

Üzerinde müzakere yapılmakta olan konuda; lehte veya aleyhte konuşan bütün arkadaşlarıma, teşekkürlerimi, şükranlarımı arz etmek, ilk vazifemdir. Bu konuşmalarda, her şeye rağmen, ittifakla üzerinde durulan bu naçiz arkadaşınızın namus ve dürüstlüğü hakkında ifade buyrulan hisler, hayatımın en büyük mükâfatı ve Devlet hizmetinde geçirdiğim yılların, vicdanımda esasen yaşamakta olan huzurun bir tescili olmuştur. Hakikaten teşekkür ederim.

Önce arz edeyim ki, kısa olacak olan mâ-

ruzatımda, bâzı arkadaşlar gibi ne ittihamlı, ne de tarizli konuşacağım. Burada, üzerinde hassasiyetle durduğumuz bir Devlet meselesini münakaşa ediyoruz. Yerli, yersiz ithamlar, kırıcı sözler, asıl maksadı, yanlış yollara sürükleyebilir.

Şimdi konuya geçiyorum :

1. Yüksek Meclisce kurulan ve sonunda Devlet Demir Yolları mensuplarını görevlerini kötü kullanmakla, beni de ihmâlle suçlandıran Komisyonun raporu, bu müzakerenin konusunun mesnedi olmuştur.

Anayasanın 88 inci maddesi (Türkiye Büyük Meclisinin Denetim yolları) üzerinde Yüksek Meclisin yetkilerini tâyin ve tespit etmiştir. Araştırma ve soruşturma iki ayrı müessesedir. Bu maddede araştırma şöylece tarif olunmuştur:

(Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.) denilmektedir.

Yüksek Millet Meclisinin verdiği karar üzerine beş kişilik bir komisyon, kurulmuş, bir rapor tanzim edilerek Yüksek Meclise tevdi edilmiştir. Başlangıçta Bakanlığa yazdığı yazılarda da (Tahkikat Komisyonu) diye kendisini adlandıran bu Heyetin, sonunda Anayasa önünde durumunu düzelterek Araştırma Komisyonunu diye raporlarını imza etmelerine rağmen, yine de madde tâyini suretiyle suçluluk tesbit etmiştir. Şimdi, benim hakkımda soruşturma açılıp açılmaması, bu rapora istinaden, dört arkadaşımızın verdikleri önerge üzerine müzakere edilmektedir.

Yüksek Meclisin araştırma salâhiyetinin kazai işlerle alâkası olmıyacağı aşikârdır. Yukarda da işaret ettiğim gibi, Meclis araştırması, belli bir konuda, bilgi edinilmek için yapılan incelemelerden ibaret olduğundan, Araştırma Kurulunun kazai vazifeyi, yani kaza mercilerine aidolan bir vazifeyi üzerine alması yerine, Yüksek Meclisi tenvir için bir incelemeden ibaret kalması icabederdi.

Anayasanın 5 nci maddesinde, yasama yetkisinin Millet Meclisi, 6 ncı maddesinde yürütme görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca, 7 nci maddesinde de yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı, yani kuvvetlerin ayrılığı kaidesi ifade olunmuştur. Bunun bir tek istisnası mevcuttur: Bu da, soruşturma müessesesi ile Bakana izafe edilen bir fiil için, Büyük Meclisin lüzumu muhakeme kararı vermesiyle, ancak, bir Bakanın mahkemeye sevki kaidesidir. Binaenaleyh, benim hakkımda soruşturmaya geçilip geçilmemesi Araştırma Kurulunun raporu mesnet ittihaz edildiğinden, yalnız bu raporun ve önergenin Bakan olmam itibariyle ihmalim bulunup bulunmadığı hakkında Yüksek Meclise mâruzatta bulunacağım. Memurlar kısmına temas etmemeyi bilerek ve bir Anayasa vazifesi telâkki ederek yapmadığımı bir kere daha Yüksek Heyete arz etmek ihtiyacındayım.

Memurlar için vazifelerini kötüye kullanmak; bana da vazifeyi ihmal suçu atfolunduğuna göre; her iki suçun maddi unsurları arasında hiçbir irtibat yoktur. Bir kimseye vazifesini ihmal etmiştir, denilebilmesi için icrai faaliyette kasden bulunmadığının sabit olması lâzımdır. Memurların ise icrai faaliyette bulunmaları ve bunun salâhiyetini kötüye kullanmak maksadiyle yapılmış olması iktiza eder. Şu halde, bu iki fiil için irtibat tasavvur olunamaz. Yine, evvelce arz ettiğim gibi, Bakanlığa 12 Haziran 1963 tarihinde tâyin olundum. Raporda belirtildiği gibi Devlet Demiryollarındaki memurlar daha önce tâyin edilmiş, komisyonlar kurulmuş, raporlar verilmiş, ondan sonra ben vazifeye başlamış bulunuyorum. Bununla, benim Devlet Demiryollarında yapıldığı iddia olunan yolsuzlukla, o tarihlerde Bakan olmamam sıfatiyle maddeten bir bağlantı kurulmasının tasavvur edilmesine imkân yoktur. Araştırma Kurulunun, durumda, beni suçlu seçerek, memurlar hakkında kazai bakımdan mütalâa dermeyan etmesi hareket noktasının yanlış seçilmiş olduğunu gösterir. Ben, Yüksek Meclis önünde bana isnadedilen suç üzerinde mütalâa dermeyanımda ısrarlıyım. Devlet Demiryolları memurları hakkında ise; evvelce de arz ettiğim veçhile bir taraftan önce tetkikat, daha sonra tahkikat açtığıma ve Yüksek Araştırma Kurulu raporu da elde bulunduğuna göre, eğer suçlular varsa, yarın kazai mercilere intikal edeceğinden, Anayasa gereğince, vazifemin sükûttan ibaret olduğunu müdrikim.

Araştırma Kurulunun raporunda, ihmalin; kasden bir işi yapmamak suretiyle ortaya çıkacağı malûm iken; Bakanın ne yapması icabettiğinin sarahaten tesbit edilmesi icabederdi. İhale Komisyonu, 6.8.1963 te karar almış; ben

bundan önce mi müdahale etmeli idim, yoksa sonra mı? Yani, kanunen ve Amerika ile yaptığı sözleşme ile bütün hak ve yetkileri kendi üzerinde bulunan bir idareye; bir müdahale yapmalı mı idim? Meseleyi İktisadi Kurula götürmemi bir müdahale sayanlar böyle bir hareket yapsa idim, acaba böyle bir hareketim karşısında, bana ne derlerdi? İşte düğüm noktası burada. Benim bildiğim, Büyük Millet Meclisi, muhtelif ihtiyaçları göz önünde tutarak, kanun yapan bir organdır. Memleket ihtiyaçlarını, zaruretlerini, tatbikattaki aksaklıkları tesbit edip önce tenevvür etmek, sonra ihtiyaca göre hareket etmek için sırasında kanunları tadil veya yeni hükümler koymak üzere, Araştırma komisyonlarının derin tetkikatı neticesinde tutacakları ışıkla hareket etmek, istediği zaman, işi bir Araştırma Komisyonuna havale eder. Bu Komisyon, hiçbir zaman sorumluluğu olmıyan bir teşekkül olduğu için, kazai sıfatı benimsememesi icabeder. Bu sıfatı benimsediği zaman, hiçbir mesuliyeti olmadığından, bâzı kimselere isnatlarda bulunacak vaziyete düşer ve Anayasaya uymıyan bir hareketle, Meclise karşı da asıl vazifesini yapmamış durumda kalır.

Benim ve eminim ki, Yüksek Meclisin, bu Komisyondan beklediği; bu ışık ve bu hareket tarzının aydınlatılması olmalı idi. Araştırma Komisyonu raporundan hakikaten istifade etmek istedim. Bir Bakanımız olmak itibariyle, Yüksek Meclisin irşadiyle hareket etmek zorunda olduğumdan, memlekette mühim olan bir nokta üzerinde, hakikaten Meclisin tenvir buyurmasına muhtacım. Bu ihtiyacım bugün de berdevamdır. Araştırma Komisyonunun kurulması ile hâsıl olan ümidimi, bu rapor zayıflatmıştır. Memlekette İktisadi Devlet Teşekkülleri mevcuttur. Bu teşekküllerin Kalkınma Plânında oynadığı ve ileride oynıyacağı rolü, Yüksek Meclise izaha lüzum yoktur. Bir iktisadi teşekkül, daima kâr etmez, bazan tevali eden zararları, sonradan hâsıl olan kârlariyle bu zararlarını telâfi eder veya etmez. İktisadi Devlet Teşekkülünün işlemesi, Devletin eski anlaşıldığı mânadaki vazifeleriyle ve eski Devlet mefhumiyle, meselâ; her hangi bir vali veya kaymakamın veya bir Maarif müdürünün vazifesi bakımından kendisinden beklenilen itina ile, İktisadi Devlet Teşekküllerinin başlarında bulunan kimselere tanınması lüzumlu olan hareket serbestîsi arasında, zaruri bir fark vardır. Bu içtimai ve iktisadi vâkıa göz önüne alınırsa, hâdisemizde, Devlet Demiryolları gibi iktisadi bir teşekkül söz konusudur. 6186 sayılı Kanunla, bu kanunun birinci maddesinde «Ulaştırma Vekâletine bağlı olmak, hükmi şahsiyeti haiz olmak, bu kanunla 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunmak ve merkezi Ankara'da olmak üzere TCDDY İdaresi kurulmuştur.» denilmektedir. Bu, arz ettiğim kanunla Devlet Demiryollarının artırma, eksiltme ve ihalede umumi olarak, Devlet teşkilâtını bağlıyan 2490 sayılı Kanunun çerçevesi haricinde bırakılmıştır. Bu kanun hükmü kabul olunurken, hâkim olan düşünce, bir iktisadi teşekkülün klâsik Devlet teşkilâtı düşüncesiyle idare edilemiyeceği esasıdır. Halen böyle bir iktisadi teşekkülde bu ihalede süiistimal yapılıyor ve mevzuat buna müsaittir, diye bir iddia yapılıyor gibi geliyor bana. Yüksek Araştırma Komisyonunun buradaki vazifesi, memleketin bir iktisadi teşekkülü olarak işletmek mecburiyetinde kaldığı, bu kabîl işlerde mevcut hükümlere nazaran murakabe vazifesiyle tavzif edilmiş bulunan Ulaştırma Bakanının bu işe ne şekilde müdahale edebileceğini ve bu müdahale hakkını haiz olup olmadığını Meclise bildirmesi icabederdi. Kendisine düşen vazife de bu idi. Ben de, bu Araştırma Komisyonundan, hakikaten bu bakımdan tenevvür edeceğimi ümidetmekte idim ve Yüksek Meclisin de irşadına mazhar olacaktım. Bu rapor, bu vazifenin görülmesinde, bizi beklediğimiz ışıktan mahrum bırakmasın. Geçen haftaki birleşik oturumda, Yüksek Heyete arz ettiğim gibi, 6 . 8 . 1963 tarihinde Devlet Demiryolları Müdürler Kurulunun yaptığı ihaleyi, eğer bunun hatalı olduğunu bilsem dahi, iptale mezun olmadığım hususunu, Anayasamız ve kanunlar muvacehesinde tekrar Yüksek Heyetinize arz etmek ıztırarındayım.

Yüksek Meclisin, Ulaştırma Bakanı olarak istihdam ettiği veya edeceği kimseleri tenvir etmesi icabeder. Araştırma Komisyonu mesaisinden vazifede olan veyahut böyle bir vazifeyi kabul edecek bir bakanın, bu hususa parmak basılmasını beklemesi hakkıdır ve memleket işlerinin yürütülmesi için de zaruridir. İhmali, memlekette kötü çığırlar açar. Müfsit kimseler, aleyhlerine olan bir kararı lehlerine tebdil ettirmek için her türlü gayrimeşru yollara müracaat edebilirler.

Namus erbabı da, tezvirden çekineceği için, vazife kabul edemez hale gelir. Memleketimizde yeni bir fikirle, yapılması icabeden ıslâhat, Yüksek Meclisin irşadiyle ancak bu sahalarda olur. Bir kanun hükmünün tatbikında aksaklık görülürse vuzuh ile bu nokta üzerinde durulması ve herkesin vazife ve salâhiyetinin katî olarak tesbiti lâzımdır. Bu, memleket için bir polis görevlisinden başlamak suretiyle bir iktisadi teşekkülün umum müdürünün ve bakanının sarahatla bilmesi lâzımgelen bir hususdur. Memlekette huzur ve istikrarın temini, işleri deruhde edenlere ne iş yapacağını hudutlu olarak tâyin etmek ve belirtmekle olur. Bunda da Yüksek Meclisin, halkın istek ve âmme vicdanına göre hareket etmesi zaruridir. Yüksek Araştırma Kurulunun, Meclisin, bu konuda çalışmak için vazifelendirmesi bir Anayasa kaidesidir. Komisyon, aksi istikameti tutmuştur. Ulaştırma Bakanlığına tabi müesseseler yalnız Devlet Demiryolları değildir.

Müşahhas bir hâdiseden bahsedeyim : Bakanlığıma bağlı diğer bir umum müdür geçen gün geldi, son hâdiseler karşısında şöyle bir müracaatte bulundu; dedi ki; «Yarın her hangi bir sorumluluğa mâruz kalmamak için, yapacağımız ihalelerin son safhasında, teftişlerinizi yaptırınız; biz ondan sonra ihale kararını verelim.»

Şimdi gelelim hâdisemize :

Bu lokomotiflerin ihalesinin yapılması, kredinin işlemesi müddetle mukayyettir. Benim vazifeye başladığımdan sonra, bu zaman da çok kısalmış bulunuyordu. Evvelce arz ettiğim gibi ve dosyada mevcut vesikaya göre AİD den o sırada bunun temdidini istettim. Şimdilik mümkün değildir dediler. O halde, bâzı icrai hareketler lâzımdı.

Muhterem arkadaşlar;

Krediyi AİD Teşkilâtı delâletiyle alıyoruz. Lokomotifleri yine bu yoldan alacağız. Bu lokomotiflerin alınmasının memleket için zararlı olduğunu kimse düşünmüyor. Tersine, gecikme; buharlı lokomotiflerin fazla sarfiyatı olması dolayısiyle Devlete günde 30 - 40 bin lira arasında bir zarara mal oluyor. Lokomotif alma fırsatını kaçırmamak üzere ve en müsaidolanların alınmasını süratle temin etmek için, firmalardan tavzih imkânını sağlamak üzere işi İktisadi Kurula götürüyorum. Bu kurullun teşekkül sebebi (Böyle konularda bakanlara istişari mütalâa vermek ve yardımcı olmak) içindir. Hiçbir zaman, bir tasarrufu ahara devretmek; bir mesuliyet ortağı aramak için değildir. Buna da ihtiyaçım yoktur. Bu mevzu ile alâkadar olmadı deniliyor. Bu iktisadi kurula götürülüş hareketi dahi; hattâ komisyon tarafından, ileri bir hareket diye tavsif edildiğine göre, nasıl ihmalî bir hareket olur, cidden anlıyamıyorum.

Gerek dedikodular; gerekse Refet Sezgin arkadaşımın Meclis kürsüsü ile ilgisi olmıyan isimler vererek söylediği gibi, bu satınalma işinde muhalif olan üyeyi de dinledikten sonra (Demek ki, muhalif olanları da dinlemişim, hattâ isimlerine lüzum yok, muhalif olanlardan başkalarını da dinledim), geçen celsede arz ettiğim gibi 3460 sayılı Kanunun murakabe şekli üzerındeki hükümleri içerisinde, Bakanlığın en yetkili müsteşar Muavinim ve Başmüşavirimi tetkika memur ediyorum.

Arkadaşlar; 3460 sayılı Kanunu dikkatle okursanız, orada, Bakan gidip dairelerin içerisinde kâğıt tetkik eder demiyor. Salâhiyetli adamları vasıtasiyle yaptırır diyor.

Devlet Demiryollarında bu arkadaşlar beş gün çalışıyorlar ve bana bir rapor veriyorlar. Yine komisyon soruyor; bu raporu bana niye vermedin?.. Ben komisyona her şeyi vermeye de mecbur değilim. O bir araştırma komisyonudur. Bir tahkikat komisyonu olsa idi, evet verirdim. Yahut, benden böyle bir şey isteselerdi verirdim; böyle bir tetkikat yaptırdım, diye kendilerine de söyledim; «netice aldın mı» deselerdi, verirdim.

Benim burada bulunmadığım bir zamanda, yine firma teklifleri müddeti göz önüne alınarak, Devlet Demiryolları teşkilâtı ve yetkilileri, kanuni haklarına ve Amerika ile yapılmış olan anlaşmaya istinaden kararlarını veriyorlar. Ben bu kararı da iptal edemezdim... İki, üç gün içinde dedikodu ve şikâyetler oluyor. Vesaiki ve bütün dokümanları tesbit etmek vazifesini Başmüşavire veriyorum. İşe koyulduğu sırada mesele Meclise intikal ediyor. Devlet Demiryollarının seçimini yaptığı ihale işleri Amerika'da da inceden inceye tetkik edilecek, tasvibedilirse, sözleşmeye, yani katiyete intikal edecek. Binaenaleyh, henüz sözleşme safhaları bile tamamlanmamış bir işte; neyi ihmal ediyorum, yine anlıyamıyorum.

Bir arkadaşın burada ifade ettiği gibi; vekâlet Teftiş Heyeti Reisi de bana ihbarda bulunmamıştır. Teftiş Heyeti Reisinin vazifesi ihbar değildir. Ben tersine bu işin teftiş ve tahkikini Heyete kendim intikal ettirdim ve tahkikini istedim.

Şimdi, Memduh Erdemir arkadaşımın sabahleyin gelip bizim Teftiş Heyeti Başkanından sorduğu suale cevap veriyorum : Teftiş Heyeti Başkanı Memduh Erdemir arkadaşıma demiş ki; «Benim bu hususlarda size verebilecek cevabım yoktur, Bakandan sorun» ama, arkadaşım gelip benden sormadı. Burada cevabını veriyorum.

Meclisçe devam eden araştırma sırasında; bütün evrak oraya intikal etmiş olduğundan yavaşlıyan tahkikat devam edecektir. Fakat, bu tahkikat öyle kolay bir şey değildir.

Vâkıa, bizim Araştırma Komisyonu; bir ayda bütün muamelâtı da inceliyerek; bir karara varan raporunu verdi. Fakat, sonra, muhterem üyelerinden biri, General Motors ve General Elektrik lokomotiflerinin takdiri benim yetkim dışında bulunan evsafiyle General Elektriğe olan temayülünü ifade ediyor, bir diğeri; belki de General Motors daha iyidir; diyor. Şu dahi; bu mevzuun öyle mahdut bir zamanda halledilemiyeceğini, bir netice alınamıyacağını gösterir. Nitekim, Ağustosun ilk haftasında Amerikan makamlarına tevdi edilen Devlet Demiryolları seçim kararının tetkiki, verilmiş olan bütün dosyalara rağmen; kendi memleketlerinin üç firmasına ait bu mesele için, anlaşma esasları da bunu âmir olduğundan, tetkiklerini hâlâ bitirememişler ve 11 . 10 . 1963 te Devlet Demiryollarından, mütemmim bilgiler istemişlerdir.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Raporu açıklar mısınız?

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Raporu istediğiniz makama açıklarım, ama sizin salâhiyetiniz yok.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Burada oku, burada. Cesaretin varsa, okursun.

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Okurum.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar Milletvekili) — Cesaretin varsa ne demektir? (Gürültüler)

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Rapor arkadaşlarımın önünde.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Cesaretin varsa raporu okuyun. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Erdemir, Sayın Nur Bâki....

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Rapor burada, istiyen gelir, görür. 22 Temmuz tarihlidir. Bu heyet müştereken Devlet Demiryolları idarecilerinin, muhalif tarafın mütalâalarını almış, karşılaştırmış ve neticede kararını bana tebliğ etmiş. (Gürültüler) Rapor budur. Karar sizi alâkadar etmiyor.

BAŞKAN — Rica ederim arkadaşlar, karşılıklı konuşmalar yok. Yeterlik önergesi kabul edilmezse, istiyene istediği kadar söz vereceğiz. (Gürültüler)

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Rica ederim, kazai mercie aidolan bir husus üzerinde beni burada konuşmaya mecbur etmeyiniz.

Şu halde, tekrar etmek ihtiyacındayım :

1. Elde muhterem Araştırma Komisyonunun raporu var,

2. Amerika'da enine, boyuna, derinliğine tetkik edilmekte,

3. Vekâlet Teftiş Heyeti tahkikat üzerinde.

Bunu şunun için söylüyorum : Bâzı arkadaşlar burada dediler ki; Bakan koridorlarda; «AİD tasvibetti» diyor, dediler, katiyen böyle bir lâkırdı söylemedim.

Elbetteki; eğer sorumlular varsa, ortaya çıkacaktır. Bütün bu kadar icrai durumların yanında, benim ihmalime nereden hükmediliyor, ben hakikaten şaşıyorum? Ben, kendimi suçlu görürsem; bunu kendim söyliyebilecek karakterde bir insan olduğumu burada beni tanıyanlar pekâlâ bilirler. (Alkışlar)

Devlet Demir Yolları mensuplarının suçları varsa; hiç çekinmeden; bunun arkasını bırakmayacak bir insan olduğuma inanmanızıda beni rica ederim. (Alkışlar)

Şimdi bir iki arkadaşın bâzı suallerine de dokunup; huzurunuzu fazla işgal etmiyeceğim :

Sayın Bölükbaşı; maalesef zabıtlarını bir haftadır yanında tutup ancak dün vermiş, yazı-

sini evvelki güne kadar veremediği için iyice tetkik edemedim.

Mealen şöyle bir şey ifade ettiler: «Hükümet başı ile konuştu, ona göre hareket etti.» Ben; bu mevzuda; sayın Başbakanla bir defa konuştum ve şunları söyledim :

«Sayın Başbakan, gazetelerde ailenizin şerefine kadar varan ve Devlet Demiryollarını ittiham eden neşriyat yapılmaktadır. Mesele henüz ihaleye de bağlanmamış, sözleşme de katîleşmemiş, bunun için gazetelerle de münakaşaya girmek istemiyorum, yarın ne olacağı belli olmıyan bir mevzuda henüz katî kararını vermeden sükûtu muhafaza etmek mecburiyetindeyim.» dedim. Buna verdiği cevap da şu olmuştur. «Bakanlığına ait işlere ben müdahele edemem, nasıl hareket edersen öyle et,»

Aziz arkadaşlarım; vazife verdiğiniz bu arkadaşınız, selâhiyet ve mesuliyetlerini müdriktir. İşinde, tecrübesinde; bilgisine ve vicdanına uymıyan bir emri - bunu veren Kabinesinde bulunduğu Başbakan da olsa - yapmaz ve kimse de yaptıramaz. Ben, o zaman kendi hareketimi kendim tâyin ederim. (Alkışlar)

Bir arkadaşım, Yüksek murakabeye de tetkik ettirmemiştir dediler; Yüksek murakabe benim emrimde değildir. Ama Devlet Demiryollarında alâkalı Yüksek Murakabe memurları çalışmaktadırlar; lüzum gördükleri meselelere de vaziyed etmektedirler ve ara raporları da vermektedirler. Bu arada iki noktayı da arz edeyim:

Yüksek Murakabe Heyeti Reisi ile de görüştüm. Ve Devlet Demiryollarının sık murakabesi ve Devlet Demiryollarının umumi vaziyeti üzerinde murakabenin lüzum ve şekli üzerinde mutabık kaldık, bir karara vardık, müşterek harekete geçmemiz için Başkanla bizzat konuştuk, karar aldık.

Yüksek murakabenin, 1959, 1960, 1961 1962 raporlarını da şahsan tetkik ettim. Gereğine göre tedbirler de alıyorum. Senatoda ifade ettiğim gibi, haksız olarak verilmiş bir sermaye ile kurulan bir şirketin derhal tasfiyesine emir verdim. Dün de bütün bu kadar meselelerle uğraşırken; T.H.Y. nın haksız yere kurduğu 2 milyon lira sermayesini verdiği bir şirketin tasfiyesine de, yine çekinmeden emir verdim. Fakat bu 4 senelik rapor hâlâ Mecliste duruyor. Bilmem ne netice alınabilir.

Şimdi Sayın İrfan Baran bana sordular:

Araştırma Komisyonunda, Devlet Demiryolları için söylediklerini, burada söylemek cesaretini gösterebiliyorlar mı, dediler? Benim; her sözümü her yerde söyledim : İşte tekrar ediyorum :

Devlet Demiryolları; memleketi günde 600 000, 700 000 lira zarara sokan bir İdare haline gelmiştir. Burada; birbirine girmiş ve karşılıklı ihtiraslar içinde çırpınan klikler vardır. Bu meselede de, iyice bir tahkik yapıp varsa suçluları bulup bir operasyon yapmaya ihtiyaç vardır, dedim. (Alkışlar)

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun Milletvekili) — Rifat Bey yapmamış mı?

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURARA (Devamla) — Rifat Bey yapmış, yapmış ama yapabileceği kadar yapmış. (Gürültüler).

BAŞKAN — Paşam karşılıklı konuşmayınız.

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Rifat Bey hürmet ettiğim bir zattır. Yaptığı tasarruflara da dokunmadığımı görüyorsunuz. Ama, yanlış yer olursa, ona da dokunurum.

BAŞKAN — Devam buyurun Sayın Bakan, karşılıklı konuşmayın.

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Fakat, muhterem arkadaşlar; Denizyollarında, Havayollarında bu yıl iyiye doğru giden - işte Rifat Beyin de bunda alâkası var - bu akışı sağlamaya çalıştığımız bir sırada bu lokomotif, ah bu lokomotif işi; eli, kolu bağlı beklemektedir, dedim. Çekeceğim bir taş yerine, koyacağım başka bir taş; bu meseleyi kendi istediğim şekle götürmek için bir hareket sayılacak ve benim «müdahale etti diye» bu taş başıma inip ezecektir. Bunun için sustum arkadaşlar.

Ertuğrul Akça arkadaşımız usule ait bâzı meseleler sordular; tatmin olmaları için, fakat usulî ve kazai mercilere ait olan muameleler olduğu için, burada cevap vermiyeceğim, kendilerine ayrıca yazılı mâruzatta bulunacağım.

Müsaade buyurursanız, bâzı neticelere varmak istiyorum; muhterem komisyonun raporunun, bizce tavzihe muhtaç bir durumu vardır. Gerek komisyonun, gerekse iradelerinize göre hareket mecburiyetini bir vazife saydığımız Büyük Millet Meclisinin bize ışık tutmasını; yolumuzu tâyin etmesini rica ediyorum.

Raporda sarih bir neticeye varılmamasına rağmen; General Elektrik lokomotiflerine doğru bir temayül hissedilmektedir. Şu halde; ihaleye el koyup; sözleşmeyi General Elektrik ile yapmak emir buyuruluyor mu? (Gürültüler)

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne Milletvekili) — Susalım mı çok rica ederim?

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Komisyon o halde ne demek istiyor. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Dura karşılıklı konuşmalara meydan vermemenizi rica ederim.

ULAŞTIRMA BAKANI İHSAN ŞEREF DURA (Devamla) — Amerika ile yapılan sözleşme mucibince, Devlet Demiryolları İhale Kanununun bütün cepheleriyle Amerika'da tetkikinden sonra tasvibedilirse, ihale sözleşmesi yapılabilecek ve 33 lokomotifin de ancak bu suretle alınabilmesi meşrut olduğuna göre, Amerikan kararı General Motors lokomotiflerini tercihi makbul görürse; Devlet Demiryolları İdaresi sözleşmeyi bu şartlar altında nasıl yapacak?

Bir mevzu daha var, muhterem komisyonun gözünden kaçmış.

Geçen hafta Birleşik toplantıda arz ettiğim gibi; kanunların kendisine verdiği hak ve yetkiye dayanarak ve Ulaştırma Bakanlığının onaylamasına dahi imkân bırakmıyan mevzuatımız, Amerikan Anlaşması esasları içerisinde, bu hak ve yetkilerini kullanan Demiryollar İdaresinin, bu sözleşme, icaplarından olarak; üzerine aldığı mükellefiyetler yanında, bir de, 1960 dan önce yapılıp, yürümiyen ve Westinghause Şirketi ile mevcut ve halen ihtilâflı olan ve büyük malî külfetleri bulunan sinyalizasyona ait bir mukavelenin tasfiyesi ve yeni sinyalizasyon sisteminin kurulması mecburiyeti de vardır. Bu büyük kararı almakta ve hattâ diğer ihalelerde, İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununun alım satımına ait muamelelerindeki yetkilerin kullanılmasında bu hareketler tereddüt ve ürkeklik hâsıl ettiğine göre, bunlar ne suretle yapılacaktır? Görülüyor ki, böyle nereden başladığı ve nerede biteceği belli olmıyan bir murakabe hakkını, müstakil bir teşekkülün tasarruflarına müdahaleye kadar götüren bir hareket düşünülürse; hangi Bakan, bu sorumluluğu üzerine alabilir? Bir taraftan; siyasi bir mevki işgal eden Bakanlar; bu müstakil müesseselere müdahalelerde bulunuyor diye şikâyet edilirken, bir taraftan da kanuni usuller ve mevzuat içinde kalan bir Bakanı; icrai hareketlerine rağmen; görevini ihmal etmiştir diye suçlandırmak, en azından insafsızlık olur. Bu arkadaşınız; millet parasının beş kuruşu üzerinde hassas ve amansız bir murakıptır. Ancak; aynı zamanda, kanunlara da hürmetkârdır. Ben vicdanen huzur içindeyim. Karar Heyeti Aliyenizindir.

Saygılarımı arz ederim. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Erdemir.

RİFAT ÖÇTEN (Sivas C. S. Üyesi) — Konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Erdemir. Söyleyiniz Sayın Öçten, ne hakkında konuşacaksınız?

RİFAT ÖÇTEN (Sivas C. S. Üyesi) — Bakanın konuşmaları arasında ismim geçtiği için konuşmak istirham ediyorum.

BAŞKAN — İsminizden ne diye bahsedildi Sayın Öçten? Kötü olarak bahsedilmedi.

RİFAT ÖÇTEN (Sivas C. Senatosu Üyesi) — Sayın Bakan cevap verirken ismimden bahsetti.

BAŞKAN — Sataşma olduğu kanaatinde değiliz. Direniyor musunuz Sayın Öçten?

RİFAT ÖÇTEN (Sivas C. Senatosu Üyesi) — Evet.

BAŞKAN — Sayın Öçten, ismimden bahsedildi diye konuşmak istiyorlar. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Buyurunuz.

Sayın Erdemir hakkınız mahfuzdur.

RİFAT ÖÇTEN (Sivas C. Senatosu Üyesi) — Çok muhterem arkadaşlarım, daha evvel mesuliyetini aldığım bir Bakanlık ve bu Bakanlığa bağlı müessese hakkında soruşturma yapıldığı için, bu mevzuda daha evvelce benim de bilgilerim vardı. Netice sona erinceye kadar da bunu takibettim. Şahsi görüş ve mütalâalarımı bildirmek isterdim. Ama, katiyen buna lüzum ve zaruret hissetmedim. Yalnız, gerek dün, gerek bugün bu kürsüden, gerek, Muvakkat Komisyonu teşkil eden arkadaşlarım ve gerekse Müdürler Kurulunu teşkil eden arkadaşların, benim zamanımda tâyin edildiğinden bahsedildi.

Aziz arkadaşlarım, adedi üçü geçmemek kaydiyle bu arkadaşları ben tâyin ettim. Yani,

tâyine lüzum gösterdim, Bakanlar Kurulundan tâyin çıktı. Benim zamanımda tâyin edildi, denildiği zaman, akla, Devlet Demiryolları ile, Ulaştırma Bakanı ile hiçbir ilgisi olmıyan bu arkadaşları sanki dışardan getirmişim, ehliyetsiz ve bu mesleke yakınlığı olmıyan insanları vazifeye başlatmışım gibi, bâzı düşünceler hatıra gelebilir.

Bütçe Komisyonunda, bütçe vesilesiyle arz ettiğim gibi, ben Vekâlete oturduğum zaman, şöyle bir prensip kararı almıştım: Uzun zamandan beri devam eden müesseselerde haksız ve yolsuz tâyinlerin ıstırapları vardı. Bu ıstıraplar, ehliyetli, kaabiliyetli, dürüst ve fakat bir politikacıya istinadedemediği için, ehliyet ve kabiliyetini katiyen takdir ettirememiş, bir insanın boşalan kademelere kendisinin oturması hakkı iken, dışardan birisi gelmiş, buraya oturmuş ve bu yüzden bilhassa Devlet Demiryollarında hizipler teşekkül etmişti. Teşekkül eden bu hizipler, bu hâdiseyi yüksek huzurunuza kadar getirdi. Birisinin ak dediğine, diğeri kara diyor; sebep ve hâdise müspet de olsa, menfi de olsa mutlaka birisi diğerini kötülüyordu.

Aziz arkadaşlar, emin olunuz ki, General Elektrik'in lokomotifleri ihale yapılsaydı bu hâdise yine yüksek huzurunuza gelecekti. (Bravo sesleri) Binaenaleyh, bu ıstırabı, müesseseleri zarara sokan bu çekişmeleri önlemek için prensip kararı aldım. Dedim ki; boşalan yüksek kademedeki vazifelere mutlaka bünye içerisinden ehliyetli, namuslu, karakterli insanlar getirilecektir. Dolayısiyle, bünye içerisinden, boşalan kademelere en çok hak kazanmış, ehliyetli, namuslu, kaabiliyetli insanları getirdim; dışardan getirmedim.

Aziz arkadaşlarım, ben Vekâletten ayrıldığım zaman bu lokomotif meselesinin henüz görüşülmesine başlanılmış idi. Ben Umum Müdüre ve işle ilgili muavine emir verdim, dedim ki; birinci derecedeki teknik elemanları başkanlığınızda toplıyacaksınız, serbestçe fikir ve mütalâalarını soracaksınız ve stenolar vasıtasiyle bu arkadaşların serbestçe ileri sürdükleri fikir ve mütalâaları tesbit edilecek, bunları ben göreceğim dedim ve ondan sonra çalışma şekliniz hakkında beraberce bir karar veririz, dedim ve bundan sonra ben Bakanlıktan ayrıldım arkadaşlar.

Raporun benim zamanımda tekevvün etmiş olması hâdisesi mevcut değildir. Farz edelim böyle olsun, arkadaşlar. Bir Vekil kendi zamanında tâyin ettiği bir arkadaşın, kendisi ayrıldıktan sonra, veyahut da kendisi vazifedeyken yaptığı vazifeyi suiistimal suçuyla mücerret olarak Vekilin tâyin etmesi arasında bir hukukî irtibat kurmak mümkün müdür? Değildir. Eğer bu hukukî irtibatı bugün Ceza kanunlarımız kurmuş olsaydı, ben bu arkadaşların bu işi, dedikodulardan tamamen âzade, müessesenin ve memleketin menfaatini düşünmek suretiyle yaptıklarının mesuliyetine iştirak ederdim. (Ortadan, bravo sesleri) Bugün, hukukan bu mesuliyete iştirak etmek mümkün olmadığına göre, yarın adalet huzurunda veyahut da müfettişler, tahkik unsurları vasıtasiyle, bu arkadaşların bu işi her hangi bir hisle, vazifelerini suiistimal etmek suretiyle kötüye kullandıkları tahakkuk ederse, mânevi mesuliyetini yine huzurlarınızda alıyorum. Mâruzatım bu kadardır. (Sağdan, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Erdemir.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Muhterem arkadaşlar, dün de mevzu üzerinde iki C. H. P. si taktisyeni, iki eski Bakan konuştular. (C. H. P. sıralarından; «ne demek taktisyeni» sesleri) Bütün gayretlerini ve hünerlerini diğer C. H. P. liler gibi, hâdiseyi örtbas etmek istikametinde kullandılar. (C. H. P. sıralarından gürültüler, sadede gel sesleri) Evvelâ bunları cevaplandıracağız. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Erdemir, bir dakikanızı rica edeyim. (Gürültüler) Müsaade ediniz de hatibi ikaz edelim.

Sayın Erdemir, söze başlarken, her hangi bir partiyi veya bir parti grupunu ittiham eder şekilde konuşmak uygun düşmez. «Diğer Halk Partililer gibi» şeklindeki sözünüz hoş karşılanmadı. Burada hepimiz parti dışında mebusuz, milletvekiliyiz. Hiç birimizi ittiham etmeye birimizin hakkı yoktur. İttihamlarınızı partileri itham etmeden yapınız.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Sayın Emin Paksüt uzun yıllarını Devlet Demiryolları camiası içinde geçirmiştir. Hâdisenin kahramanlarının büyük bir kısmı ile aralarında dostluk ve arkadaşlık münasebetleri bulun-

duğu anlaşılmaktadır. (Ortadan gürültüler «terbiyeli konuş» sesleri)

Kendi anlayışına göre, bir vefa borcu ödemek istedi, fakat kesenin ağzını o kadar açtı ki, kendisini mânevi iflâsa götürdü. Evvelâ mantığı iflâs etti. (Gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Erdemir, muhterem arkadaşlar hatibin sözünü kesecek tavır ve hareketlerde bulunmamanızı, kendisini sükûnetle dinlemenizi rica edeceğim. Buyurun Sayın Erdemir.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Devlet Demiryollarında 18 yıl çalıştığı, 1,5 yıl da Almanya'da Devlet Demiryolları tahsili yaptığı halde, bu kürsüde dile getirilen hesapları ve rakamları kavrayamadığını söyledi. Söylenenleri kavramak için bizce ne mühendis olmaya, ne de bir ihtısasa sahip bulunmaya ihtiyaç vardır. Sadece iyi niyet, aklı selim ve mantık burada ifade edilenleri kavramaya kâfidir.

Parlâmentoda yazılı konuşmayı, siyasi hayatında bir kaide haline getirdiği herkesçe bilinen bir parti liderinin, yazılı nutuk söylemesinden ahkâm çıkaracak kadar zekâsı işlek olan Sayın Emin Paksüt'ün anlayamadığını iddia ettiği rakamları bir kere daha hatırlatadım: (Gürültüler)

Lokomotiflerin akar yakıt sarfiyatı mevzuunda birbirini nakzeden ve herbirisi bir başka rakam ihtiva eden raporların ve ifadelerin hazin tablosunu burada çizmek, bu mübayenet ve tezatların ifade ettiği samimiyetsizlikleri belirtmek için dizel motorları mütehassısı mı olmak lâzımdır? Bu mübayenet ve tezatları kavramak için Yüksek Meclisin âzalarının mühendis mi olması veya Emin Paksüt gibi Avrupa'da demiryolları tahsili görmesi mi icabeder?

Beher General Motors lokomotifi lehine 17 bin 384 dolârlık mamul malzeme fazlalığı icadedilmiştir. Bu cihet Tahkikat Komisyonuna Devlet Demiryolları yüksek mühendisleri tarafından verilen raporların ve firmaların tekliflerinin metniyle sabittir. Bu icadı, bu tasnii dile getirme, var olmıyanı var gösterecek kadar cüretkâr olanların diğer beyan ve şahadetlerine ne dereceye kadar inanılabilir diyebilmek ve bu söylenenleri kavrayabilmek için Sayın Emin Paksüt bir ihtısas diploması istemekte ısrar edecekler midir?

TURAN ŞAHİN (Muğla Milletvekili) — Emin Paksüt'e ait lâf mı dinliyeceğiz, yoksa lokomotif ihalesindeki yolsuzluğumu tetkik edeceğiz?

BAŞKAN — Sayın Erdemir, bence sizin konuşmalarınız Sayın Bakanın konuşmalarına bir cevap olmalıdır.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Sayın Başkanım, burada her şey söylendi bu sözler söylenenlere cevap teşkil eder.

BAŞKAN — Mevcut ananeye göre, bakandan sonra bir milletvekilinin konuşmak hakkı vardır. Fakat bu konuşma Bakanın mütalâasına karşı olmalıdır.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Her halde kendilerini bu kadar gülünç mevkiye düşürmezler. 18 yıllık demiryolcu, uzun yılların politika adamı, eski Nafıa Bakanı bu söylenenleri kavrıyamadığını iddia ederse, onun mânevi bir iflâs içinde bulunduğunu söylemek bizim için hak değil midir? (C. H. P. sıralarından «ayıp ayıp» sesleri) Sayın Emin Paksüt'ün yetiştiremiyeceği taşı, üzerine fırlattığı Bölükbaşı işte bu rakamları ve gerçekleri dile getirmiştir.

TURAN ŞAHİN (Muğla Milletvekili) — Adamın terbiye ölçüsü bu işte.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir) — Emin Paksüt'e ait olanların sorusuna geldim,

BAŞKAN — Artık şu lokomotif işine giriniz lûtfen.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bir hâkim bir mesele hakkında karar verir. Bu kararı verirken, dosyayı dile getirirken yalnız kendi şahsi bilgisi ile hareket etmez. Dosyada mevcut çeşitli bilirkişi raporlarından, belgelerden, ifade ve beyanlardan faydalanarak hüküm tesis eder. Bu kaideyi aynı zamanda hukukçu olan Sayın Emin Paksüt'de bilmek mevkiindedir.

BAŞKAN — Beyefendi...

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bilir, bilir ama, namazı kılmaya niyeti yoksa, Lâ Takrebüssalâteye sarılır ötesini bırakır. (C. H. P. sıralarından, gürültüler) dedim ya, bu taktikleriniz eskidi.

BAŞKAN — Sayın Esdemir, bir dakika bakınız. Heyet üyeleri, senatörler ve milletve-

killeri arkadaşlar lokomotif mevzuunda söyliyeceğiniz sözü dikkatle beklemektedirler.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Evet Sayın Başkanım, dikkatle bekliyenlerin mevcudiyetini görüyoruz, sabırla dinliyenlerin ekseriyeti teşkil ettikleri bir vâkıadır.

BAŞKAN — Emin Paksüt hakkında söylediklerinizi memnuniyetle karşılamıyorlar.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — İdrakler için, teknik saha diye bir memnu mıntaka yaratılamaz.

Muhterem arkadaşlar, 3 Temmuz 1963 tarihinde Satınalma Komisyonu kararını vermiştir. Bunun üzerine 6 Temmuz 1963 tarihinden itibaren firmalar şikâyetlerini bakana bildirmeye başlamışlardır. Bu kararı takiben basında da neşriyat başlamıştır.

Bu durum karşısında Bakana düşen tabiî ve kanuni vazife ne idi?.. Her halde işi yetkisiz bir heyete, Bakanlıklararası İktisadi Kurula havale etmek değildi. Kanunun kendisine tanıdığı teftiş ve murakabe hakkından faydalanarak işi teftiş heyetine tevdi etmesi icabederdi.

Eğer bunu, yapmış olsa idi cüretler kırılacak, kötülükler daha o zaman tesbit olunacak ve kanuni gereği yapılacaktı. Devlet Demiryolları ilgilileri de memleket için maddi, mânevi büyük zararları mucibolan maruf kararlarını vermek imkânını bulamıyacaklardı.

Bakanın, vazifesini açıkça ihmal suçunu teşkil eden bu tutumunu mazur göstermek için, ileri sürdüğü sebeplerin hiçbirisi samimi ve ciddiye alınacak mahiyette değildir.

Meclis araştırması önergesinin müzakeresi esnasında, Bakan, mesele hakkında bakanlığın tetkikat yaptırttığını söylemiş ve zapta göre aynen şunları ilâve etmiştir:

«Tetkikat diyorum, çünkü henüz katî ihale yapılmadığına göre hakikata girişmek için zaman çok erkendir. Çünkü, ihale muamelesi tamam olmadığı gibi, ortada suiistimali gösteren katî bir delil de yoktur.»

Görülüyor ki, Bakanın mantığına göre meselenin tahkikine mâni iki sebep varmış :

1. Henüz katî ihalenin yapılmamış bulunması,

2. Ortada suiistimali gösteren katî bir delilin yokluğu.

Bu sebeplere sığınan Bakan, Meclisteki beyanının ertesi günü, meseleyi tahkik için teftiş heyetine havale etmiştir.

Şimdi, Bakana soruyoruz :

Meclisteki beyanınızdan bir gün sonra ihale kesinleştiği veya suiistimali gösteren katî bir delil elde edildiği için mi işi tahkik zımnında teftiş heyetine havale ettiniz?

İleri sürülen sebeplerin bahaneden ibaret bulunduğu Bakanın bu tutumundan da anlaşılmaktadır. Bakan, bu yaptığını vaktiyle yapmış olsaydı, belki böyle bir mesele Yüksek Meclise gelmez ve millet de hudutsuz maddi ve mânevi zarara uğramazdı. Bakan, o zaman vazifesini ihmal etmediğini haklı olarak söylliyebilirdi. Biraz evvel Bakanın huzurunuzda okuyamadığı ve Teftiş Heyetinin hemen hemen bir ay evvel Bakana verdiği bilgiler bizim yukarda söylediklerimizi teyidetmektedir.

Bakanın meseleyi Teftiş Heyetine havale etmesi için, suçun ve kötülüğün tekemmülünü beklemeyi tavsiye eden hukukî mütalâalar sadece gülünçtür.

Diğer taraftan, Bakanlıklararası İktisadi Kurul ikinci kararında, Bakanlığın birtakım vazifeleri olduğunu açıkça hatırlatmaktadır. Buna rağmen Bakan, yine harekete geçmemiş ve 13 Ağustos 1963 tarihinde Devlet Demiryollarına yazdığı bir yazıda aynen : «Bu durum karşısında sorumluluk tamamen idarenize aid olmak şartı ile Genel Müdürlüğünüzün haiz olduğu yetki içinde hareket edilmesini» demekle iktifa etmiş ve böylece kendisini mesuliyetten kurtarabileceğini zannetmek hatasını bir defa daha işlemiştir.

Muhterem arkadaşlar,

Görülüyor ki, Bakan, kanunun kendisine tanıdığı teftiş ve murakabe yetkisini zamanında kullanmamış, ihmali ile hâdiselerin bu seyri almasında âmil olmuştur. Kendisini bu ürkekliğe sevk eden sebep ne olursa olsun, mesuliyeti meydandadır.

Bakan, mesuliyeti olmadığına kaani olsaydı, bir siyasi heyetin her zaman münakaşaya müstait kararı ile değil, adaletin kararı ile temyize çıkmaya çalışır ve Meclis soruşturmasını bizzat istediğini ifade ederdi. Böyle davrananlar görülmüştür.

Bakanın, gölgesine sığındığı zevat ne kadar kudretli gözükürlerse gözüksünler, güçleri an-

cak onu şeklen kurtarmaya yetebilecek, fakat âmme vicdanında mahkûm kalmasını önliyemiyecektir.

Muhterem arkadaşlar,

Bâzı çevreler her nedense bu hâdiseyi örtbas etmek için aşırı bir gayret gösteriyorlar.

Millet Meclisi Araştırma Komisyonu lokomotif ihalesinde Devlet Demiryolları ilgililerinin vazifelerini kötüye kullandıklarını ve Bakanın da bu işte ihmali bulunduğunu ittifakla tesbit edip umumi efkâra açıkladıktan sonra, bu çevreler, peşin niyetlerini ve hazımsızlıklarını ortaya koymuşlardır.

VAHAP DİZDAROĞLU (Mardin Milletvekili) — Hem dâvacı, hem hâkim olamazsın.

BAŞKAN — Sayın Dizdaroğlu, yerinizden müdahaleniz doğru değildir. Devam buyurun, Sayın Erdemir.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Kötülüklere düşman olan ve hakikat arıyan insanlar böyle davranamazlardı. Bunların niyetlerini belirtmek için, 30 Eylül tarihli bir İstanbul gazetesinde çıkan beyanata işaret etmek kâfidir.

Bir C. H. P. si Grup Yönetim Kurulu üyesine atfen yayınlanan ve tekzibedilmiyen bu beyanatta : Komisyonun C. H. P. li üyesi olan Fahir Giritlioğlu'nun oyuna getirildiği intibaı verilmeye çalışılmakta ve «bizim komisyon seçiminde dikkatsiz davrandığımız muhakkaktır» denilmektedir. Bu da gösteriyor ki, C. H. P. si neye mal olursa olsun bu meseleyi kapatmak istemektedir. Bu nev'i meselelerde grup kararı alınamaz ve gruplarda görüşme yapılamaz, diyen Anayasa hükmüne rağmen, söz alan bütün C. H. P. lilerin takrir aleyhinde konuşmaları, suiistimali ve mesuliyetleri belirten tek kelime söyliyen bir C. H. P. linin çıkmamış olması son derece dikkate şayandır.

A. COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Burada bu şekilde konuşulamaz, şahısların konuşmasını grupa ait imiş gibi, bütün bir parti aleyhinde konuşamaz.

BAŞKAN — Onu kendisine ikaz etmiştik, Sayın Kırca.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Atıf İnan'ı müdafaada dahi CHP liler bu derecede ittifak etmemişlerdi. (CHP sıralarından gürültüler)

Daha dün, bir sağlık memurunun naklinden dolayı, eski devrin bakanlarından biri hakkında, Meclis tahkikatı açılması için çırpınanların, şimdi, yalana, hattâ icada başvurarak bir firmayı himayeye çalıştıkları bu kürsüden vesikalara dayanılarak ortaya konan insanları, himaye için seferber olmaları elem vericidir.

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Bir partiyi burada itham etmeye hakkı yoktur, lûtfen kendisini ikaz ediniz.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Burada her şey söylenilmiştir. Biz bu söylenenleri sadece tebessümle karşıladık.

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Bir partiyi burada ithama hakkı yoktur. Lûtfen ihtar ediniz, Anayasayı ihlâl eden kendisidir.

BAŞKAN — Sayın Erdemir, susunuz ve dinleyiniz. Bir kere daha zatıâlinizden rica ediyorum.

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Sayın Reis, İçtüzüğü tatbik edin...

BAŞKAN — Ne oluyor Sayın Kırca? Nasıl böyle yapabiliyorsunuz? Oturduğunuz yerden böyle müdahale etmeniz doğru olmaz.

Sayın Erdemir, parti gruplarını ilzam edici konuşmalarda bulunmayınız. Bunu bir kere daha tekrar ediyorum. Lokomotif mevzuundaki teknik araştırmalarınız, iyi araştırmalarınız ne ise onları arz ediniz, şahsiyata varmayınız.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Sayın Başkan, bizim hakkımızda da sözler söylenirken sesimizi çıkarmadık. Şimdi cevap veriyoruz, partimiz de ağıza alınmak suretiyle her şey söylendi. yaramız olmadığı için, biz hiçbir zaman bozulmadık.

BAŞKAN — Yapılan hatalar emsal teşkil etmez, siz hata yapmamaya gayret edin.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Her lokomotif için 17 bin dolârlık mâmul malzeme fazlalığı icadedenler mi suçsuzdur? Bir akar yakıt mevzuunda 40 türlü rapor verenler ve bunu kabul edenler mi suçsuzdur? Bu gerçeklerin hangisi takririmizin aleyhinde konuşanlar tarafından çürütülmüştür?

Bir şahsın, değil kendini, civarındakileri korumak gayretiyle millete kötülük etmek istemiş olanların himayesi için çalışması, siyasi hayatımızın henüz tabulardan kurtarılmadığını göstermektedir. (Orta sıralardan gürültüler)

Ömürleri boyunca faziletsizliklerle mücadele ettiklerini söyliyerek öğünenlerin, şu açık faziletsizliği örtmek istiyenlerin başında bulunmaları, bu öğünmelerin ciddiyet ve samimiyet derecesi hakkında bizleri acı acı düşünmeye sevk etmektedir. (Gürültüler)

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Sayın Başkan, böyle konuşamaz. Lûtfen İçtüzüğü tatbik ediniz. (Gürültüler)

ALİ İHSAN GÖĞÜŞ (Gaziantep Milletvekili) — Sayın Başkan, gruplar adına konuşamıyoruz, şahsımız adına da konuşamıyoruz. Lûtfen müdahale ediniz, susturunuz. Böyle konuşamaz.

BAŞKAN — Sayın Göğüş, birkaç defa ihtarıma rağmen devamlı olarak çıkışlar yapıyorsunuz.

Sayın Erdemir, bir defa daha tekrar ediyorum, lokomotif mevzuu dışında Meclisi tahrik edici beyanda bulunursanız sizi kürsüden indirmek ve sözünüzü kesmek mecburiyetinde kalacağım. Buyurun.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bir sual soracağım. Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı sadece bu arkadaşlardan mı ibarettir? Yoksa, sağ taraftaki, sol taraftaki arkadaşlar da bu heyete dâhil midir? Kahir ekseriyeti sağ ve sol taraftta oturan arkadaşlar teşkil etmektedirler ve onlar sükûnetle dinlemektedirler.

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Sen burada bir partiye hakaret edemezsin.

BAŞKAN — Beyefendi, niçin sükûnetle dinlemiyorsunuz?

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Muhterem arkadaşlar,

Kötülükleri kapatmak için geçmişte verilmiş siyasi kararlar bunu verdiren siyasi teşekküller için nasıl hayırlı netice doğurmamış ve âmme vicdanındaki hükmü değiştirmemiş ise, bu defa da öyle olacaktır.

Kötülük yapanlarla, hâmileri birlikte batacaklardır. (Gürültüler)

Müzakereler sırasında, müstakil kisvesi altında CHP nin dümen suyunda giden bâzı kimseler... (CHP sıralarından şiddetli gürültüler)

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar Milletvekili) — Terbiyesiz, rezil.

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Reis Bey, rica ederim susturunuz. İçtüzüğün âmir hükümlerini tatbik ediniz.

ALİ İHSAN GÖĞÜŞ (Gaziantep Milletvekili) — Haysiyetsiz. Bir firmanın müdafii misin?

BAŞKAN — Sayın Göğüş, lûtfen yerinize oturunuz. Müdahale etmeyin.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bu kürsüden takrir sahiplerine çamur atma denemesi yaptılar.

BAŞKAN — Memduh Bey, sesinizi kestim. Şu sataşmalara, eğer bu partilere sataşmaya devam ederseniz, devamlı olarak ricalarıma rağmen aynı fikirde ısrar ederseniz, sözünüzü kesmek mecburiyetinde kalacağım. Üzülerek söylüyorum. Beyanlarınızı, partilere telmihte bulunmadan, lokomotif mevzuu üzerinde yapınız.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Partilere sataşmak kastı yok.

BAŞKAN — Partilere sataşma kasdınız olmadığına göre, rica ederim tahrikte bulunmayın.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Daha doğrusu, araştırma önergemizin Millet Meclisinde konuşulması esnasında bir C. H. P. li Milletvekilinin açtığı çamurlu yolda onu yalnız bırakmadılar. Bu iş, bu Meclise nasıl geldi? Bunun üzerinde durulmalıdır, dediler ve daha birtakım karanlık sözler söylediler.

Bu iş bu Meclise Türk Milletinin... (Ortadan şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, Sayın Memduh Erdemir Milletvekili arkadaşımızdır. Her milletvekili saded dışına çıkmamak ve Tüzük hükümleri içinde kalmak suretiyle konuşur. Çok rica ederim, müdahale etmeyin. Müsaade buyurun.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Şu haliniz bana liderinizin bir sözünü hatırlattı. «Yoksa sizler de mi, suçluların telâşı içerisindesiniz?» (Soldan alkışlar)

ŞEVKİ AYSAN (Mardin Milletvekili) — Yazılmış verilmiş eline, okuyorsun. Şahsiyetsiz.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Sayın Başkan, şu hakaret edenleri susturmanız mümkün değil mi?

BAŞKAN — Siz ricamı yerine getirirseniz, onları susturmak mümkündür.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bu iş bu Meclise Türk Milletinin haklarını korumak için çırpınan şerefli bir partinin şerefli milletvekilleri tarafından getirilmiştir. (Orta sıralardan şiddetli gürültüler) Aylarca basında yer almış, umumi efkârı işgal etmiş bir mesele olarak getirilmiştir.

Bizi değil, ancak söyliyenleri ve benimsiyenleri küçültecek olan bu gibi mücerret ve imalı sözler, kötülüklerle mücadele ve murakabe vazifemizi sonuna kadar ifa etmek azmimizi değiştiremiyecektir.

Kötülüklerle mücadelenin güçlüğünü anladık, fakat cesaretimiz kırılmadı. Bizim içimizde şu veya bu firmanın avukatlığını veya hakemliğini yapan, daha 4 gün evvel aldığı on binlerin minnet hissi ile bu kürsüde konuşan ve meseleyi ört - bas etmeye çalışan kimse yoktur. (Kimmiş o? İsmini söyle sesleri) Her şeyi söyledik. Yakasından tutup mu getireyim? Anlıyamıyor musunuz?

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Adını söyle.

NECİP MİRKELÂMOĞLU (İzmir Milletvekili) — Sende şeref, nâmus, ahlâk varsa ismini söyle.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Bu ulvi şeylerin hepsi bizde var. Fakat bana böyle taan edenlerde yok. (CHP sıralarından şiddetli gürültüler)

NECİP MİRKELÂMOĞLU (İzmir Milletvekili) — Şerefin varsa söyle.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Aranızda mâruf hukukçular vardır. (Şiddetli gürültüler)

BAŞKAN — Rica ederim beyler, ne oluyor? Durun konuşalım. Muhterem arkadaşlar, müsaade buyurursanız, konuşmazsanız Başkanlık hatiple karşı karşıya kalır, icabını düşünür. Ama, sizden fırsat bulamıyoruz ki... (Orta sıralardan adını söylesin, sesleri)

Memduh Erdemir Bey, dinleyiniz. Konuşmalarınızda grupları ve arkadaşlarımızı ittiham eden ve bir karşılığı olmadan itham eden konuşmalarda bulunmamanızı rica ettik. «Aldığı 10 binlerin karşılığı olarak burada müdafaalarını yapan» dediniz. Kimse adını söyleyin. (Orta sıralardan şiddetli gürültüler)

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Alçaklar, erkekseniz söylersiniz.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Burada bulunuyor.

BAŞKAN — Sayın Erdemir, ismini söyleyin.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Sahir Kurutluoğlu.

BAŞKAN — Sahir Kurutluoğlu diyor. Buyurun, devam edin.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Aranızda mâruf hukukçular vardır. Onları siz bilirsiniz. Mamafih merak ediyorsanız, ufak bir tahkikle aranızdan Dündar Özey'in avukatlığını veya hakemliğini yapanların kimler olduğunu kolaylıkla tesbit edebilirsiniz. Mamafih ısrarınızla bana da söylettiniz.

BAŞKAN — Şu lokomotif işine giriniz lûtfen Memduh Bey.

MEMDUH ERDEMİR (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, diğer taraftan, ihaleyi kazanan veya kaybeden firma mümessillerinin her ikisi de bize uzak (CHP lileri işaretle) ve şu gürültüyü yapan arkadaşlara yakındır. Nitekim Meclis araştırması istiyen takririmizin müzakeresi sırasında, kazanan ve kaybeden firma mümessilleri ile yakın ve eski dostluk münasebetleri bulunduğunu bu kürsüden Sayın İnönü ifade ettiler. (Ortadan gürültüler) Dündar Özey'in diğer özellikleri üzerinde durmıyalım. Bunların kazançlarından veya servetlerinden faydalanmak bizim için değil, ancak onlarla yakınlıkları olanlar için akla gelebilir. (Ortadan gürültüler)

Muhterem arkadaşlarım,

Herkes kararının ve vereceği reyin mesuliyetini taşıyacak ve hesabını millete ve tarihe verecektir. Biz, vazifesini yapmış insanların vicdan huzuru içindeyiz. Kararınızın memleket için hayırlı olmasını diler, hepinizi hürmetle selâmlarız.

(Soldan alkışlar, ortadan, «Yuh, ahlâksız», sesleri)

EMİN PAKSÜT (Ankara Milletvekili) — Usul hakkında söz rica ediyorum. Sayın Başkanım, dışarıda bulunduğum bir sırada biraz evvel konuşan hatibin benim hakkımdaki tecavüzkâr ifadelerde bulunduğu bana intikal etti. Bu ifadelerden bir kısmını da ben burada işittim, İki dakikalık söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Siz, Sayın Kurutluoğlu?

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca seçilen üye) — İtham benim hakkımda olduğu için söz istiyorum.

BAŞKAN — Başkanlık Divanı her ikisine de sataşma olduğu kanaatindedir.

Buyurun Sayın Paksüt.

(Oya, oya sesleri)

Başkanlık kabul etmezse ondan sonra.. İçtüzüğü iyi okuyunuz.

EMİN PAKSÜT (Ankara Milletvekili) — Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel bu kürsüyü işgal eden hatip, kendi fikrî ve ruhi yapısına uygun bir konuşma yaptı. (Ortadan «bravo» sesleri) Benim dışarıda bulunduğum bir sırada ismimden bahsetmiş ve mânevi iflâsımı ileri sürmüş. Ben geldikten sonra da bundan bahsetti. Ben şuna kaaniim ki, kendisinin mânevi iflâsı mümkün değildir, çünkü, fikrî ve mânevi sermayeden yoksundur. (Ortadan alkışlar, bravo sesleri)

BAŞKAN — Sayın Sahir Kurutluoğlu, buyurun.

Kısa olmasını rica edeceğim.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Merak etmeyin çok kısa konuşacağım.

Sayın Başkan ve T. B. M. Meclisinin sayın üyeleri; inandığım dâvada, yetişebildiğim hukuk mertebesinde herkesi müdafaa etmekten zevk almış ve müdafaanın şerefli mevkiine erişmekten hiçbir zaman utanç duymamışımdır. Birkaç noktaya işaret etmeme Sayın Reis müsaade buyurursa, benim de söyliyeceklerim var. Eksik malûmatları var, Beyefendinin. Kendilerinin ceza takibatına mâruz kaldığı zamanda bana dehalet ettiklerini de unutmasınlar. O zaman para talebetmeden, kendileri hakkında hukukî bilgimle yardıma çalıştım. Zannederim çabuk unuttular, politika böyledir. Eğer kendilerinde Orta - Anadolu'nun yetiştirdiği bir evlâdın haysiyeti ve namusu varsa, (İsnatta bulunma sesleri) İsnat değil, açıkça söylüyorum, Orta - Anadolu'nun yetiştirdiği bir evlâdın namus ve haysiyeti varsa, benim para aldığım hususunu ispat edemezse, namussuz tâ kendisidir. (Ortadan şiddetli alkışlar)

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Cevap vereceğim efendim.

BAŞKAN — Sayın Erdemir bir dakikanızı rica edeyim. İspat sadedinde mi bir söz söyliyeceksiniz. (Gürültüler) Sizin isnadınıza karşı ispat istedi. (Gürültüler)

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Reis Bey şahsıma sataşma var.

BAŞKAN — Bunun bir sataşma tarafını görmüyorum. (Gürültüler) Bir dakikanızı rica ediyorum. Memduh Erdemir arkadaşımız sataşma olduğu iddiasındadırlar.

Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Erdemir, bir dakika rica edeceğim, heyecanla geldiğiniz için söylüyorum, gayet sükûnetle, arkadaşlarımızı tahrik etmeden, Meclisin havasını bozmadan konuşmanızı rica ediyorum. Buyurun.

MEMDUH ERDEMİR (Kırşehir Milletvekili) — Ben Sayın Kurutluoğlun'dan bir dâvamın tetkikini rica ettim, fakat sonra ne geldim, ne konuştum, ne de tetkik ettiler. (Ortadan Vatan Cephesine geçtin sesleri) Onu da siz ispat edersiniz, namuslu şerefli insansanız ispat edersiniz. Aksi halde, bir müfteri olarak tescil edilmiş olursunuz. (Ortadan senin gibi sesleri) (Vatan Cephesi sesleri)

Orta - Anadolu'nun yetiştirdiği insanların, namus ve şerefi Kurutluoğlu'nun inhisarında değildir. Üç gün evvel çıkan gazetelerde Kurutluoğlu'nun Dündar Özey ailesinin avukatı ve hâkemi olduğu, bundan para aldığı yazılıdır. (Ortadan gürültüler) Neden tekzip etmediniz. Tekzip ediniz de, biz de ispat edelim. (Gürültüler)

BAŞKAN — Yeterlik önergesini okutuyorum.

T. B. M. Meclisi Riyaseti Yüksek Makamına

Amerika'dan ithal edilecek 33 Dizel - Elektrik Lokomotiflerinin ihalesi mevzuu günlerden beri Meclis gündemini işgal etmekte, leh ve aleyhinde miktarı kâfi tartışma yapılmıştır. Müzakerenin kifayetini arz ve istirham ederim.

Amasya Milletvekili
Reşat Arpacıoğlu

Yüksek Başkanlığa

Mevzu aydınlanmıştır. Müzakerenin kifayetine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

Cumhuriyet Senatosu	Cumhuriyet Senatosu
Kırklareli Üyesi	Ordu Üyesi
A. Naci Arı	Zeki Kumrulu

Cumhuriyet Senatosu
Ordu Üyesi
Şevket Köksal

BAŞKAN — Yeterliğin aleyhinde Sayın Mehmet Turgut, buyurun.

MEHMET TURGUT (Afyon Karahisar Milletvekili) — Çok muhterem arkadaşlarım; kifayet aleyhinde konuşmadan evvel Divanın tutumu üzerinde bir nebze durmak istiyorum.

nu bilâhareye bırakın da, şu kifayet mevzuu üzerine konuşun.

MEHMET TURGUT (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; bu kürsü, dedikodu yeri değildir. Bu kürsü, şunun veya bunun şerefli veya şerefsiz olduğunun iddia yeri değildir. Divan eğer vazifesini yapıyorsa bu gibi konuşmalara yer vermemesini Divana hatırlatırım.

BAŞKAN — Divan; yaptığı ve yapacağı işi bilir, lûtfen mevzua.

MEHMET TURGUT (Devamla) — Şimdi kifayet önergesini veren arkadaşlarımızdan rica ediyorum. Dün Muhterem Emin Paksüt arkadaşımız buraya çıktılar ve dediler ki; «bu mesele çok mühim bir meseledir, aydınlanmamıştır, herkes bu mevzuda içini dökerek, bildiğini söylesin, hiçbir vicdanda hiçbir şüphe kalmasın, bu bakımdan da arkadaşlarım kifayeti müzakere aleyhinde rey versinler,» dedi ve biz de Emin Paksüt arkadaşımızın bu arzusunu yerine getirdik. Divanın aldığı karara göre bir aleyhte bir üzerinde bir lehte şeklinde konuşuluyordu. Bu prosedüre göre iki kişi aleyhte, Bakan da lehte konuştuktan sonra, maalesef bu prosedür bozulmuştur.

Bu mevzuda söyliyecek çok şeylerimiz vardır. Araştırma Komisyonuna burada tecavüz edilmiştir. Araştırma Komisyonu rakamlarla, isimlerle burada her şeyi ispat edecek durumdadır. Müsaadenizi istirham ederim. Konuşmalara devam edilsin. (Gürültüler) Reis Bey lûtfen susturun, yoksa ben de mukabele edeceğim.

BAŞKAN — Ne söylesem susmazlar. Buyurun devam edin Sayın Turgut, kifayet önergesi aleyhinde.

MEHMET TURGUT (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, gerek Muhterem Vekilin, gerekse dün konuşan arkadaşlarımızın Komisyon raporu üzerinde sordukları pek çok mevzular vardır. Müsaade edin, bunları açıklıyalım. Bunlar açıklandıktan sonra da eğer vicdanınız size bu işte bir yolsuzluk yoktur, bu işte tahkikat komisyonu kurulmasına lüzum yoktur, diyorsa, reyinizi verin. Ama, herşey açıklansın, bütün karanlık noktalar ortaya çıksın, ondan sonra reyinizi verin. Verilmiş bir kararı geçiştirmek ve daha evvelden verilmiş bir kararı kısa zamanda neticesini almak için reylerinizi kullanmayın. Çok istirham ediyorum, konuşmalara devam edilmesi si için reylerinizi kullanın.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Yeterlik önergesinin aleyhinde arkadaşımız konuştu. Sayın Mehmet Turgut arkadaşımız, Meclisin açılışında burada mıydı bilmiyorum?. O zaman ifade etmiştim ki, dünkü Birleşimde yeterlik önergeleri gelmiş, Bakan ve milletvekillerinin konuşması bugüne bırakılmıştır, onları konuşturacağım sonra yeterlik önergelerini oylatacağım dedim. Kendilerine sataşma olan arkadaşlar için de Yüksek Heyetiniz sataşmayı kabul etti, konuşturdu. Yapılan iş de İçtüzük hükümlerine aykırı bir durum yoktur; Mehmet Bey bunu böylece biliniz.

Şimdi yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Arkadaşlarımızın ellerinin fazla kalkması uygun olur, kâtip arkadaşlarımız saymada kolaylık görürler.

Kabul etmiyenler... 132 ye karşı 147 oyla yeterlik önergesi kabul edilmiştir.

Arkadaşlarımızın önergelerini okutup oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlığına

Amerika'dan ithal edilecek 33 dizel elektrik lokomotifinin ihalesi mevzuunda, bilgi edinmek ve aydınlığa kavuşmak gayesiyle, İçtüzüğün 177 nci maddesi mucibince araştırma yapmak üzere Millet Meclisince vazifelendirilen Tahkikat Komisyonu, yaptığı inceleme neticesinde Devlet Demiryolları Satınalma Komisyonu ile bu Komisyonun kararını tasdik eden Müdürler Kurulu Başkan ve üyelerinin vazifelerini süiistimal ettikleri ve bu hâdisede Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura'nın da vazifesini ihmal eylediği

kanaatine vardığı basına açıklanmış, bu hususta tanzim ettiği raporu Millet Meclisi Başkanlığına vermiş bulunmaktadır.

Yaptığımız inceleme sonunda bizler de aynı kanaate varmış bulunuyoruz.

Bu itibarla Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura hakkında İçtüzüğün 169 ncu maddesine göre tahkikat açılmasını arz ve teklif ederiz

Bolu Milletvekili	Yozgat Milletvekili
Kâmil İnal	İsmail Hakkı Akdoğan
Kırşehir Milletvekili	Kırşehir Milletvekili
Memduh Erdemir	Halil Özmen

Ağrı Milletvekili
Rıza Polat

BAŞKAN — Ulaştırma Bakanı Sayın Dura hakkında Meclis tahkikatı açılması talebini ihtiva eden önergeyi okuttum. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler... (Ayağa kalkalım sesleri) İçtüzüğü sık sık arkadaşların okuması lâzım. El işaretinden bir şey anlaşılmazsa, o vakit ayağa kalkılır. Kabul etmiyenler.....

142 oya karşı 183 oyla Meclis tahkikatı açılmasını istiyen önerge kabul edilmemiştir.

Diğer 2 nci maddeye geçiyoruz.

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/9)

3. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/10)

4. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata tarafından açıklanan hususlardan dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/11)

5. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ve Adalet Bakanı haklarında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/12)

BAŞKAN — 3 tane önerge var; okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Yüksek Başkanlığına

1. Başkanlık Divanı sunuşlarının 2 ilâ 5 nci maddelerini teşkil eden takrirlerin aynı konu ile ilgili bulunmaları hasebiyle müzakerelerinde zaman israfına meydan verilmemek üzere her dört takririn tevhiden görüşülmesini,

2. Şifahi beyanatımda izah ettiğim sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantısının 6 Kasım 1963 Çarşamba günü saat 14 de tehirini arz ve teklif ederim.

Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

T.B.M.M. Başkanlığına

Gündemin 2, 3, 4, 5 nci maddelerinde yer almış olan soruşturma önergelerinin mahiyetlerinin müşterekliği dolayısiyle birleştirilerek müzakere edilmesi ve ayrı ayrı oylanmasının karar altına alınmasını saygılarımızla arz ederiz.

Bolu Milletvekili	Afyon K. Milletvekili
Kemal Demir	H. Nûr Bâki

Yüksek Başkanlığa

Gündemin 2, 3, 4, 5 nci maddelerinde yer alan konu aynı olduğundan tevhiden görüşülmesi, müzakerelerin selâmeti bakımından zaruridir.

Bu itibarla, bu 4 önergenin birleştirilerek görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

C. Senatosu	C. Senatosu
Artvin Üyesi	Konya Üyesi
Fehmi Alpaslan	Muammer Obuz

REŞAT ÖZARDA (Aydın Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatör ve milletvekilleri;

Başkanlık Divanı sunuşlarının 2 ilâ 5 nci maddelerini teşkil eden eski İçişleri Bakanı Sayın Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık Bakanı Sayın Yusuf Azizoğlu haklarında Meclis soruşturması açılmasına mütedair takrirlerin müzakeresine geçilmeden evvel kısa bir mâruzatta bulunmama müsaadelerinizi istirham ederim.

Anayasamızın taşıdığı espiri, her iki Meclisin ayrı ayrı çalışmaları esasına dayanmakta ve müşterek toplantılar ancak istisnai hallere inhisar etmektedir.

Önümüzdeki hafta sonunda Parlâmentomuz ikinci içtima yılını tamamlamış olacaktır. Halen

Millet Meclisinin gündeminde 187 kanun tasarısı ve teklifi ile Meclis kararı ve 130 sözlü soru olmak üzere ceman 317 aded görülecek iş mevcuttur. Senato gündeminin de bir hayli kabarık olduğunda şüphem yoktur.

Otuzüç lokomotif ihalesi meselesinin görüşülmesi, müşterek toplantının son iki haftasını işgal etmiş ve bu süre içinde her ki Meclis kendi gündemlerindeki kanunları görüşmek imkânından bu sebeple mahrum kalmıştır. Şayet, bugün de Bekata - Azizoğlu çekişmesinin görüşülmesine başlanacak olursa, önümüzdeki haftanın da bu meselenin müzakeresiyle geçeceğine ve bu içtima yılının karşılıklı münakaşalar, isnat ve ithamlarla kapatılıp en büyük bayramımız olan Cumhuriyet Bayramına birbirine dargın ve küs insanlar ve kütleler olarak gireceğimize şüphe yoktur. Diğer taraftan, 187 aded kanun tasarısı ve teklifi gündemden çıkarılıp yeni kurulacak komisyonlarca tekabbül edilmesine kadar aradan bir hayli zaman geçeceği de aşikârdır. Halbuki, bunlar arasında müzakeresi bitirilmek üzere olan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tapulama Kanunu ve ayrıca Danıştay Kanunu, Serbest malî müşavirlik Kanunu gibi memleket menfaatine olan birçok tasarılar ve Anayasanın iki sene içinde çıkarılmasını emrettiği Özel Öğretim Kurumları Kanun tasarısı mevcuttur.

Binaenaleyh, müşterek toplantıyı burada kesip, ikinci İçtima yılımızın son haftasını her iki Meclisin kendi işleriyle meşgul olmalarına ve haftanın her günü ayrı ayrı toplanmaları suretiyle ciddî memleket meselelerine hasretmelerine katî lüzum ve zaruret olduğu kanaatindeyim. Aynı zamanda önümüzdeki hafta içinde sebkedecek mesainin karşılıklı anlayış ve ahenk içinde geçmesini ve bu içtima yılını Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri olarak bir kardeşlik samimiyet ve muhabbeti içinde kapatarak Cumhuriyet Bayramına böyle bir tesanüt havası içinde girmemizi can ve gönülden temenni ederim.

Şifahi mâruzatımı teyiden Riyasete takdim ettiğim önergeye iltifat buyurulmasını istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Her üç önerge de gündemimizin 2, 3, 4, 5 nci sırasındaki meselelerin tevhidi hakkındadır. Yalnız, Özarda arkadaşımızın bir 2 nci fıkrası var, talikı talebetmekte, yani 6 Kasıma kalmasını da istemektedir.

Talikın aleyhinde söz istiyen? Sayın Kırca. (Tâlik edilmesin sesleri)

COŞKUN KIRCA (İstanbul Milletvekili) — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Özarda arkadaşımızın, memleketimizin siyasi hayatında yer alan muhtelif inanç sahipleri arasında, kardeşlik, birlik ve beraberliğin, bilhassa Cumhuriyetimizin ilânının arifesinde teessüsü maksadiyle söylediği sözleri minnet ve şükranla karşılamamak mümkün değildir. Ancak soruşturma önergelerine konu teşkil eden Bakanlar, karşılıklı olarak ağır ithamlar altındadır.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) Tahrif etmeyin, karşılıklı değil, tek taraflı.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Çok muhterem Azizoğlu, kürsüye çıkarken sözlerimde zatıâlinizden hiç bahsetmedim. Sayın Bekata hakkında önerge veren zatıâliniz değilsiniz. Sayın Bekata hakkında da bir soruşturma önergesi mevcudolduğuna göre, Sayın Bekata hakkında da ithamlar mevcuttur. İfademdeki «karşılıklı olarak» ibaresi sadece buna matûftur. Zatıâlinizin Bekata'yı itham ettiğiniz yolunda her hangi bir söz söylemedim. Ama Bekata hakkında da bir soruşturma önergesi mevcuttur. Binaenaleyh, bütün bu Bakanlar birtakım ağır ithamların altındadır. Bu ithamlar gün ışığı altına çıkarılmazsa, bu konudaki söylentilerin efkârı umumiye içerisinde, velev Cumhuriyet Bayramı arifesinde olalım, devam edeceği maalesef acı bir hakikattir. Şahsi temennim, muhtelif soruşturma önergelerindeki ithamların altında bulunan bütün sayın Bakanların, bu ithamların altından açık alınla çıkmalarıdır. Memleketimizde muhtelif siyasi inanç sahipleri arasındaki hakiki kardeşliğin en sevimçli anını hepimiz o zaman yaşıyacağız. Bu anın vürudunu geciktirmememiz lâzım. Günlerdir her bir Bakan hakkında ileri sürülen ithamlar çok ağırdır. Kendileri, Yüce Meclisin kararı ile olsun veya soruşturma açıldığı takdirde, Soruşturma Komisyonunun raporu üzerinde alacağınız kararla olsun veya Anayasa Mahkemesinin kararı ile olsun, biran önce temize çıkmalıdırlar. Biran önce hakikat ortaya çıkmalıdır. Bu sebepten dolayı, aslında hakiki kardeşliğin icabını yerine getirmek, tahkikat önerge-

leri üzerindeki görüşmeye derhal başlamakla mümkündür. Bu itibarla, Sayın Özarda'nın, takrirlerin bir arada mütalâa edilmesi yolundaki teklifini gayet mantıki bulurum. Hakikaten, bu ithamlar birbiriyle ilgilidir. Bu itibarla, bu önergelerin talikinin aleyhinde oy kullanılmasını bilhassa istirham ederim.

ZEKİ BALTACIOĞLU (Bolu Milletvekili) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Baltacıoğlu buyurun, usul hakkında.

ZEKİ BALTACIOĞLU (Bolu Milletvekili) — Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başkanlığın daveti üzerine toplanır ve gündemindeki meseleleri müzakere eder. Gündem, Başkanlıkça İçtüzüğe göre hazırlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantılarında Başkanlıkça hazırlanmış olan gündemin müzakeresi İçtüzük icabı zaruri olduğundan, bu müzakerelerin toplanılan günde yapılmaması hususu oya dahi konulamaz, arkadaşlarım. Tahkikat önergelerinin Başkanlık Divanınca gündeme alınmaması Anayasa ve İçtüzük icabı mümkün değildir. Geçmişte acı tatbikatları görülmüştür. Bu itibarla, yeni Anayasamız bu kabîl önergelerin derhal gündeme alınması hususunda Başkanlık Divanını mecburiyet altına sokmuştur. Yine, gündeme alınmış olan önergelerin, şu veya bu sebepten, hangi mülâhaza ile olursa olsun, tâliki mümkün değildir. Bundan evvel, bir iki gün evvelki Birleşimde, Oturumu idare eden Sayın Başkan, verilmiş olan iki ayrı güne talikı talebini ihtiva eden bir takriri oylamamıştır, haklı olarak oylamamıştır, İçtüzüğe uygun olarak oylamamıştır. Çünkü, T.B.M.M. nin toplandığı günleri iki ayrı güne tâlik edilemez, denmiştir. Bu itibarla, bu takrir bir nevi T.B.M.M. nin toplantısının iki ayrı güne talikı talebini de ihtiva etmekte. Bu arada, bir farkı var; 6 Kasıma kadar T.B.M.M. toplantısı olmıyacak mıdır? Olduğu takdirde, Başkanlık Divanı böyle bir mecburiyet duyduğu takdirde, o zaman T.B.M.M. toplantısı iki ayrı güne tâlik edilmiş olacaktır. Bu itibarla, verilen takrir İçtüzüğe ve Anayasa hükümlerine uygun değildir. Sayın Başkanlık böyle bir takriri oylamamalıdır, kanaatindeyim. Arz ederim.

VAHAP DİZDAROĞLU (Mardin Milletvekili) — Takrir üzerinde konuşmak istiyorum.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Verilen takrir hakkında grup adına konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Aybar.

Y . T. P. T. B. M. MECLİSİ GRUPU ADINA ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Çok muhterem arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ayrı ayrı verilmiş dört takrir vardır. Bu takrirler, muhtevası itibariyle tamamen yediğerinden de ayrıdır. Arada bâzı tedahüller varsa da, bu takrirleri birlikte mütalâa etmeye imkân yoktur. Meclis soruşturmasının hangi hallerde açılabileceğini İçtüzük, 169 ve 170 nci maddeleriyle sarahaten göstermiş bulunmaktadır. 169 ncu madde, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden her hangi birinin vereceği önerge ile Meclis Soruşturmasının nasıl açılabileceğini geniş bir surette izah etmektedir. Buna göre her hangi bir üye, bir Bakan hakkında Meclis Soruşturmasının açılmasını talep ettiği takdirde, isnadedeceği suçlara ait malî ve cezai mesuliyeti mucip fiillere ait delillerini ibraz etmekle mükelleftir. Yapılmış olan ithamlar kavli mücerretten ibaret olup, hiçbir delile dayanmadığı halde, Sayın Yusuf Azizoğlu, bidayetten beri, her hangi bir itham altında, zan altında kalmamak amacı ile, soruşturmanın yapılmasını bizatihi kendisi defaatle talebetmiş bulunmaktadır. Ayrıca, C. H. P. Grupu tarafından Millet Meclisine verilmiş olan bir araştırma önergesi vardır; bu önergede karşılıklı ithamların mahiyetinin neden ibaret olduğunun anlaşılması talebedilmektedir. Bu duruma göre, sadece dillerde dolaşan bir hâdisenin mahiyeti hakkında arkadaşlarımızın kesin bir bilgiye sahip bulunmadıkları hakikatte meydanda bulunmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Aybar bir dakikanızı rica edeceğim. Lûtfen önergelerin tevhidi üzerinde konuşunuz.

ESAT KEMAL AYBAR (Devamla) — Şimdi, bu araştırma önergesini veren arkadaşlarımız, araştırma önergesinin âkibeti hakkında Yüce Meclise veya Türkiye Büyük Millet Meclisine her hangi bir fikir beyanında bulunmamışlardır. Evvelâ, bu önerge ile ne yapılmak istendiğini ve önergenin âkibetini izah etmeleri lâzımdır. Önergeler tamamen birbirinden ayrı oldu-

ğuna göre, bunların birleşik olarak müzakere edilmesinde fayda değil, zarar vardır. Binaenaleyh, Meclis grupumuz, bu önergelerin birlikte müzakeresine taraftar değildir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Dizdaroğlu, önerge üzerinde, konuşmak üzere buyurun..

VAHAP DİZDAROĞLU (Mardin Milletvekili) — Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri; tahkikat önergesi üzerinde konuşan Sayın Özarda arkadaşımız, Cumhuriyet Bayramı tatili dolayısiyle ve Meclisin gündeminin mahmul olması gerekçesiyle, hakikaten yek nazarda mukni görülen bir esbabı mucibe ileri sürerek, bu şartlar altında tahkikat önergesinin şimdilik tâlik edilmesini talebettiler. Hiç şüphe yok ki, iyi niyetlerle karşılamak istediğimiz bu talebinin bâzı maksatlar güdülerek getirilmiş olduğunu da ister istemez düşünmek mecburiyetini hissediyoruz. Neden?... Sayın Özarda'nın takdim ettiği bu önergeden çok bir zaman geçmemiştir, şartlar da değişmemiştir, bugünkü tarihten iki gün evvel Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine bu önergelerini takdim ettikleri zaman da bu Meclisin gündemi aynı sözlü sorularla ve kanun teklifleriyle mahmuldü ve Cumhuriyet Bayramının yıl dönümünün de 29 Ekimde tesit edileceğini biliyorlardı. Bu itibarla, bu fikri ileri sürerken iyi niyetlerinin eseri olarak, belki tahkikat önergelerini muhtevi taleplerini geri almış olsalardı, bu ifadelerinde samimiyetinin âzamisini düşünmek mümkün olabilirdi. Ancak, Hükümet içinde itham altında bulunan bir Vekil, bu ithamdan kurtulmadıkça, Vekâletin de vazife görmesi, salim kararlar alması mümkün olmadığına göre, 6 Kasıma kadar yapılacak bir talik talebiyle 20 gün daha bugünkü memleketin şartları içinde Hükümette ve efkârı umumiye önünde bir huzursuzluğun devamını istemekten başka bir şey istemiş olmamaktadırlar. Bu itibarla, biz Sayın Reşat Özarda'nın şahsi düşünceleri ne olursa olsun, takdiri bu olmakla beraber, Yüksek Meclisinize bu hususun efkârı umumiye önünde muttali olunmasında fayda mülâhaza ettiğimiz için arz ediyorum. Hürmetlerimle.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Özarda, siz konuştunuz. Önergelerin lehinde, aleyhinde ikişer kişi konuşturup, oya sunacağım. Bir de lehte kaldı. Onu da Sayın Bekata söz istiyor, galiba. Buyurun Sayın Öztürk.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir Milletvekili) — Çok muhterem arkadaşlarım, takrir sahibi arkadaşımız Sayın Özarda'nın kötü bir niyet ve maksatla bu takriri Riyasete verdiği kanaatine ben iştirak etmiyorum. Esasen, kürsüde hiç kimsenin niyetini peşinen mahkûm ve tecrim etmenin de isabetli olduğuna kaani değilim. Şimdi, meselenin sübjektif tarafından ayrılıp da, objektif noktası üzerinde durmak lâzımdır. Anayasa, bir Bakan veya bakanlar hakkında soruşturma açılması talebinin ne şekilde müzakere edileceğini esasa ve usule bağlamıştır. Mühim olan Anayasa esprisidir. Espri şudur : Bakanlar Kurulunun veya bir bakanın mesuliyeti bahis konusu olduğu ve bir soruşturma açılması istendiği takdirde, bunun en kısa zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tarafından gündeme alınmak suretiyle müzakere edilmesidir. Bugün, Cumhuriyet Bayramı veya bir başka sebeple, Sayın arkadaşımın takririni Yüksek Heyetiniz kabul ederse, bu, ilerisi için belki yanlış tatbikatlara bir suimisal olabilir. Faraza, bir iktidar gelir, diyelim ki, 300 mebusludur. Bir muhalefet soruşturma ister. O da şu veya bu sebeple gündemde fazlaca kanunların ve soruların bulunduğunu ileri sürmek suretiyle bir grup ekseriyetine dayanarak, belki 3, 5, 8 ay sonraya talik edebilir. Şimdi hüsnüniyetle arkadaşımızın talikini istediği bu hususu, zabıtlardan alıp, o zamanki hatipler pekâlâ bu kürsüye getirerek «bunun emsali 1963 içtimaında yapılmıştır» diye Heyeti Celileye bir misal olarak getirebilir. Bu itibarla, ben daima gelecek tatbikatlara ışık tutması bakımından parlâmentonun iyi misaller vermesini nazarı itibara alıyor ve onun üzerinde mümkün mertebe tevakkuf etmek istiyorum.

Bu itibarla, arkadaşımızın soruşturma talebinin talikine dair olan mucip sebebini ben yerinde görmedim.

İkincisi şu : Arkadaşlar, Vekâlet sandalyesini işgal eden kimsenin her şeyden evvel huzur içinde çalışması lâzım. Bu huzur; Parlâmentoya karşı huzur, efkârı umumiyeye karşı huzur ve arkadaşlarına karşı huzurdur.

Şimdi, efkârı umumiye önünde isnat yapılmış. Bu isnat, Yüce Meclisin Riyasetine gelmiş; biz bunu tâlik edeceğiz, Bakan arkadaşımız da

bu talikin neticesine kadar huzursuzluk içerisinde çalışacak. Bu olmaz. Ak mı kara mı, herkesin seyyiati belli olmalı. Bu itibarla, zaten kendileri de arzu edip bu meselenin deşilmesini, mesullerinin meydana çıkmasını istediklerine göre, kanaatimce soruşturma talebinin gündem gereğince müzakere edilmesi şarttır.

İkinci nokta; tevhiden müzakere mevzuu. Mesele eski İçişleri Bakanı Sayın Bekata ile Sayın Azizoğlu arasında karşılıklı veya tek taraflı mukabil müdafaa veya isnat şeklinde görülen hâdiselere maksur kalsa, belki meseleyi mebzucen mütalâa etmek ve bir mevzuu halinde konuşmak, görüşmek mümkün olurdu. Biliyorsunuz, geçen celsede bir başka arkadaşımız bir takrir vererek Sayın Adliye Vekili hakkında da soruşturma istedi; şimdi vekil adedi 3 oldu, Adliye Vekili de zuhurattan soruşturmaya dâhil oldu. Böyle olunca, bunların bir arada müzakere edilmesi de usul bakımından ve esas bakımından da doğru olmaz. Bu itibarla, gündem gereğince soruşturma dileklerini ayrı ayrı müzakere edip ona göre karara varalım. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Bekata, siz tabiî bu önergelerin neticesinde uzun uzun konuşacaksınız. Buradaki beyanlarınız bu önergelerle de mi alâkalıdır?

HIFZI OĞUZ BEKATA (C. Senatosu Ankara Üyesi) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun öyle ise.

HIFZI OĞUZ BEKATA (C. Senatosu Ankara Üyesi) — Muhterem arkadaşlarım; Anayasanın 90 ncı maddesi sarihtir. «Başbakan veya bakanlar hakkında yapılacak soruşturma istemleri T. B. M. M. nin birleşik toplantısında görüşülür ve karara bağlanır.» O halde, muhterem arkadaşlarımızın bâzı mütalâaları Anayasamızın bu sarih hükmü karşısında doğru değildir. Burada konuşulacak ve bir karara bağlanacaktır.

Birleştirme ile ilgili noktai nazarım şu bakımdan da isabetli olduğuna kaaniyim : Bu konu, 4 önergede de aynı şeyleri ihtiva ediyor. Fark, şahısların taaddüt edişinden ibarettir.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Vesikalarım var, diyorsunuz, göstermiyorsunuz, varsa açıklarsınız, gösterirsiniz.

BAŞKAN — Sayın Aybar müdahale etmeyiniz efendim.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Şimdi muhterem arkadaşıma bir şey söyliyeyim. Ben parlâmento hayatına biraz alışığım. Böyle kuru gürültülere papuç bırakmam. Dinleyiniz.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Parlâmento kapısından içeri girememişsin.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Kızmam da. Kızdırmak istiyorlar, beyhude, kızmam.

Şimdi, Esat Kemal Aybar arkadaşımızın bu kürsüden konuşması ise Anayasaya aykırıdır. Çünkü, buyurdular ki, grupça biz karar verdik, önergeler birleştirilmesin, dediler. (Sağdan, tahrif etme, sesleri) Anayasanın 90 ncı maddesinin son fıkrası; «Meclislerdeki siyasi parti gruplarında Meclis soruşturması ile ilgili görüşmeler yapılamaz ve karar alınamaz.» O halde, evvelâ grup olarak Mecliste yer alan partilerin bu konuda, önce fikir sahibi ve karar sahibi olmadan hâdiselere muttali olması Anayasanın âmir hükmü icabıdır.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Burada da tahrif ediyorsunuz. Esasen üzerinde grupta konuşuluyor. Efkârı umumiyeye açıklanıyor. Burada ancak usul bakımından konuştuk, Hıfzı Bey.

BAŞKAN — Esat Kemal Bey çok rica ediyorum...

Sayın Bekata siz de şu önergelerin tevhidedilip edilmemesi üzerinde durunuz.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Arkadaşımız usul bakımından, diyorlar. Bu madde, usulü de, esası da ihtiva etmek üzere tam ve şâmildir. Bunu da arz ettikten sonra, önerge iki hükmü ihtiva ediyor. Birisi birleştirilmesi noktasıdır. Konuların birleşmesi, şahısların ayrı ayrı karara bağlanması zaruridir. Bu işin teamülü de, usulü de böyle.

Gecikme meselesine gelince: Arkadaşlarım, Büyük Millet Meclisini yanlış bir istikamete sevk etmiyelim. Gündeme girmiş bulunan bir meselenin, ortada ciddî hiçbir sebep yok iken talikine gidilmesi, o meselelerin konuşulmasının istenmemesi gibi bir duruma, bizi ister istemez götürür. Bunu ise hiçbir arkadaşımızın, üstelik önergeyi veren arkadaşımızın teklif etmemesi lâzımdır.

Bu itibarla önergelerin kabulünü, talikin reddini arz ve rica ederim.

BAŞKAN — Efendim, lehte, aleyhte ve üzerinde arkadaşlar konuştu. Önergeler iki hususu ihtiva etmektedir. Birisi, bu 4 maddenin birleştirilmesi. İkinci husus da; Özarda arkadaşımızın teklifi olan 6 Kasıma kadar taliki. Bu iki hususu ayrı ayrı onaylatacağım. Bu ikinci husus için, Sayın Zeki Baltacıoğlu arkadaşımızın, «Anayasaya aykırıdır, Riyaset bunu oylatamaz» hususundaki tekliflerine karşılık olarak, Meclis gündemine hâkimdir, ben oylarınıza sunarım; kabul buyurursanız ona göre hareket ederim. Kabul etmezseniz devam ederiz.

Her üç önergedeki istek olan birleştirme hususunu oylarınıza sunacağım. 2, 3, 4 ve 5 nci maddelerin birleştirilerek bir arada görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... (Açıklar mısınız sesleri) Efendim, her dört önergeyi birlikte müzakere edeceğiz, fakat oylamalarını ayrı ayrı yapacağız.

Kabul etmiyenler... Her dört maddenin birlikte müzakeresi kabul edilmiştir.

Reşat Özarda arkadaşımızın, bu meselelerin 6 Kasıma taliki isteğini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Reşat Özarda arkadaşımızın talik isteği kabul edilmemiştir.

Şimdi, dört mesele üzerinde görüşmelere başlıyoruz.

Bir dakikanızı rica edeyim Sayın Bekata. Sıradaki duruma göre, Sayın Reşat Özarda'nın önergesini okutuyorum.

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/9)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Talebin özeti : Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis Soruşturması açılması ve suçlu görülecek Bakanın Yüce Divana sevkı talebinden ibarettir.

Esbabı mucibe ve vâkıalar :

1. Yassıada mahkûmlarından Zeki Erataman'ın yatmakta olduğu Haydarpaşa Numune Hastanesinden 13 . 9 . 1963 günü gecesi firar ederek Yunanistan'a iltica etmesinden sonra İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Hükümette müşterek mesuliyet anlayışı ile kabili telif olmıyan ve aslında hiç de lüzum ve zaruret bulunmıyan bir telâş ve suçluluk psikozu içinde hareket ederek, firar hâdisesinin mesuliyetini diğer Kabine arkadaşlarına yüklemek gayretine kapılmış, 18 . 9 . 1963 günü yaptığı basın toplantısı ve aynı gün Millet Meclisinde yaptığı gündem dışı konuşmalarda firar hâdisesinin bütün mesuliyetini açıkça ve doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına yüklemiş ve adlî görevlerinin ifasında jandarmanın Adalet Bakanlığına bağlı olup, ondan emir aldığında ısrar etmiştir. Bu arada Bakan, firardan sonra suçlunun yakalanması için idari makamların yapmak istedikleri telefon görüşmelerinde karşılaştıkları müşkülâttan şikâyetle telefon idaresinin de mahkûmun kaçışını kolaylaştırdığını ileri sürmüş, ayrıca Erataman'ın bir doktor olduğuna temasla hastane doktorlarının da bu işle ilgili olabileceklerini imâ yollu, ifade etmek istemiştir.

Görülüyor ki, Bekata'nın, evvelâ Hükümet içinde halledilmesi ve dışarıda açıklanmaması gereken hususlara ait ifşaatı, üyesi bulunduğu Hükümetin otoritesini temelinden sarsacak ve iddiaların ciddiyeti halinde Kabinenin istifasını icabettirecek bir vahamet arz etmekte; jandarması, adliyesi, telefon idaresi ve sağlık teşkilâtlariyle birlikte topyekûn Devlet müesseselerinin bir mahkûmun firarında iş birliği yaptıkları kanaatini uyandıracak mahiyettedir. Bir Bakanın, mensubu bulunduğu Hükümeti bu derece ağır itham altında bulundurması, dünya siyasi tarihinde eşine rastlanmamış bir garabet örneği teşkil etmektedir.

2. Bekata aynı gün, durumu Bakanlar Kuruluna götüreceğini ve aynen anlatacağını ifade etmiş olmasına rağmen 19 . 9 . 1963 günü toplanan Bakanlar Kurulunda (gazetelere akseden haberlere göre) bu meseleye temas etmemiş, Başbakan Yardımcısı Hasan Dinçer tarafından, mesuliyet duygusundan uzak konuşmaları dolayısiyle muahaze edilmesi üzerine de Bekata tevil yoluna saparak sözlerinin yanlış anlaşıldığını, kendisinin gerçek durumu anlatmak istediğini, sadece İçişleri Bakanlığının değil, diğer bâzı Bakanlıklar teşkilâtının

da kusurları bulunduğunu söyliyerek meselenin büyütülmemesini istemiştir.

Bu toplantıda meseleye resmen muttali olan Başbakanın işe derhal el koyup gerekli tahkikatı Kabine içinde yapması ve tahkikatın neticesine kadar Bekata'nın Hükümet dışında uluorta ithamlarda bulunmasına mâni olması gerekirken, maalesef böyle yapmıyarak ve sadece Bekata'nın hareketini doğru bulmadığını imâ ederek, durumun daha sonra görüşme konusu yapılabileceğini söylemekle iktifa etmesi ve böylelikle Bekata'ya ileride daha tehlikeli ve millî birliğimizi sarsacak mahiyette ithamlarda bulunmak fırsatını vermesi, Hükümet mesuliyetinin ciddiyetiyle kabili telif görülmemiştir.

3. 19 . 9 . 1963 günü Millet Meclisinde gündem dışı bir konuşma yapan Kars Milletvekili Kemal Kaya, birgün evvel Mecliste yaptığı konuşma ile firar hâdisesinin mesuliyetini hilâfı hakikat beyan ve delillerle Adalet Bakanlığına yüklemek gayretine kapılan Bekaba'ya tatminkâr bir şekilde cevap vermiş ve jandarmanın her zaman ve her yerde İçişleri Bakanlığının emrinde olarak vazife gördüğünü, red ve cerhi mümkün olmıyan kanuni delâille ispat etmiştir. Kemal Kaya'nın bu konuşması, eski İçişleri Bakanına bilmediği vazifelerini öğretmiş olacak ki, bundan sonraki konuşma ve beyanatlarında Adalet Bakanlığının mesuliyetinden hiç bahsetmemiş, daha doğrusu ilk ithamlarından tamamen rücu ederek işe birtakım şahsi meseleler, mevhum hâdiseler, eski fişler ve dosyalar karıştırmak suretiyle saldırılacak yeni bir hedef ve mesuliyet yükletilecek bir makam arama çabasına girmiştir. Kısa bir müddet sonra da bu hedefin Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu olarak tesbit edildiği görülmüştür.

4. Bekata'nın ilk konuşmasının tepkileri bir müddet devam etmiş Sağlık Bakanı ile Ulaştırma Bakanı kendi teşkilâtlariyle ilgili imâlı isnadlara cevap vermişler, diğer taraftan C.H.P. Gümüşhane Milletvekili Nurettin Özdemir ile Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak kendi parti gruplarına birer genel görüşme ve gensoru önergesi vermişlerdir. Bu takrirlerin gündeme alınıp alınmamasını görüşmek üzere 1.10.1963 günü toplanan C. H. P. müşterek grupunda Hıfzı Oğuz Bekata kendisini savunmuş ve basına intikal eden konuşmasında Azizoğlu'nu memleketin bütünlüğünü bozacak kürtçülük hareketlerini desteklemekle Zeki Erataman'ın firarını sağlamakla, Yassıada mahkûmlarına sahte raporlar tedarik etmekle ve tehlikeli kimselere Sosyal Yardım Fonundan para vermek ve usulsüz sarfiyatta bulunmakla itham etmiştir. Bilâhara Bekata bu sözlerini de inkâr yoluna sapmış ise de, gerek Mecliste yaptığı konuşmada ve basına verdiği beyanatta ve gerekse Senato Başkanlığına verip sonradan geri aldığı sözlü soru önergelerinde bu ithamları tekrarlamaktan çekinmemiş ve elinde Yusuf Azizoğlu,nun suçluluğunu ispat edecek dosyalar bulunduğunu iddia etmiştir.

Bugüne kadar ileri sürülen bu isnat ve ithamlar kavli mücerrette kalmış, Bekata isnatlarını ispat yoluna gitmemiş ve elinde bulunduğunu söylediği maruf dosyasını bir türlü resmiyete intikal ettirememiştir. Bu sebeple hâdise, efkârı umumiyede günün dedikodusu halini almıştır. Bâzı kimseler: «Bekata haklıdır, elinde dosyalar vardır. Fakat, Koalisyonun bozulmasını istemiyen Başbakan, bu dosyaların mevkii muameleye konmasına müsaade etmemektedir. Adam bağırdı, feryat etti, fakat derdini kimseye anlatamayınca istifa edip çekildi. Daha başka ne yapabilirdi?» şeklinde konuşmalarla Bekata'yı müdafaa etmekte, bâzı kimseler de: «Mademki, elinde böyle önemli dosyalar vardı, bunları neden adalete intikal ettirmedi? Bir Koalisyonun devamı, memleket bütünlüğünü tehlikeye düşürecek zararlı ve bozguncu faaliyetlerin ortaya çıkarılmasından daha mı önemlidir?» şeklinde mütalâa yürütmektedirler. Bunlardan hangisine hak verilmesi lâzımgeldiğini, mesele bir Meclis tahkikatı ile aydınlığa çıkarılmadan, kestirmek mümkün değildir. Bu vuzuhun temini maksadiyle her ne kadar Konya Milletvekili İrfan Baran, Millet Meclisi Riyasetine verdiği bir takrirle bir genel görüşme açılmasını istemiş ise de, bu konuda bir genel görüşme, umumiyetle karşılıklı isnat ve ithamların tekrarlanmasından, efkârı umumiyenin rahatsız edilmesinden, memleket menfaatleri aleyhine tehlikeli ayrılıklara yol açmaktan başka bir netice veremez. Günlerden hattâ haftalardan beri Türk efkârı umumiyesi Bekata'nın ortaya attığı ithamların dedikodusu ile çalkalanmakta, gazetelerimizin manşetleri bu ithamlarla dolup taş-

maktadır. Bu çekişmelerin memleket sathındaki tesirleri müspet olmaktan çok menfidir. Bu dedikoduları şimdi de bir genel görüşme konusu olarak Meclise intikal ettirip günlerce karşılıklı isnat ve ithamlarla vakit geçirmeye hakkımız yoktur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, tarihinde ilk defa olarak yaz tatili yapmaktan feragat etmiş ve devamlı bir çalışma devresine girmiştir. Bunun sebebi nedir? Evvelâ vatandaşların millet ve memleket menfaatine olarak bir an evvel çıkmasını istedikleri kanunların Meclisteki müzakere ve kabulüne intizar etmekte olmalarıdır. Kira Kanunu, İcra ve İflâs Kanunu gibi. Bugün kiraların serbest bırakılmış olması memlekette büyük bir huzursuzluğa yol açmış bulunmaktadır. Diğer taraftan, Anayasanın iki sene içinde çıkarılmasını emrettiği kanunlar vardır. Biz yaz tatilinden bu sebeplerle feragat etmiş bulunuyoruz. Bizleri bu kadar mühim memleket vazifeleri beklerken ve Meclis gündemi 22 sayfalık bir broşür halini almışken, bu kadar önemli meseleleri bir tarafa itip iki Bakanın çatışmasının dedikodusu ile vakit geçirmeye hakkımız yoktur. Bu dedikodular bir taraftan can sıkıcı bir hal alırken, diğer taraftan Hıfzı Oğuz Bekata'nın her gün Senato Başkanlığına yeni yeni takrirler vermeye, işi daha da muğlâk bir hale sokmaya çalıştığı gözden kaçmamaktadır. İşte bütün bunlardan dolayıdır ki, işi kestirmeden halledererek her iki Bakan hakkında bir Meclis soruşturması açılmasına ve hangisi suçlu görülürse Yüksek Adalet Divanına sevk edilmesine zaruret hâsıl olmuştur.

Neticei talep :

1. Zeki Erataman'ın firar hâdisesine İstanbul C. Savcılığı tarafından el konup tahkikata başlanmış olduğuna göre, Bekata'nın, PTT memurları ile Adalet Bakanlığı teşkilâtı ve hastane doktorları hakkında ileri sürdüğü ve delilsiz kalan iddialarının tahkikine mahal yoktur. Şayet Bekata'nın elinde bahsi geçen memurların sorumluluklariyle ilgili deliller varsa bunları tahkikatı yapan savcıya bildirmeye kanunen mecburdur. Hattâ İstanbul C. Savcısının, Bekata'nın basına intikal eden mezkûr ithamlarını ihbar telâkki ederek ifadesine ve bilgisine müracaat etmesi icabeder.

2. Bekata, İçişleri Bakanı sıfatiyle muttali olduğu bâzı ağır suçların failleri hakkında uzun süre hiçbir kanuni takibat yaptırmamakla vazifesini ihmal veya suiistimal etmiş bir Bakan olarak bugün suçlu durumda bulunmaktadır.

3. Bekata, ileri sürdüğü ve Hükümete de bildirdiğini söylediği suçların delillerini vermeye ve bu iddialarını ispat etmeye mecburdur. Bunu yapmadığı ve ithamları mesnetsiz kaldığı takdirde, şeref ve haysiyetlerle oynıyan bir müfteri olarak, kanun karşısında suçludur.

4. Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu ise: (Bekata'nın iddialarına göre)

a) Mahkûm Zeki Erataman'ın yurt dışına kaçmasına yardım etmek,

b) Yassıada mahkûmlarına hilâfı hakikat ve sahte hastalık raporları tedarik etmek,

c) Sosyal Yardım fonundaki paraların sarfında suiistimalde bulunmak ve sarfiyat yapmak,

ç) Tehlikeli kimselere Hazineden para vermek,

d) Memleket bütünlüğünü bozucu Kürtçülük cereyanlarını ve hareketlerini himaye etmek ve bunlara liderlik yapmak,

Gibi suçlarla itham edilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh; Hıfzı Oğuz Bekata hakkında takririmin neticei talep kısmının 2 ve 3 ncü bendlerinde ve Yusuf Azizoğlu hakkında da aynı kısmın 4 ncü bendinin a, b, c, ç, ve d fıkralarında ifade ve beyan olunan fiil ve hareketlerinden dolayı Meclis tahkikatı açılmasını ve hangisi suçlu görülürse Yüce Divana sevkine karar ittihaz buyurulmasını arz ve istirham ederim.

Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, Yüksek Meclis 2, 3, 4, ve 5 numaralı işleri birleştirme kararı verdiği için, evvelâ 3, 4, ve 5 numaralı önergeleri okutacağım ve İçtüzüğün 171 nci maddesi hükümlerine göre görüşmelere başlatacağım.

Şimdi gündemimizin 3 numaradaki önergesini okutuyorum :

3. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/10).

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ile ilgili olarak tarafımdan ileri sürülen konular aşağıda sıralanmıştır.

Bir yandan C. Senatosu gündeminde yer alan bu meseleler öte yandan Millet Meclisinde de bahis mevzuu olmaktadır.

Şu hale göre, İçtüzük gereğince aynı konular hem Millet Meclisinde ve hem de C. Senatosunda ayrı ayrı konuşulacak demektir.

Gerek bu ikili durumu müşterek bir salim şekle bağlamak için ve gerekse konuların mahiyetleri dolayısiyle, meselenin her iki Meclisin Birleşik Toplantısında görüşülmesine lüzum ve zaruret vardır.

Bunu gerçekleştirecek yol ise Tüzüğe göre Meclis soruşturmasıdır.

Bu itibarla, Yusuf Azizoğlu hakkında aşağıdaki hususlarda Meclis Soruşturmasına gidilmesini arz ve rica ederim.

C. Senatosu Ankara Üyesi
Hıfzı Oğuz Bekata

Meclis Soruşturması konuları

1. Yassıada mahkûmlarından :

Dr. Zeki Erataman'ın firar olayını kolaylaştırıcı müsamaha gösterilmesi.

2. Yassıada mahkûmlarından Halis Öztürk'ün Kayseri'den Ağrı'ya nakli için tavassut ve ısrar edilmesi.

3. Celâl Bayar'ın Kayseri Cezaevinden çıkışı ile ilgili işlemlerin şâibeli olup olmadığı.

4. Sosyal Yardım fonunun kanun ve nizama uygun ve isabetle tevzi edilip edilmediği.

5. Hariçten ithal olunan ilâçların yanlış bir sisteme bağlanıp bağlanmadığı.

H. Oğuz Bekata

4. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata tarafından açıklanan hususlardan dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/11)

BAŞKAN — Şimdi gündemimizin 4 sıra sayısındaki önergeyi okutuyorum :

T. B. M. M. Sayın Başkanlığına
(T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığı sıfatiyle)

Eski İçişleri Bakanı Sayın Hıfzı Oğuz Bekata'nın, gerek Bakanlığı sırasında, gerekse Bakanlıktan ayrıldıktan sonra; resmen ve âlenen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Dr. Yusuf Azizoğlu hakkında muhtelif vesilelerle yaptığı isnatların her biri, sübutu halinde, ithamlara mâruz Bakanın cezai ve malî mesuliyetini gerektirecek mahiyettedir.

İsnadedilen fiillerin vehameti aşikârdır. Nitekim, mevzu genel görüşme ve Meclis araştırması talepleriyle Parlâmentoya da getirilmiştir. İsnatların mahiyeti ve bünyesi dolayısiyle meselenin, Anayasanın 88 nci maddesinde bahsedilen araştırma ve İçtüzüğün 177 nci maddesine göre munhasıran bilgi edinmeyi temin edecek mahdut mesuliyetli bir araştırma komisyonu marifetiyle bir neticeye bağlanması imkânsızdır. Esasen Anayasanın 105 nci ve İçtüzüğün 169 ve mütaakıp maddeleri Bakanın cezai ve malî mesuliyetini intacedecek fiillerin vukuundan bahsedildiği takdirde Meclis soruşturmasını mecburi kılmaktadır. Binnetice; bilhassa memleketin yüksek menfaatleri bakımından hakikatin katî olarak tesbiti için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Yusuf Azizoğlu hakkında Anayasanın 90 ncı ve İçtüzüğün 169 ve mütaakıp maddeleri mucibince Meclis soruşturması açılması zaruridir.

Mâruz sebeplerden dolayı :

1. Yüksek Adalet Divanı tarafından mahkûm edilen şahısları sahte raporlarla hastanelere naklettirmek ve onlara hususi muamele yaptırmak;

2. Müebbet hapse mahkûm Zeki Erataman'ı Haydarpaşa Nümune Hastanesine yatırmak ve kaçmasını kolaylaştırmak;

3. 27 Mayıs Devriminin aleyhinde davranışlarda bulunmak;

4. Mahkûm Halis Öztürk'ü Ağrı Ceza Evine naklettirmek için, Ağrı Valisine baskı yapmak;

5. Devletin ülke ve millet bütünlüğünü bozucu kürtçülük cereyanları ile irtibat kurmak;

6. Bölgecilik amaçları güden ve bu sebeple tehlikeli faaliyetlerde bulunan şahıs ve derneklere, sosyal yardım fonundan yardımlarda bulunmak;

Hususlarında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Yusuf Azizoğlu hakkında soruşturma açılmasına ve bu soruşturmanın Anayasanın 90

ncı ve İçtüzüğün 169 ve mütaakıp maddesi gereğince teşkil edilecek bir karma komisyon tarafından yapılmasına;

Ve bu komisyonun «1» ay zarfında vazifesini bitirmesine;

Ve komisyonun ve teşkil edeceği talî komisyonun icabında başka bir mahalle gidebilmesine;

Karar ittihazını arz ve teklif eyleriz.

Diyarbakır Milletvekili
Recai İskenderoğlu

5. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ve Adalet Bakanı haklarında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/12)

BAŞKAN — Şimdi gündemimizin 5 nci maddesindeki önergeyi veren arkadaşımızın tahkikat önergesini okutuyorum :

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında soruşturma açılmasını talebeden önergeye iltihak etmekle beraber hâdisede itham edilen Adliye Bakanının da soruşturma konusuna ithalinin oylanmasını arz ve rica ederim.

Kırşehir Milletvekili
Ahmet Bilgin

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, gündemimizin 2, 3, 4 ve 5 nci maddelerindeki Meclis tahkikatı önergelerini okuttum. Arkadaşlarımızın unutmuş olmaları ihtimaline karşı İçtüzüğün 171 nci maddesini okutuyorum.

«Alâkadar Vekil ve takriri veren veya verenler veya mazbatayı yapan encümen dinlendikten sonra takririn veya mazbatanın nazarı dikkate alınıp, alınmaması hakkında Meclis bilmüzakere işari reyle kararını verir.» diyor.

Bu madde hükmüne göre, evvelâ ilgili Bakanları dinliyeceğiz. Ondan sonra takrir sahiplerine söz vereceğim. Reşat Özarda arkadaşımızın önergeleri önde olduğuna ve oradaki ilgili Bakan Sayın Bekata olduğuna göre; buyurun Sayın Hıfzı Oğuz Bekata.

HIFZI OĞUZ BEKATA (C. Senatosu Ankara Üyesi) — Pek muhterem arkadaşlarım;

Bu kürsüden, bu münasebetle söylenmiş olan bâzı yakışıksız kelimeleri kullanmıyacağım. Giriş olarak bir büyük konuyu dile getirip, ondan sonra mâruzatımı, olduğu gibi, Yüksek Heyetinize arz edeceğim.

Rahat ve serbest bir fikir mücadelesini yapabilmiş olmak için, grupumun tuttuğunu ve Başbakanın da «istifamın bahis konusu olmadığını» açıkça ilân ettiği bir zamanda, Dahiliye Vekilliğinden istifa etmiş bulunuyorum. Bunun, birçok arkadaşlar tarafından mahiyetinin anlaşılamamış oluşu dolayısiyle, şimdilik bir tek cümle ile ifade edeceğim.

Kabul buyurursunuz ki, bir Hükümetin iki Bakanı arasındaki bir münakaşa, bir münazaa, halledilecek yer olarak, Bakanlar Kurulunda bitmelidir. Fakat, taraflardan biri bu konuların Bakanlar Kurulunda konuşulmasına razı olmıyacak duruma girerse, öteki zata bir şey düşer : Hükümet bir buhrana girmiyorsa başka; bir de eğer Hükümet buhranı çıkıyorsa fikirlerinden fedakârlık yapıp yapamıyacağını tartar. Yapamadığı kanaatine, vicdanı ile karşı karşıya gelerek, varırsa, o zaman Koalisyonun başına bir şey gelmesin endişesini her şeyin üstünde tuttuğumuza göre, onu muhafaza eder ve fakat kendi mevkiinden gider. Sonra, eğer tuttuğu mesele şahsi mesele ise, susması lâzım. Tuttuğu mesele milletin meselesi ise, söylemesi lâzım. İşte ben bu ikinci şıkkın üstündeyim.

Pek muhterem arkadaşlarım, artık millete mal olan bir konu üzerinde nihayet söz sırası bana gelmiştir.

Bu itibarla meseleyi yüksek huzurunuzda gerçek mahiyetiyle açıklıyacağım. Önce mukadder bir iki soruyu bertaraf etmeliyim.

1. Ben Sayın Yusuf Azizoğlu'nu yakından tanımam. Kendisiyle hiçbir münasebetim olmamıştır. Onunla aramda şahsi bir mücadele ve mesele de yoktur. Bu itibarla, ben Azizoğlu ile değil; Azizoğlu'nun temsil ettiği ve bugünkü rejimi yıkacak vahamette olan bir zihniyete ve tutuma karşı mücadele ediyorum. Azizoğlu'nun yaptıkları üzerinde, bu zihniyetin canlı misallerini bulduğum için, ısrarla duruyorum.

2. Zeki Erataman'ın firar olayı ile ve bu olayı Meclise getirişimden sonra elde ettiğim birçok bilgiler, geçmişte cereyan etmiş bir kısım hâdiselere de ışık tutmuş ve beni, şüphe-

lendiğim bâzı konularda aydınlığa ve kanaatlere ulaştırmıştır.

İşte, artık yatıştıramadığım ve alışılmış bâzı köhne kaideleri de çiğneyerek beni ileri harekete sevk eden isyanım böylece kendini göstermiştir.

Mücadelemin çok iyi anlaşılabilmesi için, bağlandığım temel fikir ve inanışları da Yüksek Heyetinize ana hatları ile duyurmakta büyük faydalar görmekteyim.

Muhterem arkadaşlarım, benim samimî anlayışım şudur : Mevkiler, servetler ve şöhretler kazanılır, kaybedilir ve tekrar kazanılabilir. Bunun hiçbir önemi yoktur.

Fakat, biri şahsa, ve ikincisi şahsiyete bağlı iki haslet vardır ki, bunlar kaybedilirse tekrar elde edilmesi pek kolay olamaz : Şerefler ve idealler.

İşte ben şimdi bir ideal için, zihniyet mücadelesi yapıyorum. Bâzı kimseleri yanlış bir görüşten kurtarmak için, bu zihniyet mücadelesinden neyi kasdettiğimi de ortaya koyacağım :

Milletçe uzun ve şanlı bir tarihin sayfalarını hazin bir şekilde kapadıktan sonra, Büyük Atatürk'le yeni bir ümitli devre kavuştuk.

Sonra, 1950 - 1960 yıllarını yaşadık ve 27 Mayısla bu devri de, bir daha hortlatmamak şartiyle, kapatarak yeni bir millî hamle yaptık,

İşte, bu yeni rejime en geniş mânasiyle damgasını vuran 27 Mayıstır. Anayasasiyle, Parlâmentosiyle, yeni Devlet ve Hükümet telâkkisiyle ; her şeyiyle...

Fakat, görüyoruz ki, her sahada ciddî bir plânlı kalkınma hayatının içine girmiş bulunmamıza rağmen, mâşeri vicdan bir türlü huzursuzluktan kurtulamamaktadır. Bu, hiçbirimizin ağız tadımızın tam olmamasiyle de sabittir.

Hiç kimse, bugüne büyük bir gönül rahatlığı ile bağlı ; yarına büyük bir itimat ve ümitle hevesli değildir.

Demek ki, bu memlekette siyasi huzur kemaliyle gerçekleşmedikçe, hiçbir faaliyetin neticesi gönülleri tam doldurucu ve tatmin edici olmıyacaktır.

Siyasi huzurun gerçekleşmesi ise, 27 Mayıs İnkılâbına ve onun Anayasasına hakikaten inanmakla, buna bağlanmakla; ivazsız, garezsiz tavizsiz, idarei maslahatsız olarak bu zihniyeti bütün memlekette mutlaka hâkim kılmakla mümkün olacaktır. (Bravo sesleri)

Koca bir milletin kaderi, tesadüflerin çalkantısına, kin, intikâm ve nefret hislerinin alabildiğine tahrikine terk edilemez. Her şeye rağmen azalmıyan bir keşmekeş içinde örselenerek meçhul bir yarına doğru sürüklenemez.

Öyle ise, şunlara evvelâ hepimiz inanacağız, sonra bütün milleti müştereken inandıracağız. Bu ana prensiplerde asla taviz verilmiyecektir, bunların soysuzlaştırılmasına göz yumulmıyacaktır ve hele bu yolda sinsi hiyanete asla müsaade edilmiyecektir.

Bunun için ;

27 Mayıs zihniyetini, onun Anayasasını ve yeni rejimi şeklen değil, kalben benimseyeceğiz ve benimseteceğiz. Fiilen bütün hareketlerimizle ve kudretimizle bunu şayanı hürmet sayacak ve bu zihniyeti diri ve ayakta tutacağız. Yakın mazinin geri tepmesine ve 27 Mayıs İnkilâbının içten kemirilmek suretiyle soysuzlaştırılmasına asla meydan vermiyeceğiz. Ve bu yolda en küçük bir müsamahada dahi bulunmıyacağız. Dünkü ve bugünkü yaraların sarılması ve gerginliklerin giderilmesi de yine ancak bu zihniyetin muvaffakiyetine bağlıdır.

Aksi halde, benim görüşüm şudur ki, bir gün her şey yeniden altüst olabilir. Tarihi boyunca çile çekmiş bu koca milletin başına, hiçbir şahsın ayıklayamıyacağı yeni bâdireler çıkabilir.

İşte benim mücadelem ; memleketin, Devletin başına artık yeni bir bâdire çıkmaması için bu zihniyetin ve rejimin mutlaka muzaffer olması mücadelesidir.

İşte, benim isyanım da bu zihniyete ve rejime açık veya kapalı hiyanet edildiğini görmekten doğmaktadır.

Türk aydınını ve halkını ümitsizliğe ve tereddütlere götüren ve memlekette bir ideal ve itimat buhranı yaratan bu hâle katî bir son verilmek için dâvayı milletin huzurunda konuşmaktan başka çare bulamadım.

Her türlü şahsi endişeleri, mevkileri ve küçük hesapları bir yana iterek, bu zihniyetin vatanda hâkim olmasını elbirliği ile sağladığımız zaman, gerçek huzura ve kurtuluşa kavuşacağımıza yürekten inanıyorum.

Benim asıl mücadelem işte budur.

Bu mücadele ise, bir zabıta ve adliye konusu değil ; bir millî siyasi şuur dâvasıdır, bir rejim ve zihniyet dâvasıdır. Konuşmam ; bu mücade-

lede haklı olduğumun canlı misallerini milletin huzuruna serecektir.

Bir taraftan 27 Mayıs İnkılâbının eserlerinin, zihniyetinin yerleşmesi için, hâlâ yaralar kanarken, öte yandan 27 Mayısın mahkûm ettikleriyle elaltı münasebetlerinin nasıl devam ettirildiğini hâdiseler içinde, şimdi göreceksiniz.

Mücadelenin hakiki mahiyetini böylece belirttikten sonra bunun tipik misalleri olmak üzere olayları açıklamaya başlıyorum.

Dr. Zeki Erataman olayı :

Pek muhterem arkadaşlarım, şimdi Zeki Erataman hâdisesini dinleyiniz rica ederim.

İdamdan muhavvel, müebbet mahkûm Dr. Zeki Erataman'ın kaçışı, diğer konularda da konuştukça daha iyi anlaşılacaktır ki, benim bakımımdan bardağı taşıran son damla oldu.

Bence çok mühim olan bu hâdiseyi, olduğu gibi gün ışığına çıkarmadan önce, Sayın Azizoğlu'nun, bu ziyaret ve kaçış olayını nasıl göstermek istediğini birlikte tesbit edelim.

Yusuf Azizoğlu, 8 Ekim 1963 deki Meclis konuşmasında aynen şunları söylemiştir :

«İstanbul Nümune Hastanesinde, mahkûm Zeki Erataman'a geçmiş olsun ziyaretinde bulundum.»

Azizoğlu'nun bu itirafından sonra, Erataman'ın firarını da olagan saydığını, pek hafife aldığını, üzerinde durulmaya değmez diyerek geçiştirmek istediğini görüyoruz. Her şey işte bu idrakin altından yatmaktadır. Nitekim Azizoğlu Meclisin Yüksek Huzurunda şöyle dedi;

«Zeki Erataman'ın kaçma hâdisesi âdi bir zabıta vakıasından başka bir şey değildir.»

Muhterem arkadaşlarım,

İşte, Azizoğlu ile mâşeri vicdanı anlayış ve 27 Mayıs İnkılâbının felsefesine dayanan bugünkü Devlete hürmet farkımız onun bu itirafında veciz ifadesini bulmaktadır.

Çünkü, her hangi bir yerde, her hangi bir hapishane veya hastanede her hangi bir mahkûmun kaçması âdi bir zabıta vakıası olabilir. Fakat, Zeki Erataman'ın kaçması, Azizoğlu'nun, müdafaa ettiği ve mazur göstermek istediği gibi âdi bir zabıta vakıası değildir.

Bu zihniyeti, inkâr olunamaz şekilde huzurunuzda ispat edebilmem için, maddi delilleri sıralamadan önce mânevi âmil üzerinde duracağım.

Evvelâ, bu ziyaretin gerçek mânasını belirteyim :

27 Mayıs İnkılâbı Hükümetinin bir Bakanı, bu ziyareti ve ahbaplığı yapar ve bunu «geçmiş olsun ziyareti yaptım» diyecek kadar basite alırsa, sadece bu telâkki tarzı bile kendisinin hakiki iç âlemini ele vermeye yeter.

Ayrıca, Azizoğlu'nun yakın alâkasının ve bu ziyaretle yaptığı tesirlerin ve yarattığı müsamahaların, mahkûm Erataman'ın kaçmasına imkân sağlıyacak müessiriyet haline geldiği de şimdi vereceğim izahattan açıkca anlaşılacaktır.

Vatan haini olarak idamdan muhavvel müebbet mahkûm Zeki Erataman'ın Bakan Yusuf Azizoğlu tarafından «âdi bir zabıta vakası» gibi gösterilmek istenilen firar olayını, iki mülkiye müfettişi tarafından hazırlanan resmî rapora bir kelime ilâve etmeden, ana hatlariyle ortaya koyacağım. O vakit, benim hassasiyetime ve isyanıma sizlerin de katılacağınızdan eminim.

Dr. Zeki Erataman'ın daha Kayseri cezaevinde iken kaçma hazırlıklarına başladığı tesbit edilmiştir. Bu hususta Kayseri İli Merkez Jandarma birlik Komutanının Kayseri Cumhuriyet Müddeiumumiliğine yazdığı yazıyı aynen okuyorum:

«Siyasî hükümlülerden Zeki Erataman'ın Kayseri Bölge Ceza Evinde bulunduğu esnada kaçmak için faaliyet gösterdiği, peruka imaline mahsus malzeme ile edevat temin ettiği, bu işle ceza evinde meşgul olduğu ve ceza evi personelinden sabık şoför Kemal Dumlu'ya (kendisini ceza evinden dışarı kadar çıkarması halinde 10. 000 T.L. vereceğini teklif ettiği, fakat muhbirin bu teklifi kabul etmediği) jandarmaca istihbar olunmuştur.

Jandarma teşkilât ve vazife Nizamnamesine göre yalnız haricen muhafaza ile görevli olan Bölge Ceza Evi Muhafız Kıta Komutanlığı bu durum karşısında gerekli emniyet tedbirlerini almış ve siyasi hükümlülerin havalandırılmak maksadiyle dış bahçeye çıkmaları esnasında hizmet defterine de işlemek suretiyle sten makineli tabanca taşıyan bir er Zeki Erataman için görevlendirilmiştir.

Zeki Erataman'ın bu görevli jandarmaya karşı tutumu ve sarf ettiği sözler calibi dikkat

bulunmuş ve menfi hareketleri o gün için önlenmiştir.

Mezkûr hükümlünün hastalığı sebebiyle ceza evinden Kayseri Devlet hastanesine nakli esnasında çok fazla sakal bırakmış olduğu ayrıca gözden kaçmamıştır. Kanunen ceza evlerinin iç işlerine karışma yetkisi olmıyan jandarma, hastaneye naklinden sonra Zeki Erataman'ı tedbir olarak traş ettirmiştir.

Zeki Erataman'ın firar edeceği cezaevi mümessil savcılığınca da bilinmekte idi, zira mümessil savcı Kemal Bayrakçı, Zeki Erataman'ın firar etme kararında olduğunu bizzat siyasi mahkûmların ihbarından anladığını, görevli olarak biz ceza evi zabıtasına verdiği direktiflerle anlatmıştı. Nitekim Zeki Erataman'ın Devlet Hastahanesine sakallı ve bıyıklı, âni olarak aldırıldığı gün, ceza evi mümessil savcılığınca birlik komutanlığına Zeki Erataman'ın mutlak surette kaçma arzusunda olduğu ve dikkatli bulunmamız mütaaddit defalar emredilmiştir.

Kayseri C. Savcılığının 12.5.1963 tarih ve 736/673 sayılı emirleriyle Ankara Merkez Ceza Evine Zeki Erataman'ın nakli esnasında Kayseri Bölge Ceza Evi Jandarma Komutanlığı tarafından tanzim edilen hizmet kâğıdına «DİKKAT KAÇAR» ibaresinin yazıldığı sureti ekli belgelerden anlaşılmaktadır. Gereğini takdirlerinize arz ederim.»

Filhakika, hükümlü Zeki Erataman Ankara Merkez Ceza Evine teslim edilmek üzere Kayseri'den Ankara Cumhuriyet Müddeiumumiliğine sevk edilirken sevk vesikasının başına kırmızı renkle «DİKKAT, KAÇAR» kelimeleri de bu endişe yüzünden önemle kaydolunmuştur.

Demek ki, Dr. Zeki Erataman, daha ilk günden kaçma hazırlığı içinde bulunduğu bilinen bir mahkûm idi. Buna rağmen, kendisine yapılan muamele ve gösterilen istisnai müsamaha ibret vericidir ve bunun mantıkî izahı da yoktur. Gerçeklerin tam bir ifadesi olarak rapor size de bu kanaati verecektir. Şimdi rapordan okuyorum:

KADRİ EROĞAN (Urfa Milletvekili) — O zamanki, İçişleri Bakanı kimdi?

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — O zaman bunlar bize intikal etmemişti. Sonradan intikal etti.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun Milletvekili) — Bu vesikayı nereden aldın?

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Özürünüz kabahatinizden büyük?

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Dinleyeceksiniz sonradan karar vereceksiniz.

BAŞKAN — Söz isteyenlere bilâhara vereceğim. Bir dakika Sayın Bekata, Muhterem arkadaşlar; ilgili Bakanları ve önerge sahiplerini konuşturduktan sonra, «bilmüzakere kabul edilir» dediğine göre sizlere de, isteyenlere de söz vereceğim. Onun için müsaade buyurun dinleyelim. Buyurun efendim.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Mahkûm Dr. Zeki Erataman, mahpus bulunduğu Kayseri Ceza Evinden 24 Mayıs 1963 günü sevk evrakında «DİKKAT KAÇAR» kaydiyle ve bir otomobille Ankara Ceza Evine getirilmiştir. Ciddî sebep yok.

Mahkûmun Ankara'ya gelişinden üç gün sonra, Ankara Ceza Evinden alınarak 28 Mayıs 1963 tarihli ve 6336 sayılı protokolle Ankara Nümune Hastanesi bahçe paviyonuna yatırıldığının sağlandığını görüyoruz.

Ankara Nümune Hastanesinde mahkûma konan teşhis şudur: Sol omuz romatizması, sol kol sinir iltihabı ve orta derecede şeker hastalığı. Yani tedavisi her yerde mümkün.

Mahkûma Ankara Nümune Hastanesinde fizik tedavisi yapılmış ve bir ay on gün sonra, salâh bulduğu kararıyle, Erataman 9 Temmuz 1963 günü taburcu edilerek yine Ankara Ceza Evine iade olunmuştur. Bu arada kendisini Sağlık Bakanlığından bir müfettiş ziyaret etmiştir.

Hastaneden iyi olduğu için Ankara Ceza Evine nakledilen mahkûmun bu sefer de naklinden bir hafta sonra, 18 Temmuz 1963 günü yine ciddî hiçbir sebep yokken İstanbul Ceza Evine nakli temin olunmuştur.

Aynı gün, Ankara'dan jandarma çavuşu İsrafil'in beraberinde otomobille İstanbul'a gönderilmiştir.

Erataman, Ankara Ceza Evinden, İstanbul Ceza Evine nakledildiği halde; İstanbul'a varışının hemen ertesi günü; yani Ankara Hastanesinden taburcu edildiğinden 9 gün sonra, 19 Temmuz 1963 günü yine fizik tedavisi için evvelâ Cerrahpaşa, sonra Guraba Hastanesine gönderilmiştir.

Bundan 4 gün sonra da 23 Temmuz 1963 de İstanbul Haydarpaşa Nümune Hastanesine yollanması ve aynı gün bu hastaneye yatırılması sağlanmıştır.

Bu hastanedeki suçlu mahkûmların muhafaza güçlüğü dolayısiyle bunların bir tek koğuşta toplanmaları zarureti Üsküdar İlçe Jandarma Komutanı tarafından Cumhuriyet Savcılığına, 28 Ağustos 1963 günü 6821 sayılı yazı ile resmen bildirilmiştir. Bu zaruret C. Savcılığından hastaneye intikal ettirilmiş ise de yerine getirilememiştir.

Bu sırada Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Yusuf Azizoğlu mahkûmu odasında ziyaretle bir süre ahbaplık etmiştir.

Bu ziyaret hastane personeli üzerinde son derecede müessir olmuş ve Zeki Erataman bundan sonra büsbütün istisnai muameleye tabi tutulmuştur.

Nitekim, mahkûm Zeki Erataman, bâzı hastaları odalarında ziyaretle muayene ve ilâç tavsiyelerinde bulunacak derecede ve hattâ nöbetçi jandarma eri Mustafa Akay'ın omuzundaki saçma kurşununu hastanede ameliyat yaparak çıkaracak kadar hastane personeli ile haşır neşir olmuştur.

Mahkûm, fazlasiyle yüz bulduğu için hastane personeline ve bilhassa hemşirelere Yassıada kararları hakkında son derecede de çirkin ve 27 Mayıs İnkılâbı aleyhinde âdi propagandalar yapmağa başlamıştır.

Aynı zamanda, Zeki Erataman, bu sonsuz ve istisnai müsamahalardan fazlasiyle faydalanarak bir taraftan hastane doktorları ile bahçe gezintileri yapmayı, diğer taraftan, arasıra hastane dışına çıkıp gelmeyi de itiyat haline getirmiştir.

Bu suretle, suçluya kanunsuz ve hudutsuz serbesti tanınmış ve günün her saatinde ve geceleri de odasına misafir kabul eder olmuştur.

13 Eylül 1963 tarihindeki son dışarı çıkma olayı da saat 20,00 de vukubulmuş ve bu dışarı çıkma hâdisesi biraz sonra Dr. Fuat tarafından tesbit edilmiş bulunmasına rağmen; bir ifadeye göre, yine tekrar hastaneye döner düşüncesiyle, saat 23,30 a kadar kimseye bir haber verilmemiştir.

Zeki Erataman'ın oda anahtarının mütat hilâfına suçluya verildiği de anlaşılmıştır.

Hastane Başhekimi Faruk Ayanoğlu, Yusuf Azizoğlu ile birlikte Polonya'ya hareket edeceği 31 Ağustos 1963 günü, Üçüncü Dahiliye Kliniği muavini Dr. Âsım İstanbullu'ya, o da klinik şefi Dr. Ziya Tanan'a Erataman'ın taburcu edilmesinde zaruret bulunduğunu, zira Zeki Erataman'ın, hastalığının hastanede kalmasını gerektirmediği bir yana, hemşirelere, Yassıada ve İmralı'da kendilerine işkence yapıldığı yolunda ve 27 Mayıs İnkılâbı aleyhinde hilâfı hakikat tezvirlerde bulunduğu Hemşire Firdevs tarafından ve Başhemşire vasıtasiyle kendisine duyurulduğunu beyanla, Erataman'ın mutlaka taburcu edilmesi talimatını vermiştir.

Buna rağmen Başhekimin taburcu edilmesi emri de yerine getirilmemiştir.

Kaçış günü Zeki Erataman'ın saat 20 de hastanede bırakıldığı saat 21,20 de şoför Orhan Acaroğlu'nun taksisi ile Edirne istikametine hareket ettiği ve 00,20 de de taksiden inerek Yunan hududu istikametine ilerlediği sabit olmuştur.

Zeki Erataman'ın taksiden indiği Karabayır mevkii Meriç nehrine ve dolâyısiyle Yunan hududuna 3-4 kilometre olduğuna göre, bu mesafeyi yarım saatte aşarak süratle hududu geçmiş olduğu da anlaşılmıştır.

Üsküdar Emniyet Âmirliği firar olayını 0,35 de haber aldığına ve 0,50 de de durum İstanbul Emniyet Müdürlüğü nöbetçi müdürlüğüne intikal ettirilmiş bulunulduğuna göre, emniyet teşkilâtının Zeki Erataman'ı millî hudutlar dâhilinde yakalaması maddeten imkânsız hale gelmiştir.

Muhterem arkadaşlarım;

Siz, Milletvekilleri ve Senatörler olarak herhangi tanıdığınız bir hastaya, hastanelerde bu süratli yardımı sağlıyabilir misiniz?

Zeki Erataman'ın tâ Kayseri'den kaçacağı teşhisi ve ihtarına rağmen, kendisini arkasından iten bir kuvvetin mevcudiyetini hissetmiyormusunuz? (Sağdan gürültüler)

Hiçbir mahkûma ve vatandaşa buna benzer istisnai muamelenin binde biri yapılmakta mıdır? İnsaf buyurunuz, bu firar «âdi bir zabıta vakasına» hiç benziyor mu?

Bunu böylece öğrenince, siz bir Dahiliye Vekili olarak veya bir vatandaş olarak Azizoğlu

gibi, bu «olağan şeydir, âdi bir zabıta vakıasıdır» mı dersiniz?

Hayır arkadaşlar, bu kaçış müsamahalara, istisnai muamelelere, göz yummalara, imkân hazırlamalarına dayanan bir olaydır.

Ben, bunca gencin, askerin ve sivilin kurban verildiği, bütün bir millet kaderinin henüz normale kavuşmadığı, yaraların henüz kanamakta devam ettiği bir zamanda, bütün bu olayların asıl suçluları olan Yassıada mahkûmlarının müsamahalarla kaçırılmalarına göz yumamazdım. (Ortadan bravo sesleri)

27 Mayıs İnkılâbının mâna ve mahiyetine namusiyle bağlı bir siyaset ve Hükümet adamı olarak, millî şuura sahip bir vatandaş olarak, bütün bu hâdiseleri öğrendikten sonra, bu olaylara «olağan» diye bakamazdım.

İşte, 27 Mayıs İnkılâbının Hükümetinde kalmakta direnen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ile, istifa eden Dahiliye Vekili Hıfzı Oğuz Bekata'nın farkı budur. (Ortadan bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, bu milletin, bu vatanın ve bu devletin başına yeni bâdireler açmamak için, yeni Devletimizin temeline hiyanet etmemek için, vicdanıma ve siyasi ahlâka sadık kalmak için, bu zihniyetle idarei maslahattan ve tavizden uzak olarak, açıkça mücadeleye karar verdim.

Bu mücadele iki yüzlü; samimiyetten uzak bir tutuma karşı bir zihniyet mücadelesidir.

Ben bu memleketi, bu milleti ve bu Devleti henüz kapımızın eşiğinde bulunan büyük tehlikelerden kurtarabilmek ve her şeyin başında gelen siyasi huzuru sağlamak için başka çare de göremiyorum.

Memleketin kaderinin temeline kundak sokulmasına artık göz yumamayız.

Sizlerin de yakın maziyi hatırlıyarak, asîl bir millî hassasiyet ve millî şuur içinde benden başka düşünmiyeceğinizden eminim.

Şimdi sıra Halis Öztürk olayına geldi.

Halis Öztürk olayı :

Pek muhterem arkadaşlarım,

Bu olayla da, mücadele ettiğim zihniyetin bir başka tarafını daha ortaya koymuş olacağım.

Yassıada mahkûmlarından Halis Öztürk hakkında Yusuf Azizoğlu, 8 Ekim 1963 günkü konuşmasında Mecliste şunları söyledi :

«Halis Öztürk için Ağrı Valisine telefon ettiğim doğru, tazyik ettiğim yalandır.» Kanaatimce en tabiî bir metot içinde müdahale ettim.» «Tâyin kararnamesinde imzam olan valiye bu telefonu tabiî hakkım olarak yaptım.»

Gerçekten tam bir itirafın müdafaası olan bu sakat sözler üzerinde kısaca durup sonra olayı arz edeceğim.

Bir Sağlık Bakanı, bir valinin tâyin kararnamesinde imzam var diye, değil, başka bakanlıkların vazifelerine müdahale etmek; kendi Bakanlığına ait bile olsa, kanunsuz ve uygunsuz bir muameleyi yaptırmak için valiyi tazyik edemez.

Azizoğlu'nun, Meclis huzurunda «en tabiî bir metot içinde» müdahale saydığı zihniyet, tabiî bir Devlet idaresi olamaz. Üstelik hâdise, kendisinin söylediği gibi basit bir telefon tavsiyesinden ibaret değildir.

İzah edeyim :

Önce tavassut edilen meşhur Halis Öztürk'ün kim olduğu hakkında Yüksek Heyetinize resmî kayıtlara dayanarak, çok kısa bilgi vermeye mecburum :

«Halis Öztürk, Türk vatanını ve Türk Devletini bölme yolundaki müfrit Kürtçülük faaliyetleri dolayısiyle daha 1927 de Batıya nakledilirken Kılıçgediği mevkiinde yakınları tarafından, jandarmaya tecavüz edilerek kaçırılmıştır.

Bundan sonra Halis Öztürk, âsilerle doğrudan doğruya birleşmiş, birçok soygunlara katılmış, erlerimizi yaralamış ve şehidetmiştir.

1934 te yakalanmış, tevkif edilmiş ise de bu sefer de ceza evinden kaçmıştır.

Tekrar dağda eşkiyalığa başlıyan Halis Öztürk, resmen şâki ilân olunarak, gıyaben 32 yıl hapse mahkûm edilmiştir.

Bilâhara, İzalei Şekavet Kanunundan faydalanarak dehâlet etmiş ise de gizli faaliyetlerine devamdan vazgeçmemiştir.

1950 de D.P. mebusu olmuştur. Bu sayede yolunda daha çok imkânlarla yürümüş ve 1954 te iki amcazadesini, iki diğer şahsı ve başlıca rakibi Bedri Kılıç'ı adamlarına öldürtmüştür.

Adamları vasıtasiyle hudut dışı münasebetlere de girişen Öztürk, Kürtçülük dâvasını Birleşmiş Milletlere intikal ettireceğini de söyle-

miş ve bu yoldaki insanlarla rabıta kurmuştur.

Gizli Kürt Cemiyeti ile ve Molla Mustafa Barzani ile de temasa geçtiği ve ona adamlariyle para yardımı yaptığı kanaati de mevcuttur.

Halis Öztürk'ün bu faaliyetleri 27 Mayıs Devrimine kadar devam etmiş ve Yassıada'da mahkûm olmuştur. Halen Kayseri Ceza Evindedir.»

Halis Öztürk hakkındaki rapor şu neticeye bağlanmaktadır :

«Bölgesindeki halk, bütün kuvvetin onda olduğuna ve her şeyi de onun halledebileceğine inanmaktadır. Teşrîî masuniyetinden bilistifade Devlet işlerine de müdahale ve memurları emellerine hizmete icbar etmektedir.

Cahil olmakla beraber, kütleyi peşinden sürükliyebilecek kadar nüfuzlu ve kabiliyetlidir.»

İşte modern Kayseri Ceza Evinden, önceleri kolaylıkla kaçtığı ve halen de rahatça kaçma imkânlarına fazlasiyle sahip bulunduğu son derece iptidai Ağrı Ceza Evine nakline, Azizoğlu'nun valiyi tazyik ederek, ısrarla tavassut ettiği Halis Öztürk kısaca budur.

Azizoğlu'nun Meclis huzurunda, çekinmeden «en tabiî metot içinde müdahale ettim» dediği ısrarlı takip ve tazyik konusunu; Ağrı'da Devletin ve Hükümetin mümessili olan ve yalan söylemesi asla vârit bulunmıyan Muhterem Ağrı Valisi Turgut Kılıçer'in, yalnız İçişleri Bakanlığına değil, aynı zamanda Adalet Bakanlığına da resmen yolladığı raporların özetini, rapordaki kelimeleri aynen okuyarak, gün ışığına kavuşturuyorum.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu evvelâ Adalet Bakanlığına müracaat ederek Halis Öztürk'ün Ağrı Ceza Evine nakline tavassut etmiştir.

Bunun üzerine Adalet Bakanlığı Halis Öztürk'ün Ağrı Ceza Evine naklinde bir mahzur olup olmadığının bildirilmesini Ağrı Valiliğinden bir şifre yazısı ile istemiştir.

Ağrı Valiliği, Ağrı'da âşiretler arasındaki özel durumu belirtmiş, Ceza Evinin içinde ve dışında bu nakil yüzünden vahîm olaylar doğabileceğini, bu sebeple Halis Öztürk'ün Ağrı'ya naklinin mahzurlu olduğunu Adalet Bakanlığına resmen bildirmiştir.

Valinin bu yazısını Adalet Bakanlığından takibederek öğrenen Yusuf Azizoğlu, fevkalâde sinirlenmiş ve derhal Ağrı Valisine telefon ederek aynen şunları söylemiştir:

«Halis Öztürk'ün, Ağrı Ceza evine naklinde vilâyetçe mahzur görülmesinin doğru olmadığını, asayişin bozulacağı endişesinin katiyen yersiz bulunduğunu, Halis Öztürk'ün korkulamıyacak, endişe edilemiyecek, iyi bir zat olduğunu, nakil sureti ile ailevi ve zatî işlerini Ağrı'da yakından takip ve tedvir etme imkânlarına sahip olabileceğini, vilâyetin ret cevabının üzüntü ve esefle karşılandığını belirtmiş ve keyfiyetin vilâyetçe tekrar tetkik olunarak, müspet kanaatin Adalet Bakanlığına ikinci bir şifre ile bildirilmesini,» asabi, sert ve tehdidedici bir dille ve ısrarla validen istemiştir. Adliye Vekâletinde de bunun aslı var.

Vali, Azizoğlu'nun, tazyik ve tehdidedici bu konuşmasını bu telefon muhaveresi sırasında tesadüfen odasında bulunan Van Jandarma Tugay Komutanı Kurmay Albay Muzaffer İğneada ile Kurmay Başkanı Binbaşı ve Ağrı Jandarma Alay Komutanı Yarbay Nurettin Bağatur huzurlarında tesbit etmiştir.

Azizoğlu, vali üzerinde bu moral bozucu tazyik hazırlığını yaptıktan sonra, valinin mutlaka müsbet cevap vermesine imkân sağlamak üzere, tekrar Adalet Bakanlığına bizzat ve mutlaka bir netice almak için baş vurmuştur.

Adalet Bakanlığı bu ısrar karşısında «Halis Öztürk'ün, cezaevinin uygun bir yerinde tecridi suretiyle naklinde mahzur olup olmadığının yeniden iş'arını» Ağrı Valiliğine Azizoğlu'nun zorlaması ile tekrar yazmıştır.

Ağrı Valisi bu artan tazyikten selâmetle çıkabilmek için Ağrı Cumhuriyet Savcısına müracaat etmiş ve savcı da gerçeği bildiği cihetle, valiye resmen «Ağrı Cezaevinin gayrimüsait bulunduğunu, bahçe duvarı olmadığını, Halis Öztürk geldiği geldiği takdirde cezaevi emniyetinin tamamen bozulacağını ve gelmesinin her bakımdan mahzurlu olduğunu valiye yazılı olarak bildirmiştir.

Vali, bu vesikanın de kendisini teyidettiğinden bahsile, Adalet Bakanlığına tekrar resmen yazdığı yazıda:

«Halis Öztürk'ün, tecridinin imkânsız olduğunu, nakil ile içte ve dışta vahîm hâdiseler beklendiğini, alınacak tedbirlerin neticeleri ağırlaştıracağını» ve Azizoğlu'nun telefon taz-

yiklerini Adalet Bakanlığına tekrar şifre ile bildirerek, vazifesini yapmakla kalmamış, Azizoğlu'nun doğrudan doğruya ve dolayisiyle bu müdemadi tazyikine bir son verebilmek maksadiyle, Sağlık Bakanını, kendi sahası ile alâkalı olmıyan Adalet işlerine de müdahalesinden dolayı, şikâyet etmiştir.

İşte, ancak bu sayededir ki, muhakkak yeni bir kaçış olayı da önlenebilmiştir.

Yusuf Azizoğlu, bu meselenin utanç verici mahiyetini umumi efkârda hafifletebilmek ve saklamak için, Hükümetteki bir konuşmayı, alâkalı bulunduğu bir dergi vasıtasiyle bakınız nasıl aksettirmiştir :

Yarın Dergisinin 25 Eylül 1963 sayısından aynen okuyorum :

«Bekata bu sefer göğsünü gere gere, (Bakanlar Kurulunda oluyormuş, bu) Azizoğlu'nun mahkûmlar dolayısiyle bâzı idare âmirlerine baskı yaptığını söyledi ve misal olarak da Ağrı Valisiyle yaptığı telefon konuşmasını gösterdi. Bunun üzerine de Azizoğlu durumu anlattı:

Ağrı Valisine telefonla sormuştu. Valinin cevabı cezaevinin muhkem olmadığı ve mesuliyeti üzerine almak istemediği şeklinde olmuştu. Azizoğlu da bu cevapla iktifa etmişti. Muhafaza imkânları güç bir cezaevine mahkûm gönderilmesini isteyip, baskı yapmasını istememişti. Hâdise bundan ibarettir. Baskı bunun neresinde idi? Hakikaten İnönü de aynı şeyi merak etmiş, Bekataya sen demişti, «başka türlü mü hareket ederdin?»

Bekata bu suale cevap verememişti.» Dergi böyle yazıyor. Hakikat böyle değildir, arkadaşlar. Benim bu konuyu da Hükümete getirdiğim doğrudur. Azizoğlu, Bakanlar Kurulunda da, «telefon ettim, fakat katiyen ısrar etmedim» diye inkâr etti. Bunun üzerine ben valinin mektubunu ve vesikaları okuyayım mı deyince, Azizoğlu sarardı ezildi ve «çıkar, oku diyemedi.» (Sağdan alkışlar, gülüşmeler.)

İnönü'ye gelince; İnönü asla böyle bir şey söylememiştir, İnönü, Azizoğlu'nun bu halini hüzünle seyretmiştir.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Bakanları teker teker kürsüye davet edeceğim. Ona göre konuş.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Şimdi bu soru üzerindeki sözlerimi toparlıyayım: (Gürültüler) Sükûnetle dinlersek yanlış anlaşılmaz arkadaşlar.

Eğer, Halis Öztürk Ağrı Ceza evine nakledilse idi, ne olacaktı? Bunun cevabı olan resmî kanaat şudur:

1. Muhitte ciddi huzursuzluk olacaktı,

2. Ceza Evinden kaçması mutlaka sağlanacaktı.

Bundan da Azizoğlu mûtat zevki tadacak ve kendisini şöylece temize çıkaracaktı:

«Ben insani bir küçük alâka gösterdim. Katiyen ısrar etmedim. Adalet Bakanlığı teklif etmiş, vali mahzur görmemiş. Ben bir Sağlık Bakanıyım. Valiyi, Adalet Bakanını tazyik edecek mevkide değilim. Onlar mahzur görmemişler, nakletmişler, kaçmış. Bu kaçış âdi bir zabıta vakasıdır. Ben mesuliyet kabul etmem. İçişleri Bakanının yakalaması lâzımdı.»

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Ne güzel uydurdun misali...

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — İşte arkadaşlar görüyorsunuz ki, ben Devletin ve Hükümetin haysiyetiyle, 27 Mayısın itibar ve şerefiyle oynıyan Azizoğullarının bu devamlı, sinsi oyunlarına artık bir son vermek için bu zihniyet mücadelesine girmiş bulunuyorum. (Sağdan, «uyduruyorsun», ortadan, «devam» sesleri)

Şimdi, arkadaşlarıma bir cevap vereyim, burada. Bu kürsüden Azizoğlu arkadaşımız çok sözler söyledi, birçok kötü sözler.. Hepsini yazdım, not ettim. Bütün konuşmamın sonunda hatırlatarak bir noktaya bağlarım. Ben, bu kürsüden konuşurken hitabettiğim Büyük Türk Milletinin en çok itibar ve hürmete lâyık olan Meclisi karşısında bulunduğum için dilimi son derecede dikkatli kullanıyorum. Beni başkalarının seviyesine indirmek gayretleri beyhudedir, inmem. (Ortadan, bravo, sesleri)

Şimdi arkadaşlarım; bir de lûtfen Celâl Bayar olayını dinleyiniz.

Celâl Bayar olayı

Muhterem arkadaşlarım,

Dış görünüşü basit gibi görünen Celâl Bayar olayının altında yatan büyük meseleyi şimdi birlikte ortaya çıkaracağız.

Benim : «27 Mayıs İnkılâbının bir Bakanı olmamıza rağmen Bakanlığınız sırasında, hü-

kümlü Celâl Bayar'ı neden ziyaret ettiniz?» soruma, Yusuf Azizoğlu, 8 Ekim 1963 günü Meclisteki yaptığı konuşmasında şu cevabı verdi :

«Evet ziyaret ettim, fakat el öpmedim. Bu benim şahsi takdirimdir» ve ilâve etti «bu konu âdi ve kasıtlıdır.»

Gerçekten ortada âdi ve kasıtlı bir durum vardır. Bunun ne tarafta olduğunu ve mahiyetini bu konuşmamın sonunda göreceksiniz.

Sözlerime başlarken önce size bir vesika okuyacağım. Bilirsiniz ki, mahkûmlara gelen mektuplar açılır. Bu itibarla, okuyacağım mektup gizli ele geçmiş değildir. Esasen, yazan ele geçeceğini bilerek, hakiki içyüzlerini hiç saklamadan ortaya koymak cesaretini dahi göstermekten çekinmemektedir.

Mektup müebbet mahkûm iken Avrupa'ya firar eden Reşat Akşemsettinoğlu imzasiyle Munih'ten, Celâl Bayar'a gelmektedir.

Bu mektupta aynen şunlar yazılıyor :

«Pek muhterem Celâl Beyefendiye,,

Hâdiselerin akışını Avrupa'dan takibediyorum. Son gelen gazetelere göre açlık grevi yaptığınızı ve sağlık durumumuzda vahîm değişmeler olduğunu öğreniyorum. Çetelerin getirecekleri bir hukuk nizamı olamıyacağına göre, onları protesto eden bir insan sıfatını da taşıyamıyacağınızı bilirim. Bu itibarla, bütün insanlığın nefret ettiği kimselerle, sağlığınızı tehlikeye sokan bu boykotla değil, daima sağlığınızı ve zinde halinizi devam ettirerek mücadele etmenizi diliyorum.

Bu mektubumu okuyup size vermek istemiyecek kimseleri dahi nasıl bir âkıbetin beklediğini kendi takdirlerine bırakır, muhterem ellerinizden saygı ile öperim.

Hürmetkâr evlâdınız
Reşat Akşemsettinoğlu»

Bu mektupta bilhassa belirtilen üç noktaya parmak basmak lâzım. Mektuba göre;

«1. Yeni Anayasamız ve bugünkü demokratik rejim çeteler tarafından getirilmiştir ve bir hukuk nizamı değildir. (Şiddetli gürültüler ve sıralar arasında karşılıklı münakaşalar)

BAŞKAN — Beyefendi, oturunuz yerinize. Lebit Beyefendi, Sayın Yurdoğlu.. Muslih Bey, Celâl Bey, arkadaşlarınızı oturtunuz. Siz oturunuz beyler. Oraya doğru giden arkadaşlarımızın oraya gitmesine lüzum yok. İdare Âmiri var.

LEBİT YURDOĞLU (İzmir Milletvekili) — Bravo dedi. Hep o konuşuyordu. O söyledi.

BAŞKAN — Meclisi elektriklendirecek bir hava yok. Kendinizi böyle sâkin tutmanızı rica ederim. Buyurun Sayın Bekata.

AHMET YILDIZ (C. Senatosu Tabiî Üyesi) — Bravo diyen bir nâmussuz var.

BAŞKAN — Ne yapıyor efendim, ne diyor, ne olmuş?

AHMET YILDIZ (C. Senatosu Tabiî Üyesi) — Bravo diyen bir nâmussuz var. Bunu Başkanlığın tesbit etmesi lâzım.

BAŞKAN — Birer birer söyleyin. Nedir mahiyeti? Öğrenelim. Oturunuz arkadaşlar. Ne dediği işitilmemiştir.

KÂMİL KARAVELİOĞLU (C. Senatosu Tabiî Üyesi) — Bravo diyen bu adamın yanına oturulmaz.

BAŞKAN — Bir dakikanızı rica edeyim, Sayın Karavelioğlu, oturunuz. Oturmanızı rica ederim.

AHMET YILDIZ (C. Senatosu Tabiî Üyesi) — Bravo diyen nâmussuzun yanına oturamayız, Başkan.

BAŞKAN — Sayın Yıldız, oturunuz da çaresine bakalım. Oturunuz da bir icabını düşünelim. Efendim, ne demiş arkadaşımız? Zan altında bulunan arkadaşımızı kürsüye davet ediyorum. (Gürültüler) Bir dakika efendim. Oturunuz yerinize. Arkadaşımız ne demek istediğini kürsüden izah edecektir.

LEBİT YURDOĞLU (İzmir Milletvekili) — Söylediğini işittim.

BAŞKAN — Siz değil efendim. Kimi işittiniz? Buyurun efendim. Sayın Bekâta, biraz iner misiniz? Buyurun efendim.

(Ali Bozdoğan'a hitaben) Böyle bir şey söyleyip söylemediğiniz hakkında Heyete beyanda bulunun. Gelin Sayın Lebit Yurdoğlu, söyleyiniz. Ne söyledi arkadaşınız? Oturun yerinize efendim! (Şiddetli gürültüler) Bakınız, anlatacak arkadaşınız, tavzih edecek, dinleyin. Ne demek istediğini anlatacak. Oturunuz Sayın Mustafa Uyar...

(Ali Bozdoğanoğlu'na hitaben) Sayın Lebit Yurdoğlu, sizi yanlış beyanlarda ve arkadaşlarınızın hassasiyetini çekecek beyanlarda bulunduğunuzu iddia etmektedir.

LEBİT YURDOĞLU (İzmir Milletvekili) — Sayın Başkan, benim namıma ifade etmeyiniz. (Müddei konuşsun, sesleri)

AHMET ŞENER (Trabzon Milletvekili) — «Ali Bozdoğanoğlu'na hitaben», Mademki bu kadar kabadayısın, neden tekrar etmiyorsun, söylemiyorsun?

BAŞKAN — Sayın Şener, elektriklendiriyorsunuz işi. Durun canım, dinliyelim evvelâ. Buyurun efendim, konuşun.

ALİ BOZDOĞANOĞLU (Adana Milletvekili) — Müzakereler esnasında, eski Dahiliye Vekilinin anlatmış oldukları meseleleri cidden dikkatle dinliyorduk ve eski Ağrı Mebusu Halis Öztürk hakkında 1950 den sonra kendisini itham eder şekilde konuşmalarının karara bağlanıp bağlanmadığını, hakkında bir mahkeme ilâmı olup olmadığını kendi aramızda konuşurken, Vekilin, bunları bir vesikaya istinadettirmemesini; bir ilâma ve vesikaya istinadettirerek konuşmamasını «bravo» sadalariyle yerimizden karşılıyorduk. Aynı şekilde Akşemsettinoğlu'ndan Celâl Bayar'a gönderilmiş olan mektubu da burada okumasını «bravo» diye karşıladık. O zaman, İzmir Mebusu, neye bravo dediğimi bana sorarak karşıma çıkmak istedi. Ben de mektubun okunmasına «bravo» dediğimi ifade ettim. Fakat, bundan evvel yazılmış bir mektubun burada okunması, onun bu şekilde karşılanmasından başka bir mâna çıkarmanın sebebi ne? Fakat arkadaşlar, meseleyi tahrik edip âdeta yeni bir hâdise meydana getirmek için gayretler peşinde koşuyorlar ve Mecliste her zaman bir hâdise çıkarmak istiyen muayyen kimseler aynı şekilde orada da bir tertibe tevessül etmişlerdir. Fakat, bunun aslı, esası ve hâdisenin altında hiçbir şey yoktur.

AHMET ŞENER (Trabzon Milletvekili) — (Ali Boğdoğanoğlu'na hitaben) Arkadaş, hep sen bu şekilde konuşuyorsun.

BAŞKAN — Sayın Şener, sizi dışarıya çıkarmak zorunda kalacağım. (Ali Bozdoğanoğlu'na hitaben) efendim, şu sözlerinizi ne şekilde tevil edecekseniz ediniz. (Bravo sesleri, gülüşmeler) (Soldan sıra kapaklarına vurmalar) Bir dakika arkadaşlar, hatip arkadaşımız, der ki «ben okunan mektup üzerine bravo dedim.» Bravo sözünden neyi kasdediyor bunu tavzih edecek. Buyurun.

ALİ BOZDOĞANOĞLU (Devamla) — Tevil edilecek bir şey yoktur. Mesele gayet açık. Vekilin konuşmalarına icabında protesto, icabında takdir makamında «bravo» da denebilir. Bunun için de hiçbir kimseye sorgu, sual şeklinde cevap vermeye mecbur değilim.

BAŞKAN — Yani, arkadaşımız, Vekilin sözlerine, hareketlerine bravo demiş. (Gürültüler)

ALİ BOZDOĞANOĞLU (Devamla) — Ben burada müzakereye girmiş bir kimse değilim. Yerinden bravo ile, alkışla her hangi bir takdirle veya protesto ile harekette bulunan insana sorgu sual sorulduğunu ilk defa duyuyorum. Buna da bu şekilde cevap vermeye mecbur değilim. Tavzihe, tevile ve hiçbir şeye de gitmiyeceğim. (Gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşımız, Lebit Yurdoğlu arkadaşımızın duyduğunu, ifade ettiği fikirlerini tavzih ettiler. Konuşmalarını, «bravo» sözünü Sayın, eski İçişleri Bakanı Bekata'nın sözlerine söylemişler. (Lebit Yurdoğlu konuşsun sesleri)

Buyurun Sayın Bekata. Bu kadar izah kâfi değil mi efendim? (Gürültüler) Arkadaşımız sözlerini tavzih etti. (Ortadan tavzih etmedi sesleri) Sayın Bekata devam buyurun.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, devam ediyorum. Mektuptan çıkan ikinci ve üçüncü mânalar da şunlardır:

2. Bununla mücadelede devam lâzımdır,

3. Bugünkü rejimi getiren ve devam ettirenleri ise yarın müthiş bir âkıbet beklemektedir.»

İşte Celâl Bayar, çetelere karşı bu mücadelenin ve o intikamcı âkıbetin mümessili sayılmaktadır.

Bu mektup müşterek bir zihniyeti göstermesi bakımından dikkate değer. Bu hâdise de dikkate değer.

Bunun hazin, bâriz ve inkâr kabul etmez derecede ibret verici canlı tablolarını da bütün millet, Bayar'ın Kayseri Ceza Evinden 22 Mart 1963 günü tahliyesinden itibaren, geçen günler içinde kör gözlerin dahi fark edeceği vuzuhla görmüştür.

İşte, 27 Mayıs İnkılâbının Sağlık Bakanı Azizoğlu, bu zihniyeti bilerek, bir iç bağı ile

bir defa değil, daha önce de Celâl Bayar'ı ziyaret etmiştir.

Bu ziyaretlerdeki konuşmalar ve ölçüsüz samimiyetin yavaş yavaş nasıl gelişerek Celâl Bayarın tahliyesini sağlamak şeklinde tecelli ettiğini de hayretle göreceğiz.

Bu ziyaretlerden birine ait vesikayı okuyorum:

«Kayseri Garnizon Komutanlığına:

T. C. Hükümeti Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Yusuf Azizoğlu'nun Kayseri'yi ziyaretlerinde, bölge ceza evine de uğradığı, sâkıt ve sabık Reisicumhur Celâl Bayar'ın elini öptüğü diğer siyasi mahkûmların dertlerini dinlediği, hattâ buraya ne yüzle geldin diye kendisine hitabedilince: «Biz üzerimize düşen vazifeyi yapmaktan asla yılmıyacağız, endişe etmenize mahal yok» demek suretiyle cevap verdiği istihbar edilmiştir. Bilgilerinize arz olunur.

Merkez Jandarma Brl. ve
Garnizon Komutanı

Bu arada öğrenilmiştir ki, Yusuf Azizoğlu Celâl Bayar'ı ayaktan ziyaret etmemiştir. Uzun müddet Celâl Bayar'la yalnız kalmış ve kendisiyle samimî hasbihallerde bulunmuştur. Diğer mahkûmları da ziyareti ve ahbaplığı tam 2 saat 45 dakika sürmüştür.

Bu samimî ziyaretlerin nasıl geliştiğini ve Azizoğlu'nun söz verdiği «üzerine düşen vazifeyi» ne şekilde yaptığını takibedelim:

Şimdi başka bir rapordan okuyorum :

«Esasen Sağlık Bakanının tertip ve hüneri ile Kayseri Devlet Hastanesinde üç kadro ihdas edilerek (Dahiliye, Asabiye ve Hariciye Klinik şeflikleri) ceza evi dâhiliye ve asabiye mütehassısları ile, müfrit bir partizan olan operatör bu şefliklere getirilmiş ve akabinde de Celâl Bayar'ın hastalığı feryadı koparılmıştır. Tetkik için gönderilen iki muhakkikten bir tanesinin (kardiyolog) olmadığı sabit olmuştur.

Devam ediliyor :

«Hasta ve bitkin olduğu ilân edilen, hemen ölecekmiş gibi zavallı bir halde gösterilen Celâl Bayar, Kayseri Garanti Bankasının dört katlı binasının en üstüne süratle çıkmış, ziyafette bol miktarda içmiş, ertesi günü Kaman'da da 20 yaşındaki bir delikanlıdan fazla yemek yemiştir.»

Burada dikkate değer bir hususu da belirterek Kayseri'deki bir kısım doktor hazırlıklarına ait hissî ve siyasi emareleri de büsbütün meydana çıkarmak mümkün olacaktır.

Şimdi bir başka rapordan bir parça okuyorum :

«Kayseri Ceza Evi doktorlarından İhsan Şakir Gözübüyük, Kayseri Devlet Hastanesine, 3 Aralık 1962 tarihinde Dahiliye Polikliniği şefliği adı altında ve özel bir tertip ve kayırma ile nakledilmiştir.

Bu doktor, ceza evinde halen vazifeli olan iki doktordan, Asabiyeci Kâmil Akkaya ile birlikte, Celâl Bayar'ın tahliye günü 22 Mart 1963 te Kayseri Turan Palas Oteli olaylarında Celâl Bayar'ı kurtaran iki kahraman doktor olarak alkışlanmışlardır. Celâl Bayar şerefine, Kayseri'nin Turan Palas Otelinde ve akşam verilen özel ve gizli yemekte Bayar'ın sofrasında yer almışlardır. Celâl Bayar, bir kısım gazetecilere beyanat verirken bu iki doktor ağlamışlardır.»

İşte, Celâl Bayar, 22 Martta Kayseri Ceza Evinden bu suretle tahliye olunmuştur. Bu tahliyenin doğurduğu türlü rezaletleri temizlemek ise İçişleri Bakanına düşmüştür. O sırada Ege'de olan Azizoğlu ise, gazetelere «Sayın Bayar» diye beyanat vermiş ve niye «sayın» dendi diye sorulduğunda da kendisi «Celâl Bayar'a (sayın) demek suç mudur?» demiştir. (Gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, filhakika Celâl Bayar'ın tahliyesini takibeden günlerde rapor üzerinde yaygın hal alan çeşitli dedikoduları hatırlarsınız. O zaman bu bilgilere sahibolmamakla beraber, bu şüphe beni de rahatsız etmişti.

O sırada Bakanlar Kurulunun bir toplantısında : «Rapor hakkında dedikodular var, şu raporu bir ciddî kontrol ettirsek» dedim.

Bu söz üzerine, Azizoğlu yerinden ayağa fırladı ve fevrî olarak Bakanlar Kurulu huzurunda aynen : «Bu bana itimatsızlık olur, böyle bir kontrole gidilirse istifa ederim.» dedi.

Raporu kendi vermediğine göre, raporla kendisinin bir gûna alâkası olmasa idi, raporun sıhhatli olduğuna inansa idi, kendisine düşen söz şu olurdu :

«Hay hay, mademki halk arasında yaygın dedikodu var, umumi efkârı tatmin lâzım. Yeniden muayene olması ve raporun kontrolü yerinde olur.»

Hayır arkadaşlar, bunu diyemedi. Bunun üzerine şüphem büsbütün arttı.

Celâl Bayar'ın hastaneye nakli sırasında, alâkalılara «eldeki rapora göre ve raporu da kontrol ettirmek üzere Bayar'ı bir muayene ettiriniz bakalım.» denildi.

Filhakika, Celâl Bayar'ı muayene ettirmek istediklerinde, Bayar «ben muayene olmam» diye diretmiş ve muayene olmamıştır.

İşte Bayar, bu şartlar içinde Ankara'ya gelmiş ve evinden Ankara Hastanesine yatırılmıştır. Kayseri Ceza Evinden çıktığı günden iki ay sonra ise, Bayar'ı 18 Mayıs 1963 günü Dr. Abidin Ara başkanlığında 14 doktordan mürekkep bir sağlık kurulu muayene etmiştir.

Sağlık kurulunun itifakla imzaladıkları 18 Mayıs 1963 tarihli rapor şu hükme bağlanmıştır :

«... Bu şartların sağlanabildiği her hangi bir yerde kalması mümkündür. Hastanın hastaneye yatırıldığı günden bugüne kadar yapılan müşahede, mevkufen hastanede kalışının doğurması mümkün ruhi gerginliğin, hastanın sağlık durumunda ağırlaştırıcı bir tesir yapmadığı kanaatini uyandırmıştır.»

Yeni elime geçen, sağlık kurulunun bu 18 Mayıs 1963 tarihli raporu da birçok şeyleri sarahatle ifade etmektedir.

Şimdi, sözlerimi bağlarken, Kayseri'den 9 Ekim 1963 günü adıma çekilmiş olan bir telgrafı da okumakta fayda görmekteyim. Telgrafta aynen şunlar yazılıdır :

«Sağlık Bakanı Yusuf Azizoğlu, Kayseri'yi ziyaretinde, ikibuçuk saat siyasi mahkûmların yattığı ceza evinde kalmıştır. Bu müddet içinde Azizoğlu ne yapmıştır?

Kayseri Devlet Hastanesine atanan Dr. İhsan Şakir Gözübüyük'ün, vaiz ve şartlar altında, tâyini yapılmıştır. Kayseri Ceza Evi Doktoru Asabiye Mütehassısı Kâmil Akkaya'ya Sağlık Bakanlığınca ne vaitte bulunulmuştur? Ve nihayet düşük Bayar'a Kayseri'den ne şartlar altında tahliye raporu verilmiştir?

Gazeteci Mustafa Gümüşkaynak, Reşat Cıvcıvoğlu ve Mehmet Özrendeci bu gerçeklere ışık tutacak bilgiye sahiptirler.

Yusuf Azizoğlu erkek ise bu 3 kişinin karşısında konuşsun, (imza) : Mehmet Özrendeci, Reşat Cıvcıvoğlu ve Mustafa Gümüşkaynak.»

Pek muhterem arkadaşlarım, Meclis huzurunda Azizoğlu'nun kullandığı «âdi ve maksatlı» tâbirinin isabetini görüyorsunuz. Vicdanında 27 Mayısa yer vermiyen bir adamın, 27 Mayıs İnkılâbının bakanı dahi olsa, ona intikam duygularını bir mücadele halinde tutuşturmak istiyen geçmiş devrin baş suçlusu ile beraber görünmekten ve ona emellerini gerçekleştirmeye yardım etmekten çekinmediği aşikârdır.

Burada bir noktayı da karşılıyalım : Azizoğlu Meclis konuşmasında bu ziyaretin normal bir ziyaret olduğunu anlatmak için İhtilâl Hükümetinin Sağlık ve Adalet Bakanlarının da ceza evini ziyaret ettiklerini ileri sürdü.

İhtilâl Hükümetinin Adalet ve Sağlık Bakanları mahkûmların ceza evi ve sağlık durumlarını incelemek üzere ve Hükümetin müsaadesi ile resmî bir vazife ziyareti yapmışlardır.

Azizoğlu ise; Kayseri Ceza Evini hiçbir resmî vazifesi olmadığı halde ziyaret etmiştir. Siyasi mahkûmlara ve bilhassa Celâl Bayar'a kur yapmak suretiyle siyasi yatırım sağlamak ve bu yakınlıktan ümitlenmek ve ümit vermek gayesini gütmüştür.

Geçmiş devrin baş mesulüne yakınlaşmaktan beklediği bâzı hayalleri gerçekleştirmek, onu ceza evinden dışarı çıkarmanın, ne pahasına olursa olsun çaresini bularak memleketin başına yeni gaileler açmak, 27 Mayıs İnkılâbına Bayar'ın tahliyesi ile bir suikast hazırlamak ve böylece 27 Mayıs İnkılâbının neticelerini soysuzlaştırmak çabasına düşmüştür.

Bayar'ın tahliyesinden hemen sonraki olaylar ile bunu takibedenlere bakılırsa, bu yolda büyük ölçüde başarıların da sağlandığı meydandadır.

Eğer, ben Zeki Erataman'ın kaçışı dolayısiyle bu açık mücadeleye girmese idim; 27 Mayısla ve onun tasarrufları ile alay edercesine kaçmak için sıraya girmiş yeni mahkûmlar da çıkacak idi.

Muhterem arkadaşlarım, ya bir ihtilâl olmuştur, yeni bir Anayasa çıkarılmıştır, bu Mec-

lis ve Senato bu ihtilâlin sağladığı imkânlar ve Anayasanın temeli üzerinde oturmaktadır. Hepimiz buna yürekten inanarak, hürmet ederek, bunun içinde Türk Milletinin siyasi hayatını idare ediyorsak, bu rejim devam edecektir. Veya düne, dünün mahkûmlarına karşı iç bağları, vatandaşa da sirayet ettirilerek her şey soysuzlaştırılacak, kin ve intikam hisleri kamçılanacak ve bu milletin, bu vatanın, bu Devletin başına yeni büyük gaileler çıkarılacaksa buna karşı gelmeye de mecburuz.

Ben, bu ikinci sinsi zihniyete karşıyım. Ben, bu zihniyetin kuvvete, imkâna sahibolmasına karşıyım. Azizoğullarına karşıyım, arkadaşlar. (Ortadan bravo sesleri, alkışlar) (Sağdan gürültüler)

Milletin huzurunun, vatanın menfaatinin, Devletin selâmetinin bunu istediğine inanıyorum. Yaralar da ancak bu yolda sarılacaktır.

Sevgili arkadaşlarım, aksi zihniyeti taşıyanların, 27 Mayısı kemirerek soysuzlaştırmasına meydan vermiyelim.

Bu milletin kurtuluşu, 27 Mayıs zihniyetinin mutlaka muzaffer çıkmasına bağlıdır.

Bu Devleti bütün müesseseleriyle normal temellerine oturtmak, ancak bu suretle mümkün olacaktır. Bunun ötesi maceradır. Milletin kaderi üzerinde kumar oynamaktır. Buna meydan vermiyelim arkadaşlar.

Şimdi, siyasi zihniyeti ve tutumu, bu suretle belirtilmiş bulunan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Doktor Yusuf Azizoğlu'nun bir de Vekâletindeki iş tutumu hakkında önergelerde yer almış bulunan sadece iki noktaya ana hatlariyle ilişeceğim. Bu suretle, arkadaşımızı bir başka zihniyetinin de içinde resmigeçit yaparken göreceksiniz.

Sosyal yardım fonu :

Pek muhterem arkadaşlarım, müsaadenizle rejime karşı ve 27 Mayısa karşı tutumunu belirttiğim Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu'nun bir de Bakanlıktaki şahsi tutumunu ve Devlet vazifesini anlayış içindeki hüviyetini görmek için birkaç misal veriyorum. Bunun hazin ve düşündürücü bir örneğini, sosyal yardım fonunun dağıtılmasında görüyoruz. Bildiğiniz gibi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrinde bir sosyal yardım fonu vardır. Bu fondaki paralar iki kaynaktan toplanır. Beher kaynaktaki para tahsis olunduğu sahaya harcanır.

1. Bütçede yer alan fon : Bu fona 1962 de 3 500 000 lira ve 1963 te 6 000 000 lira olmak üzere ceman 9 500 000 lira tahsisat konulmuştur. Bu paralar hastane, hemşire okulları ve sağlık merkezleri yaptırmak üzere kurulmuş derneklere muayyen esaslara göre tevzi edilmek şartiyle verilmiştir. Tatbik edilecek esaslar objektif olmak lâzım.

2. Resmî ve yarı resmî teşekküllerin 1961 den beri Sağlık Bakanlığı emrine vermekte oldukları paralarla hâsıl olan fon : Bunların da 1962 yekûnu 2 336 000 lira, 1963 yekûnu 1 662 800 lira olmak üzere, ceman 3 998 800 liradır. Bu fonda toplanan paraların ise 12 Ağustos 1961 de Bakanlar Kurulunca kabul olunan bir yönetmelik gereğince tevzii zaruridir.

Görülüyor ki, Sağlık Bakanlığı emrinde her iki bölümde ceman 13 498 800 liralık bir fon vardır. İşte bu paraların mühim bir kısmı usulüne göre tevzi edilmemiş, Bakanın keyfî ve yolsuz takdiriyle dağıtılmıştır. Bu yolsuzlukların birkaçını arz edeyim. Bu bilgiler, bu şubenin müdürünün - gizli değil - açıkça hazırlayıp tevzi ettiği rapordan alınmıştır.

Şimdi, bu müdür de tehdit altındadır. Onu da Meclise duyuracağım.

1. Her bölümdeki harcamalar, o bölümdeki tahsisatı tecavüz edemez. Bu iki fon faslındaki gelir kaynakları ve sarf mahalleri ayrı ayrı olduğu için, birinden diğerine aktarma da yapılamaz. Halbuki, bu fasıllardan birinde tahsisat yekûnundan fazla harcanmıştır. Bunun üzerine fazla harcanan bölüme 320 000 liralık bir aktarmanın, diğer fondan yapılması için 18 Mayıs 1963 tarihli ve 1155 sayılı bir mucip alınmıştır. Fakat, bunun kanunsuz bir muamele olduğu ihtar edilince, derhal mucibin aslı yok edilmiştir.

2. Hastane, hemşire okulları ve sağlık merkezleri yaptırmak üzere kurulmuş derneklere yapılan yardımlar da, ekseriyetle hiçbir müspet evraka dayanmadan ve objektif esaslara riayet edilmeden Bakanın keyfine göre yapılmaktadır. Milyonları bulan bu paraların veriliş maksatlarına sarf edilip edilmedikleri takibolunmamaktadır. Bunlar arasında 1 000 000 lira yardım alan dernekler de vardır. Bu bö-

lümdeki 9 500 000 liranın ne miktarının heba edildiği çok basit bir tetkik sonunda kolayca tesbit edilir.

3. Diğer bir bahse geçiyorum. Sosyal yardım fonundan, doğrudan doğruya şahıslara kanunen yardım yapmak imkânı yoktur. Halbuki, Azizoğlu, bu Devlet tarafından - akrabası olduğu söylenen bâzıları da dâhil - bir kısım şahıslara ve doğrudan doğruya para dağıtmak arzusundadır. (Sağdan isim ver sesleri) Söyliyeceğim. Kanun ve nizamlara aykırı olan bu arzusunu bakınız nasıl gerçekleştirmiştir: «Şartlı bağış» adı altında yolsuz bir yol bulmuştur. Bu yolsuz işlem şöyle yürütülmektedir. Yusuf Azizoğlu, her hangi hususiyeti olan bir dernekle şu yolda mutabık kalmaktadır. Meselâ ben, «size 300 000 lira yardım yapacağım» diyor. Siz Bakanlığa, bu 300 000 lirayı aldığınıza dair senet verip hesabı kapatacaksınız. Fakat, bunun 250 000 lirası size, 50 000 lirası bana aidolacaktır.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Yalan söylüyorsun, yalan.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Dinleyin efendim. İspat edeceğim efendim, ben ispatlı konuşuyorum.

BAŞKAN — Arkadaşlar takibedelim. Hatibin sözünü kesmeyin. (Sağdan «Allahtan kork, Allahtan kork, iftira etme» sesleri)

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Ben Allahtan korkuyorum, siz korkun. Şimdi dinleyin. «Bu 50 000 liradan ben kimi size yollarsam, o şahsa ne kadar veriniz diye talimat verirsem o miktar kadar parayı o şahsa ödiyeceksiniz.» İşte bu muvazaanın adı «şartlı bağış» olarak konmuştur. Ve artık bu paralar, Azizoğlu'nun, telefon emirleriyle dilediği şahıslara dilediği miktarda ödenmektedir. Buna da tipik bir iki örnek vereyim. Söylüyorum.

1. Florance Nightingele Hemşire Okulu Yapma Derneğine yapılan yardımdan bir kısmının şartlı bağış olduğu hakkındaki yazıların tarih ve numaraları : 19.3.1963 tarih, 1823 sayılı, 14.3.1963 tarih 18 sayılı, 21.3.1963 tarih 1916 sayılı, 17.5.1963 tarih 25 sayılı. (Sağdan «isim ver» sesleri) Şimdi, mademki, istiyorsunuz isimler vereyim. Daha bâriz bir örnek vereyim.

Yusuf Azizoğlu, Yardımsevenler Derneğine - şu andan itibaren tehlikeye girebilir ama açıklıyorum, artık tehlikeye giremez belki - Şartlı Bağış olarak fondan bir miktar para vermiştir. Vermediniz mi? Miktarını soruyorum, verdiniz mi, vermediniz mi? (Sağdan şiddetli gürültüler) Şimdi söyliyeceğim, bir miktar para vermiştir. Şimdi, dinleyin arkadaşlar işi. Bundan sonra susarsınız artık... (Sağdan gürültüler) Bunun hemen arkasından bu paranın kimlere verileceğini de bildirmiştir. Söylüyorum; paralar, Yardım Sevenler Derneği tarafından istenmeye, istenmeye Azizoğlu'nun emrettiği şahıslara dağıtılmıştır. (Sağdan «isim, isim» sesleri) İsim istiyorsunuz değil mi? Pekiyi. Bu şahısların bir kısmının muvazaa yoliyle aldıkları paraları ve adlarını arzularınız üzerine okuyorum.

Nermin Demirer'e 2000 lira verilmiştir, Sezai Atılgan'a 4 300 lira verilmiştir, Dr. Mehmet Tokmak'a - şunu da söyliyeyim ki, bu Dr. Mehmet Tokmak için Azizoğlu'nun akrabası diyorlar - 7 000 lira verilmiştir. Muazzez Kardeşoğlu'na 3 000 lira verilmiştir, Salâhattin Çifçi'ye 5 000 lira verilmiştir, Necdet'e 3 000 lira verilmiştir ilh.... (Sağdan gürültüler «yalan söylüyorsun, yalan» sesleri) Yardım Sevenler Derneği veriyor. Devlet kesesinden muvazaa yoliyle şahışlara yapılan bu bağışlar, kanuna, talimatnameye aykırı ve Azizoğlu'nun yolsuz işlemlerinden biridir.

Bütün bu yapılan yolsuz tasarruflarda ve diğer bir çok yolsuz tâyinlerde Vekâlet Müsteşarının imzasının bulunmadığını da belirtmekte fayda görüyorum.

4. Şimdi, daha enterasan bir bahse geçiyorum. Diğer derneklere iki yıl içinde dağıtılan para miktarı da, 3 998 800 liradır. Bu fondan yardım gören derneklerin bir kısmı sun'i olarak kurdurulmuştur. Meselâ; 10 - 17 kişiden ibaret olan bu gibi bâzı derneklere Azizoğlu, 25 000 liraya kadar para vermiştir. Kültür derneklerine ekseriyetle, (Arkadaşları tatmin etmek için bende 20 sahifelik büyük rapor var) kendilerinde yoksa bir tanesini ben vereyim - (Sağdan şiddetli gürültüler) şimdi arkadaşlar, ben ne kadar itina gösteriyorsam, görüyorsunuz kendileri istediler.

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin Milletvekili) — Yalan. (Sağdan gürültüler.)

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Reis-Beyefendi. görüyorum ki, bir grup kararı almışlar, grup başkanvekili müdahale ediyor. Bana «yalan söylüyorsunuz» dedi. Şimdi arkadaşlarım, birşey söylemeye mecburum. Ben, hiç bir zaman, hayatım boyunca Esat Kemal Aybar'ın seviyesine düşmemişimdir. (Sağdan şiddetli gürültüler) Eğer daha söylerseniz, başka şeyler de söylemeye mecburum. (Sağdan şiddetli gürültüler.) Acele etmeyin efendim, ısrar ettiler. Kabahat benim değil, arzularını yerine getireceğim, sabırlı olsunlar.

BAŞKAN — Söz istiyen arkadaşlara vereceğim. Hatibin sözünü kesmeyiniz. . .

HIFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Kültür derneklerine ekseriyetle 500 ilâ 3 000 lira arasında küçük yardımlar yapılırken, Azizoğlu kendisine yakınlığına göre ve hiç bir tahkikata gidilmeden, başkaca hiçbir muameleye tabi tutulmadan dernek başkanlarına, küçük birer kâğıt parçası üzerine yazılmış, meselâ şöyle; «Siverek Kültür Derneğine 10 000 lira yardım uygundur. İmza Doktor Azizoğlu.» gibi bir pusla üzerine hiçbir sorgu ve suale lüzum kalmadan, hiçbir objektif kaideye bağlı bulunmadan verdirttiği bu paralar tahsisan bu derneklerin başkanlarına ödenmektedir.

Şimdi, dikkate değer bir noktaya geldik. Bu gibi kültür derneklerine senede bir defa ve nihayet 500 ilâ 3 000 lira civarında küçük yardımlar yapıldığını belirtimiştim. Halbuki, bâzı dernek başkanlarına bir kaç partide yardım yapıldığı ve bu yardımların da diğer dernekler gibi küçük miktarlarda olmadığı tesbit edilmiştir. Meselâ; Siverek Kültür Derneği Başkanına, Azizoğlu'nun emriyle ve kısa fâsılalarla üç defa para ödenmiştir. Birinci defada 5 000, ikincisinde 10 000 ve üçüncüsünde 25 000 olmak üzere ceman 40 000 lira. Bu tediyelerin derneklere değil, dernek başkanlarına şahsan yapıldığını belirtimiştim. Bu itibarla, dernek mensuplarını tanzih ederek sözlerime devam ediyorum. Diğer derneklere bir iki bin liradan fazla verilmezken, bu 40 000 lirayı alan başkan kimdir diye merak ediyorsunuz. Verilen isim şudur: Ali Karahan. Peki bu Ali Karahan kimdir diye soruyorsunuz? Bunun da cevabını Millî Emniyet tarafından hazırlanan ve 22 Haziran 1963 günü basına resmen açıklanan tebliğde buluyoruz. Gizli değil, basına açıklandı. Tebliği aynen okuyorum:

«1959 yılından önce Irak'taki komünist kürtlerin desteği ile Avrupa'da faaliyete geçmiş olan komünist kürtçü teşekküllerin bir ucu memleketimize kadar uzanmış olan çalışmaları ve tesirleri altına girdikleri görülen bâzı kimseler o tarihlerde tevkif edilerek mahkemeye sevk edilmişlerdir. Duruşmaları henüz tamamlanmamış olan bu 49 kişinin o tarihten bugüne kadar neşriyat ve diğer yollarla ayırıcı faaliyetlere devam ettikleri bilinmekte idi.» İşte Ali Karahan, bu 49 kişinin ön safında bulunanlardandır. Yusuf Azizoğlu yazıhanesine de gittiği Ali Karahan'ı çok yakından tanır. (Sağdan, ne biliyorsun, sesleri) söylüyorlar. Verdiği paranın miktarı da bunu göstermeye zaten kâfidir.

Bir başka misal vereyim. Bunların hiçbirisi gizli değil, arkadaşlar, bütün gazetelerde var, millî emniyet verdi. Bu gazetelerde çıktı. Tarihini de söyliyeyim de merak eden okur, 29 Haziran 1963, bütün gazetelerde var. Yine, millî emniyet tarafından hazırlanıp, 28 Haziranda basına açıklanmasına zaruret görülen resmî bildiriden aynen okuyorum :

«Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından 19 Haziran 1963 günü T. B. M. M. nde açıklanan ve kökü dışarda olduğu bilinen bir faaliyetin tesbit edildiğini ifade eden beyanatını bugün ana hatlariyle bildireceğiz. Öteden beri millî emniyet tarafından, gerek aşırı solculuk ve gerekse dışla irtibatları dolayısiyle kontrola tabi tutulan ve dıştan gelen direktiflerle Türkiye'de, Anayasamızda aykırı ayırıcı faaliyetlere girişen, son zamanlarda büsbütün gemi azıya alarak işi neşriyat safhasına bile döken ve hattâ neşriyatı Meclise kadar uzanan mahdut bir zümre bizce malûm maksatlarla çalışmakta idi.» Emniyetin raporu devam ediyor : «Yurdumuzun Şark bölgesindeki vatandaşlarımızı hedef tutan birtakım faaliyetler, siyasi olayların gelişmesiyle orantılı olarak inkişaf ettirilmek istenilmiştir. Nitekim, millî emniyetçe bu defa yapılan çalışmalar sonunda, üç kısım halinde bildireceğimiz faaliyetler katî olarak meydana çıkarılmıştır. Bu meyanda, İstanbul'da bulunan ve durumları öteden beri izlenmekte olan Avukat Ziya Şerefhanoğlu, Musa Anter, Doğan Kılıç Şıhhasanlı, Sait Elçi, Medet Serhat, Edip Karahan, Enver Aytekin ve Ali Alagör adlı şa-

hısların evlerinde ve iş yerlerinde 4 Haziran 1963 günü yapılan kanuni aramalarda bu yoldaki faaliyetlerini belirtir dokümanlar ele geçmiş ve bu kimseler tevkif edilmişlerdir. Bu tevkif olunan şahıslardan da bir, ikisi üzerinde duralım. (Sağdan, gürültüler) Eğer çok tahrik ederseniz çok misal veririm, mahcubolursunuz. (Sağdan, gülüşmeler, söyle söyle, sesleri)

BAŞKAN — Sayın Bekata, Yüksek Meclisi her hangi bir şekilde merakta bırakmamak için bildiklerinizin hepsini söylemelisiniz, zaten o maksatla çıktınız.

HİFZI OĞUZ BEKATA (Devamla) — Devam ediyorum. Arkadaşlar bunu iyi dinleyin; bu tevkif olunan şahıslardan da bir ikisi üzerinde duralım.

1. Tevkif edilenlerden Ali Alagör'ün hüviyeti hakkında millî emniyetin yine resmen tesbit ve ilân ettiği bilgi şudur : «Kürt liderlerinden Baydar Nuri Dersimli ile muhaberesine ait vesikalar bulunmuş olan Kürtçü Ali Alagör'ün dışla irtibatı vardır.» Millî emniyetin hüviyet açıklaması devam ediyor : «Ali Alagör, Tunceli Kültür Derneğinin Başkanıdır.» Sonra arkadaşlar, sosyal yardım listelerini tetkik edince görüyoruz ki, Yusuf Azizoğlu Bakanlıktaki sosyal yardım fonundan bu dernek başkanına da 10 000 lira vermiştir. Tekrar edeyim; dernek mensuplarını tenzih ederim. Yapılan yardımların başkanlara verildiğini söylemiştim. Maksadım asla dernekler ve bunların hükmi şahsiyeti değildir.

Diğer taraftan, Yusuf Azizoğlu'nun, Millî Emniyetçe adları ilân ve tevkif olunanlardan bâzıları ile özel yakınlığı olduğu da kimsenin meçhulü değildir. Buna da canlı bir misal vereyim : 4 Haziran 1963 günü tevkif olunanlardan biri de Musa Anter'dir. Tanır mısınız? Yıllardır takip altında olduğu bilinen bu Musa Anter hakkında Millî Emniyetin açıkladığı hüviyeti birlikte okuyalım. Gizli değil, gene gazeteden. Bakınız Millî Emniyet ne diyor?

«Musa Anter komünist kürtçülerdendir. Faal bir elemandır, dışla irtibatı vardır. Kürtçülük ve komünizm faaliyetlerine ait hakkında 17 vesika bulunmuştur. Bu arada kürtlerin Türkiye, Irak ve İran'ın resmî hudutlarını hiçbir zaman tanımadıklarına dair yayınlanmak üzere hazırladığı tahrik edici yazılar da mevcuttur.» Bunları hep gazeteden okuyorum. Acaba halen mevkuf bulunan bu çok faal eleman Musa Anter, nerelerde çalışmış diye merak ediyorsunuz ve hayretle şu hakikatle karşılaşıyorsunuz: Meğer Musa Anter, bizzat Azizoğlu'na ait bulunan Diyarbakır'daki Ecza Deposunun mutemet memuru ve bu deponun bütün Doğu bölgesinde reprezantanı olarak Azizoğlu'nun, Doğu ile temasa memur, bir mümessili imiş. Azizoğlu'nun 8 Ekim günü Meclis'te yaptığı konuşmadaki şu sözleri de dikkate değer: Bunların hepsi tesadüf olabilir, ben size sadece okuyorum. Aynen alıyorum: «Bunlar arasında şayet tehlikeli amaçlar güden dernekler varsa, İçişleri Bakanlığının ikaz etmesi gerekirdi.» Görüyorsunuz ki, konuyu asıl hedefinden uzaklaştırmak istiyorlar. Biz, dernekleri değil, dernek vesilesiyle para verilen şahısları, dernek başkanlarını ifade ediyoruz. Öte yandan, Azizoğlu, Devletin paralarını dağıtırken kanun ve nizam dinlememekte, kendi vekâletinden ve kimseden bir şey sormamakta. Bu şahısları önce İçişleri Bakanlığından mı soruyor ki, iş sorumluluk noktasına gelince kaçmak çaresi arıyor? Üstelik Azizoğlu, bütün bu şahısları, İçişleri Bakanlığının bildiğinden çok daha iyi tanır. Bütün bunları nasıl anlamak gerektiğini artık Büyük Meclisin takdirine bırakıyorum.

Şimdi, burada bir noktayı da açıklıyacağım. Grupumun şerefli mensupları buradadır. Ben, C.H.P. Grupunda kürtçülükten ve şimdi bahsettiklerinden bir kelime söylemedim. Ama, baktım ki, istismar ediliyor, o halde buradan kahraman yetiştirmek değil, herkesin sahibolduğu hüviyetin ötesine çıkmasına meydan vermemek için, bunları söylemeyecek iken, söyler hale geldim, bunu da bilsinler.

Söz buraya gelmişken, bir hususu açıkça ortaya koymakta fayda vardır. Ben, genç yaşımdan beri bir ideal peşinde koşmuşumdur. Bunun 18 senesini, bizzat çıkardığım, «Çığır» Mecmuasında bu ideal uğrunda yazmakla geçirdim. Bu ideal, bugünkü Anayasaya tamamen uygun, tek vatan, tek millet tek Devlet fikridir. Bu milletin refahını, saadetini ve selâmetini hedef alan ayrılık, gayrılık gözetmiyen milliyetçilik fikridir. Diğer taraftan, bütün yazılarımda ve konuşmalarımda olduğu gibi, yakın zamanda 570 kaymakama ve 67 valiye, plân dolayısiyle topladığım bölgelerdeki konuşmalarımda da:

«Bu memlekette 20 nci asrı yaşıyan insanlar ve henüz ilk çağı yaşıyan vatandaşlar var, bu vatanda muvazeneli bir cemiyeti süratle gerçekleştirmeye mecburuz. Bunun için bulduğumuz çare sosyal adalettir.» demiş ve Meclisteki bütçe konuşmamda da Sayın Etem Kılıçoğlu'nun bir sorusu üzerine bu kürsüden aynı sözleri tekrar söylemişimdir. Şu halde, Doğuyu herşeye kavuşturmak için bu Meclisteki yer alan her arkadaş, birbirine denk bir anlayış içindedir. Birinin çıkıp da başta gider görünmesine ihtiyaç yoktur. Kürtçülük hakkındaki görüşümü da, 29 Haziran 1963 tarihli gazetelerdeki beyanatımda açıkça belirtmiştim. Aynen okuyorum: «Türkiye hudutları içerisinde kürt diye ırk ayrımına gidenler de, birçok ilim adamları gibi aynı kökten geldiklerinde ittifak halinde bulundukları Türkmen, Özbek ve diğer kollar ne ise, Kurt denilen Türklerin de aynı durumda olduklarını bilmektedirler. (Ortadan bravo, sesleri) Bu itibarla, Türk hudutları içerisinde ve hiçbir bölgede bu tarzda bir ayrılık emaresi ve düşüncesi mevzuubahsolamaz. Bunu hudutlarımız içerisindeki halkımız da böyle bilmekte ve asırlardan beri böyle yaşamaktadırlar.» (Ortadan bravo, sesleri) 29 Haziran 1963 tarihli Türkiye'de çıkan bütün gazetelerde bu konuşmam vardır.

Bu da benim şimdi değil, daha birkaç ay evvel bir münasebetle ilân ettiğim açık kanaatimdir. O halde, rahatça bâzı şeyler söyliyebilirim. Ancak ben, bu masum Doğulu vatandaşları, türlü yollardan istismar eden, onları maddeten ve mânen sömüren birçok köylere sahip ağalara karşıyım, mütegallibeye karşıyım. (Ortadan bravo sesleri) Bu masum ve tertemiz Doğu'lu halkın arasına ırk ayrılığı nifakının tohumunu ekmek sevdasına kapılan ve bu yüzden Şark'ta bir bölge hâkimiyeti arıyarak vatandaşa bölgecilik zihniyeti aşılamak yolundan siyasi nüfuz ticaretine çıkanlara karşıyım. (Ortadan bravo sesleri, alkışlar)

Doğu'lu masum Türk öğretmenlerini Devlet kasasından para ile satınaldığını sanan, Hükümet nüfuz ve imkânlarını şahsi çıkarı için kullanan gafillere karşıyım. Azizoğlu'nun, 8 Ekim günü Meclis kürsüsünden sizlere karşı söylemekten çekinmediği şu sözler altındaki tehdide bakınız : «Gençler evime geldiler, kapıya gittim kendim açtım, gençler; artık yeter, ne olursa olsun sokaklara taşacağız dediler, ben kendilerini durdurdum». Şu lâflara bakınız. Şimdi, ben ilâve edeyim. Hakikat şudur : Azizoğlu Meclisteki bu sözleri söylerken Doğu'lu gençler dinleyiciler arasında imiş. Sonra beni gördüler ve dediler ki, «Beyefendi Azizoğlu katiyen doğru söylemiyor. Biz, Azizoğlu gibi ağaların arkasından gidecek gençler değiliz. Koçero'yu bile canından bezdirip dağa çıkmaya mecbur eden onlardır. Biz, para ile satınalınacak meta değiliz. (Gülüşmeler) Bizim istismarımıza meydan vermeyiniz.» Bu, gençlerin gerçek sözüdür. Bütün, Azizoğlu isterse o derneklere beraber gidelim, kime itibar edildiğini görsün. (Gülüşmeler, ortadan bravo sesleri) İşte, gerçek aydın Doğu'lu gençler bunlardır! Ve bunların düşünceleri de budur. Fakat Azizoğlu, Doğu'nun istismar politikasını iyi bilir. Doğu'ya gidecek, «Devlet benim» diyecektir, Ankara'ya gelecek, «Doğu benim arkamdadır» diyecektir. Hayır arkadaşlar, Doğu'da bu nüfuz ve insan istismarı politikasına Doğulu masum vatandaşlarımızın, tarlada kullanılır gibi siyaset sahasında da böylece kullanılmasına bir son vermek şarttır. Toprak ve siyaset ağalarına «yeter» demek lâzımdır. Açık, mert ve cesur olalım. Bu memlekette bütün Doğu'ya yaygın, bir ırk ayrılığı fikri asla yoktur. Fakat, böyle bir fikrin tohumlarını ekenler vardır. Böyle bir fikirden maddi, mânevi, siyasi, iktisadi medet umanlar vardır. Bunların sayıları azdır. Bunlara göz yumarsanız, yarın Türk Milletinin başına belâ olacaklardır. Tek vatan, tek millet, tek devlet için birlikte bu gibilerle mücadele etmek millî vazifemiz haline gelmiştir. Bu konuyu alabildiğine ve her şeye başvurarak istismar eden, Doğu'da suni bir lider olmak sevdasına kapılan insanların, bu Doğu istismarcılığına bir son verelim. Milletin ve memleketin selâmeti buradadır. Hâdiseleri görmemezlikten gelmek, örtbas etmek memleketin başına bâdireler getirecektir.

Şimdi, belki de hâlâ merak edeceksiniz, bu bölgeci, bu istismarcı, bu maksatlı zat kimdir, diye... Bunun cevabını ben vermiyeceğim. Azizoğlu'nu pek yakından tanıyan Yeni Türkiye Partisinin Meclis Grupu Başkanvekili iken, Grup Sözcüsü iken, Genel İdare Kurulu âzası iken, bütün bu vazifelerden ve Y. T. P. den bu mesuliyet dolayısiyle istifa ederek Adalet Gazetesinde yazdığı seri yazı ile bunun gerçek sebebini açıklayan Sayın Talât Asal, daha dün; 2

Ağustos 1963 tarihli Adalet gazetesindeki yazısı ile bunun cevabını açıkça şöyle veriyor :

«Azizoğlu ile Bulvar Palasta bir müzakeremiz oldu.» Aynen okuyorum. «2,5 saat konuştuk. Son olarak Talât Bey, nispî temsil esasında bir parti 25 kişilik bir grupla da iktidar partisi olabiliyor dedi. Bugünkü Genel Başkan Vekili meseleyi kafasında halletmişti, (ümitle gelmiştim, ümitsizlikle ayrılıyorum Yusuf Bey dedim)» işte bu bir bölgecilik zihniyetidir. Bunları Talât Asal söylüyor, benden çok daha iyi bilir.

Şimdi ilâç konusu; son bahse geldim. Pek muhterem arkadaşlarım, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Yusuf Azizoğlu'nun Bakanlıktaki tasarruflariyle ilgili mühim bir konu da ilâç mevzuudur. Yalnız bu mevzu, sabit olduğu takdirde, bir insanı mahvetmeye yeter. İnşallah sabit olmaz. Bu itibarla, beni son derecede ölçülü bir dil kullanmaya mecbur etmektedir. Bütün vatandaşların sağlığı ile alâkalı ilâç mevzuunun ithali ve fiyatı şöyle oluyor : İlâç ithalâtın muayyen ve mahdut firmalar yapmaktadır. Yakın zamana kadar ilâç hammaddelerine, nereye gittiği meçhul bir fazla patent hissesi ödenmekte idi. Kurucu Meclisten çıkan yerinde bir tefsir ile bu patent hakkı harice ödenmez oldu. Bu suretle, yerli ilâç ücretleri yarı yarıya kadar ucuzladı. Halen hariçten gelen mâmul ilâçların üzerinden % 15 ithalâtçı kârı, % 10 depocu kârı, ve % 25 perakendeci kârı alınmaktadır. Ve her kotada 2 - 2,5 milyon dolârlık mâmûl ilâç ithali için döviz verilir. Hangi mâmûl ilâçların cins ve miktarlarının Türkiye'ye getirileceğini ise Sağlık Bakanlığı tâyin ve tesbit eder.

Öteden beri ciddî yolsuzlukların cereyan ettiği ve paraların döndüğü bu konu, birçok menfaatlere sahne olmuştur. Memlekete ve vatandaşlara faydalı, en son, en müessir ilâçların yerine nüfuzunu ve tesirini türlü yollardan yürütenler faydalı - faydasız, istedikleri ilâcı memlekete getirir ve satar olmuşlardır. İşte, buna bir son verilebilmek ve Türk halkının yalnız gerçek ihtiyacını karşılayabilmek için, bu mâmûl ilâçların getirilmelerini sağlamak ve tedavi kıymeti olmıyanları ayıklamak maksadiyle bir heyet ciddî çalışmalar yaptı.

Birkaç sene evvel, ihtilâli mütaakıp yapılan bu çalışmalar sonunda memlekete ithal olunan mâmûl ilâç sayısı tesbit edilmiş ve bunların 500 kadar olduğu görülmüştür. Bunlardan hangilerinin lüzumlu ve hangilerinin lüzumsuz olduğu bu sahada mütehassıs ilim ve karakter adamlariyle görüşülmek suretiyle tâyin edilmiş ve 500 muhtelif çeşit ilâcın 360 mın fuzuli yere ithal edildiği ve ancak 140 nın ihtiyaca tekabül ettiği anlaşılarak bu 140 tan geri kalanların ithali Bakanlık tarafından men olunmuştur. Bu suretle, hem dövizde büyük tasarruf sağlanmış ve hem de vatandaşın sağlığı ve parası korunmuştur. Bunun üzerine, bâzı ilâç ithalâtçıları malî fedakârlıklar teklif ederek ve dolâr başına bir lira rüşvet vermeye kadar giderek 140 aded ilâç dışından ilâç ithali için Sağlık Bakanlığını nüfuz ve para tesirine tâbi tutmak istemişlerdir.

Hattâ, bir ilâç ithali için 10 000 dolâr verilmesi halinde, 10 000 lira rüşvet teklif eden bir firma mümessili, Sağlık Bakanlığı Müsteşar Muavininin odasından hakaretle kovulmuştur. Bunlar vâkıalar...

Bakanlıktaki bu ciddî mukavemet ve prensip sadakati, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlarından Nusret İsmail Karasu, Ragıp Üner ve Suat Seren zamanlarında devam etmiş ve bu 140 tan fazlası, bütün tazyiklere rağmen, hiçbir suretle memlekete ithal edilmemiştir. Günün birinde Doktor Yusuf Azizoğlu Sağlık Bakanı olunca, yine bu ilâç ithali mevzuu ortaya getirilmiş ve Bakana, Bakanlığın salâhiyetlileri işin seyrini açıkça izah etmişlerdir. Bakan, bunun üzerine yeni bir komisyon kurarak bu işi bir defa daha tetkik ettirmiştir. Yusuf Azizoğlu'nun topladığı bu yeni komisyon da, gayrinizami olarak, aralarında ithalâtçı firmaların mümessilleri dahi bulunduğu halde, bütün listeler yeniden gözden geçirilmiş neticede komisyon bu 140 aded müstahzar ilâcın artırılmasını değil, takriben 30 adedinin daha lüzumsuz hale geldiğini birlikte tesbit etmiş ve ithaline lüzum olan ilâç adedini 140 tan da aşağıya indirmiştir. Bunun üzerine Yusuf Azizoğlu, komisyon kararını, ilâç ithalâtçılarına Vekâlet kararı olarak resmen bildirmiş ve bademe ithalâtın ancak bu 110 civarındaki müstahzar ilâca münhasır olacağını tebliğ etmiştir. Muamelenin buraya kadarı doğru ve isabetlidir.

Asıl hâdise bundan sonra olmaktadır: İşte bunun üzerine her bakımdan tam salâhiyetli ilâç

ithalâtçıları mümessilleri Ankara'ya gelmişler, gerekli temasları yapmışlar ve bütün vekâleti şaşkına çeviren bir netice alarak dönmüşlerdir. Alınan şu neticeye bakınız : Yurda giren müstahzar ilâç sayısı, salâhiyetli komisyonların kararı ile 140 idi. Bu karar senelerce prensip kararı olarak tatbik olundu. Azizoğlu'nun topladığı komisyon, 140 ı da fazla bularak daha da indirmişti. Bu da resmen kabul ve tebliğ olunmuştu. İşte, bu son karara rağmen, bu kararın tatbikata konmasından takriben 15 - 20 gün sonra Bakan Yusuf Azizoğlu, tam 180 derecelik bir dönüşle, bütün eski ve yeni komisyon kararlarını ve senelerdir titizlikle tatbik olunan prensipleri de çiğniyerek bir anda ithalâtçıların arzu ettikleri ve iki buçuk senedir artık halkın da tamamen unuttuğu, memlekete hiçbir suretle ithal edilmiyen ve tedavi kıymeti de bulunmıyan mamûl ilâçların ithaline müsaade etmek cesaretini göstermiştir.

Meselâ, bu arada evvelce 10 000 dolârlık ithal izni için 10 000 lira rüşvet teklif edilen bir ilâç için 39 000 dolârlık ithal dövizi verilmiştir. Meselâ, 5 000 dolârlık ithaline bile lüzum görülmiyerek reddolunan bir diğer ilâç için 79 bin dolârlık döviz izni verilmiştir. Böylece, milyonlarca dolârlık döviz boş yere dışarı çıkarılmış ve karşılığında faydasız ilâç getirilmeye başlanmıştır. Hemen ilâve edeyim, bu muamelelerde asıl salâhiyetli kimselerin imzaları da yoktur. Bu olay üzerine dolaşan açık, kapalı sözlerin hepsini söylemek istemiyorum. (Sağdan, «doğru değil» sesleri.) İnşallah doğru değildir. Ve kendisine bunu sadece yardım olsun diye, isterseniz söyliyeyim. Çünkü aksini söyliyemezsiniz, çünkü yaygındır bu. Siz de halkın nazarında kötü sözden kurtulmuş olursunuz. İsterseniz söyliyeyim. (Sağdan, söyle, söyle sesleri.)

Peki :

1. Eskiden bu gibi davetler reddolunurken, bunun karşılığında Bakanlıkta halen bu ilâç işlemine bakan zat ile yardımcısı, ithalâtçı firmaların davetlisi olarak bir ay müddetle Avrupa'da gezdirilmiştir. Buna mukabil bu konuya taraftar olmıyanlar birer birer Bakanlıktan uzaklaştırılmışlardır. Bu, basiti bu.

2. Bundan çok daha mühimi : Yalnız bunu büyük bir iyi niyetle ifade ediyorum. İnşallah doğru değildir. Ben kendisine, doğru olmadığını ispat suretiyle temize çıkması ve bu gaibeli sözün cevabını vermesi için imkân hazırlıyorum. İtham benim değildir, Meclisi tatmin ederse, ben de memnun olan insanların arasında bulunurum.

Yusuf Azizoğlu'nun Diyarbakır'da «İstikamet Ecza Deposu» diye bir ilâç ticareti varmış. Bu depo büyük borçlarla tasfiye haline girmiş. İşte bu konu ile memnu ilâçların ithaline birden izin verilme işi de birbirine bağlanmaktadır. (Sağdan, doğru değil, sesleri.) İnşallah doğru değildir. Bunu ortaya atanlar başkaları olduğuna göre, Azizoğlu'nu izah etmek imkânını vermekle, böyle bir şâibeden kurtulmasına yardımcı olmayı çok isterim. İlâç tahdidi ile alâkalı olayın ve buna lüzum ve zaruretin ihtisas ve karakter şahitlerinden bir kısmı şunlardır, şimdi bu zaruretin şahitlerini de söylüyorum :

Nümune Hastanesi Dahiliye Mütehassısı Dr. İhsan Aksan, Ankara Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Şükrü Kaymakçalan, Ankara Hastanesinden Dr. Sedat Yörükoğlu, Dr. Orhan Balkan, Prof. Dr. Zafer Paykoç, Gülhaneden Dr. Enver İzgi, İstanbul'dan Prof. Sedat Tavat, Prof. Alâattin Akçasu, Sağlık Bakanlığı Eczacılık ve Tıbbi İlâç İşleri eski Umum Müdürü Dr. Sadi Bilginsoy, eski Müsteşar Muavini - halen Samsun Sağlık Müdürü - Dr. Demir Erel, eski müsteşar Dr. Alâattin Erkmen, Refik Saydam Müessesesi Müdürü Doktor Tahsin Bertin ve Eczacı Abdullah Ungan.

Diğer konular

Şimdi sevgili arkadaşlarım, ben mevzuumu bitiriyorum. Fakat, verilmiş bulunan önergelerin arasında bâzı konular da dile getirildiği için, onların da kısa kısa birkaç cümle ile cevaplarını verip, huzurunuzdan ayrılacağım. Hiçbir şey cevapsız kalmasın.

Azizoğlu, bu kürsüden Kırıkkale'ye 600 000 lira verdiğini söylemişti. Bu sözü Kırıkkale'den bizzat tahkik ettim. Bu söz hem şekli ve hem de esası bakımından yanlıştır. Çünkü, kültür dernekleri ile Kırıkkale'deki Hastane Yaptırma Derneği aynı değildir. Kültür dernekleri başka, hastaneler başka... Esas bakımından ise büsbütün yanlıştır. Zira, bu sözü bizzat Kırıkkale'den tahkik edince aldığım malûmat şudur ki, Kırıkkale'de Verem Tesisleri ve Hastane Yap-

tırma Derneği diye eski bir dernek vardır. 1959 dan beri faaliyettedir ve bir hayli de para toplamış, iş yapmıştır. Azizoğlu, bu hastane derneğine 1963 yılında Yalnız 11 000 lira yardım yapmıştır, 600 000 lira değil. Bilâhara Dernek her şeyi Bakanlığa tamamen devretmiş ve ayrıca bir yardım da görmemiştir.

Şimdi, yüksek huzurunuzda benden sonra gelecek İçişleri bakanlarını da rahata kavuşturmuş olmak için ve önergelerde yer almış bulunması dolayısiyle bir küçük hizmet daha yapmak istiyorum.

Adlî görev diye bir konu vardır. Bu konu birçok zamanlar daha çıkacaktır; halledilsin. Hem zaten önergelerde var. Hem halledilmiş olur, hem vuzuha kavuşmuş olur.

Jandarma :

1. Askerî talim ve terbiye bakımından Genel Kurmay Başkanlığına,

2. Silâh, mühimmat ve subay ikmali bakımından, Millî Savunma Bakanlığına,

3. Mülkî ve idari işlerden dolayı İçişleri Bakanlığına,

4. Adlî görevlerinden dolayı da, adlî makamlara bağlıdır.

Ceza tatbikatı da buna mütenazırdır. Meselâ; jandarma askerî görevlerini ifa ederken suç işlerse, Askerî Ceza Usulü Muhakemelerine; idari görevleri sırasında suç işlerse, idari kazaya ve adlî görevi sırasında suç işlerse, doğrudan doğruya savcı elkoyarak, Ceza Usulü Muhakemelerine tabi olur.

Jandarma Teşkilât ve Vazife Nizamnamesinin 118 nci maddesi, «Jandarma, tevkifhanelerin haricen muhafazasına memur olduğu gibi, muhpus ve mevkufları bir yerden diğer bir yere muhafaza altında nakil ve sevkeder» der. Bu jandarmanın adlî vazifesidir.

5442 Sayılı İl İdaresi Kanununun 10 ncu maddesinin (b) fıkrası, «Ceza ve tevkif evlerinin muhafazasına ait gözetim ve denetim vazifeleri adlîdir», der.

Esasen, 1721 sayılı Kanunla da cezaevlerinin emniyet ve muhafazası işleri Adalet Bakanlığına tevdi edilmiştir.

Hukuk felsefesi ve tatbikatı bakımından da mahkûmların ceza evlerinde veya hastanelerdeki hayatı, infazın bir devamı olduğu için adlî makamlara ait vazifelerden bulunduğu aşikârdır. 1412 sayılı Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun değişik 154 ncü maddesinin ikinci cümlesi, «...bütün zabıta makam ve memurları Cumhuriyet müddeiumumiliğinin adliyeye mütaallik işlerde emirlerini ifa ile mükelleftirler.»

Bütün bunların heyeti umumiyesi Temyiz Mahkemesinde nihayet tevhidi içtihat kararı haline gelmiştir. Bu karardan kısa bir pasaj okuyorum :

«Bir mahkûmu mahpus bulunduğu ceza evinden kaçıran veya kaçmasına müsamaha eden jandarma erinin bu hareketi adlî bir vazife ifasından mı, idari bir vazife ifasından mı neşet etmiş bir suç sayılacağı konusu, incelenmiş ve kanun ahkâmı bakımından ise; bir mahpusun firarına meydan vermiyecek tedbirlerin ittihazı adlî bir vazife olunca,» hüküm fıkrası; «Bir mahkûmu mahpus bulunduğu ceza evinden kaçıran veya kaçmasına müsamaha eden jandarma erinin bu hareketinden dolayı, Cumhuriyet Müddeiumumiliğince doğrudan doğruya takibat icrası lâzımgeldiğine karar verilmiştir.»

Bu tatbikat da yıllardır böyle devam etmektedir. Üstelik arkadaşımız Kemal Kaya, belki uzun zamandır ayrıldığı için tatbikatla alâkasını kesmiştir, Adalet Bakanlığı bu konuyu bu suretle anlamak değil, tatbik etmekle de mükellef olarak benimsemiştir. Nitekim, jandarmanın adlî görevlerinden dolayı adlî makamlara bağlı ve tabi olduğunu bizzat Adalet Bakanlığı da kabul ederek, 13 . 9 . 1938 tarih 39/116 sayılı, 30 . 9 . 1940 tarih 164/33 sayılı, 24 . 3 . 1942 tarih 8 sayılı, 9 Mayıs 1963 tarih 15324 sayılı tamimleriyle Adalet teşkilâtına bildirmiştir. Bu tamimlerin özü açık, kati, inkârı mümkün olmıyan bir vuzuhtadır ve şudur: «Adalet Bakanlığı firar hâdiselerinin önlenmesi için, iktiza eden en kati tedbirlerin alınmasını ve daimî bir murakabe tesis keyfiyetini doğrudan doğruya müddeiumumilere tevecüh eden bir vazife olarak kabul etmekte ve savcıların bu hususta neler yapmaları lâzımgeldiğini açıkça ifade» etmektedir.

Bu nevi konu bir başka yönden de Adalet Bakanlığı ile alâkalıdır. İşte matbu tamim; Nasuhioğlu zamanında: «İçtimai mahzurları aşikâr olan bu tarzda harekete katiyen yer verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması» tamimen tebliğ olunuyor. Ne için?... Sanıkların ellerine kelepçe takılmaması için. Adliye Ba-

kanlığı, sanıkların ellerine kelepçe takan jandarmaya emir veriyor, «takmıyacaksın» diyor. Demek ki bu da, Adalet Bakanlığı ile ilgili.

Hastaneler bahsine gelince; adlî makamlar tarafından hapis cezası infaz edilmekte olan bir hükümlünün sıhhi sebepler dolayısiyle hastanelerde tedavi altında bulundurulması keyfiyetine gelince: Bir mahkûmun hasta olması, hükümlülük sıfatı asliyesinde hukukî bir değişiklik yapmaz. Şu halde, tedavisi esnasındaki süre de infazın bir devamı olarak geçer. Nitekim bunun içindir ki, adlî makam ve hizmetlerin infaz vazifeleri bu suretle, tatbikatta hastanelere intikal etmektedir. Bu görevi ifa eden jandarma da adlî mercilerden emir almaktadır. Bu husus mevzuatımızda da açıkça yer almıştır. Nitekim, 25 Şubat 1955 gün 4/4502 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesine bağlı hastaneler talimatnamesinin 4 ncü maddesinde bu hüküm şu katiyetle tesbit olunmuştur: «Mahkûm ve mevkufların hastanede kaldıkları müddetçe muhafazaları alâkalı adlî makamlarca temin olunur.»

Tatbikat :

Ankara Cumhuriyet Savcılığınca, Ankara Valiliğine yazılan 3 . 5 . 1963 gün, 3/3005 sayılı yazıda, «Ankara Hastanesinde yatan hükümlülerin muhafazası memuriyetimizce temin olunmaktadır» denilmektedir.

Tatbikatın bir diğeri;

Hastane başhekimleri valilerle değil, müddeiumumilerle bu hususta temas ederler.

O halde, arkadaşımız bu konuyu, memuriyetten ayrıldığı zaman unutmuş olacak, adlî görevden dolayı jandarma, adlî makamlara bağlıdır.

Şimdi, küçük bir iki noktaya da bir iki cümle ile temas edeyim.

1 Ekimde, Cumhuriyet Halk Partisi Grupunda yaptığım konuşmamın bir kısmı, basına yanlış aksettirilmiştir. Bir kürtçülük konusu var da, onun cevabı. Bunu istismardan fayda umanlar da bu yanlışı boyuna körüklemişlerdir. Çünkü ben, C. H. P. Grupunda asla kürtçülük konusundan bahsetmedim. Deliller:

1. Konuşmam aynen teyp ile zaptedilmiştir.

2. İki Ekim gazetelerinde bunu görünce derhal tezkip ettim. Bu tekzibim üç Ekim tarihli gazetelerde yazılıdır.

3. Grupta ben konuşurken bulunan İnönü, 3 Ekim tarihli Akşam'da «Pek çok tecrübe ettim, çok defa söylendiğinden başka türlü sızıyor. Gerçekler tahkik olunmadan mütalâa doğru değildir.» demek suretiyle tekzip etmiştir.

4. Vefik Pirinççioğlu, 3 tarihli Akşamda ve nihayet geçen gün Meclisteki benim, grupta, kürtçülükten bahsetmediğimi açıkça ifade etmiştir.

En büyük, en canlı, en şerefli şahitler de karşınızdadır.

Şimdi, Kemal Kaya arkadaşımın dokunduğu üç konudan adlî göreve cevap vermiştim. İkinci ve üçüncü konular da vardı, oradan bahsediyorlar, beni perişan ettiğinden bahsediyorlar. Bu itibarla, onun da kısaca cevabı:

Ağrı Valisi yazıyor:

«Sayın Milletvekilinin eşkiya mevcudiyetine ait iddiasına gelince; 20 Nisan 1963 tarihinde Ardahan Hastanesinden ve 8 Ağustos 1963 tarihinde Göle Ceza Evinden kaçan Mehmet Taş ve Hamza Karaçiftçi ismindeki iki mahkûm firarisinin eşkıya telâkki olunarak Göle bölgesinde dolaştığı şayiasından ileri geldiği anlaşılmaktadır. Bu iki firarinin, Göle veya Ardahan bölgesinde mevcut ise, izinin ve yerinin tesbitine zabıtaca hassasiyetle çalışılmaktadır. Ayrıca, sivil ekiple de, köylerde arama ve tarama yapılmaktadır. Eğer, bu bölgede ise kısa zamanda yakalanacaklarına şüphe yoktur. Her iki firarinin eşkıya hususiyetlerine uyarak, aynı kazalar bölgesinde yol kesme, adam öldürme, yaralama ve diğer en küçük bir suç işlediklerine şahidolunmamıştır. Yakalanmalarındaki müşkilât, zarar ika etmemelerinden ileri gelmektedir.»

Arkadaşım daha çok müsterih olsun diye bir cümle okuyacağım, dört parti başkanı da Göle'de toplanmışlar, arkadaşımı tekzip etmek üzere bir mektup göndermişler. Kendi partisi Yeni Türkiye Partisinin temsilcisinin adı da Mehmet Çakmak; mektupları da şu:

«Bu sene köylerin asayişi çok iyi gitmiştir. Vukubulan bir kaç hâdisenin failleri ve çalınan malların elde edilmesi ve adalete sevk edi-

lip tevkif edilmelerinden başka hiçbir hâdise teşkilâtımızca duyulmamıştır.» Partisinin başkanına daha çok inanır diye, bunu okudum. O halde, Kemal Kaya arkadaşımızın üç konusu vardı: Jandarmanın adlî görevinin mesuliyetinin Adalet Bakanlığı ile alâkalı olduğu; bunu arz ettim. Ardahan ve Göle ile alâkalı konu; kendi parti başkanının tekzibini arz ettim. Bir de benim istifamı istiyordu. Bu arzusunu da yerine getirdim.

Reşat Özarda'nın önergesinde, telefon işleri ile ilgili bir husus daha vardı. Ben telefondan da hiçbir yerde bahsetmedim. Ne bu kürsüde, ne basında, ne başka yerde. Bir gazete ima etmiş, Sayın Ulaştırma Bakanı bunu tahkik etmeden, tekzibetmek istemiş ve beni yalanlamış. Bunun üzerine tahkik ettim. Önergede yer almasa idi, söylemiyecektim. Sayın Ulaştırma Bakanı diyorlar ki, «Zeki Erataman'ın kaçtığı gece Trakya ile hiçbir telefon konuşması yapılmamıştır.» Öyle buyuruyorlar. Ben de mevzuu tahkik ettim, muhtelif telsiz temaslarından başka, aynı gün, Tekirdağ ili Merkez Karakolunda nöbetçi Polis Memuru Sadettin Başaran ile, Tekirdağ Emniyet Müdürlüğüne duyurulmak üzere telefonla saat 1,30 da, İpsala ilçesi Merkez Karakolunda nöbetçi Polis Memuru Hasan Şenol'a telefonla saat 1,37 de, Kırklareli Merkez Karakolunda nöbetçi Polis Memuru Mehmet Yılmaz'a telefonla saat 1,40 da, Edirne Merkez Karakolunda nöbetçi Komiser Sadık Gündüz'e, Edirne Emniyet Müdürü Uzunköprü, Kapıkule, Pazarkule hudutlarına duyurulmak üzere saat 1,45 te telefonla muhabere edilmiştir.

Arkadaşım bir noktayı daha buyurdular; kendilerine intikal eden meseleleri alâkalı Bakanlara ettiriyor mu diye? Bunun, meselâ bir tane canlı misalini vereyim : Bu hâdiseler üzerine derhal Başbakanlığa yazdım. Yazının sonu şöyle biter : Bu itibarla, bu gibi olayların Bakanlığımı alâkadar etmediğini, ne Zeki Erataman olayı, ne de bundan sonra vukuu muhtemel olayların sorumluluğunun Bakanlığımla bir ilgisi bulunamıyacağını ve ilişik yazılarımız gereğince duruma bir çare bulunmasının isabetli olacağını arz ederim.»

Bizzat Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığına da yazdım, onlara da şöyle dedim :

«Bugünkü şartlar içinde, diğerlerinin kaçmıyacakları hakkında hiç kimse teminat veremez.» ve saire...

İşte, son zamanlarda alınan bâzı tedbirler var ya, o tedbirler de benim bu yazılarımdan sonra, bu yazılarıma cevap olarak alınmıştır.

Reşat Özarda arkadaşımızın takririnde bir husus daha var. Bir adam hırsla başlarsa hiçbir mevzuu gözü görmüyor : Takririnde yazılı, ben Meclise ve Senatoya takrirler vermişim, sonra bunları geri almışım. Hiç olmazsa bunu, önergelerini verirken, insan bir tetkik eder. Ben, Senatoya ve Meclise verdiğim önergelerden hiçbirisini geri almadım. Bu da benim için bir tahkikat konusu oluyor, işte Başkan buradadır, Meclis de buradadır, hiçbirisini geri almadım.

Şimdi son sözüme geldim arkadaşlarım.

Hayatımın en büyük hürmetini duyduğum Büyük Türk Milletinin gerçek mümessili Türkiye Büyük Millet Meclisi âzalarına; en güç şartlar ve olaylar içinde bir seneye yakın süre ifa ettiğim Dahiliye Vekilliğinin bana verdiği bilgilere ve duygulara da dayanarak, son olarak bir şey söyliyeceğim.

Memlekette aslolan şahısların veya partilerin hâkimiyeti değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin hâkimiyetidir. (Bravo sesleri, alkışlar) İşte, bu hâkimiyeti, izah ettiğim zihniyeti muzaffer kılarak tesis ettiğimiz takdirde, her müessese yerli yerine oturacak ve her şey düzelecektir. Bu inancımı, huzurunda en büyük hürmetimi duyduğum Büyük Millet Meclisinin muhterem âzalarına, saygı ile selâmlıyarak, arz ederim. (Ortadan sürekli alkışlar, bravo sesleri)

BAŞKAN — İki önerge var, bunları okutacağım. Vakıa saat yedi oldu, Meclisleri kapatmak itiyadımız var idi ama, bu önergeleri okutayım; Yüce Meclis ne şekilde karar verirse ona göre hareket ederiz.

T.B.M.Meclisi Başkanlığına

T.B.Millet Meclisi Birleşik toplantısının 23 . 10 . 1963 günü saat 14 e talikini arz ve teklif ederim.

İzmir Milletvekili
Ali Naili Erdem

Yüksek Başkanlığa

Önemi dolayısiyle, görüşülmekte olan konunun bu gece aralıksız müzakeresine devam

edilerek, sonuçlandırılmasını arz ve teklif ederiz.

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye	Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye
Sadi Koçaş	Nevzat Sengel
C.S. İsparta Üyesi	C.S. Konya Üyesi
Suad Seren	Muammer Obuz

BAŞKAN — Efendim, aykırılıklarına göre talikini isteyen önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

(İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem'in önergesi tekrar okundu.)

SADİ KOÇAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Üye) — Usul hakkında söz istiyorum, efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

SADİ KOÇAŞ (Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye) — Muhterem arkadaşlarım, Meclisin, toplantısı saat 7 den sonra bir başka güne talik etmesi normal usüllerdendir. Bizim teklifimiz aykırı olandır. Usulen evvela bunun oya konulmasını Başkanlıktan ve Yüce Heyetten arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, arkadaşımız aralıksız devamın daha aykırı olduğu kanaatini izhar etti. Divanca biz de bunu uygun gördük. Aralıksız devamı oylarınıza sunacağım.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Teklif üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında mı? Buyurun. (Takririn aleyhinde, sesleri.) (Oylamaya geçtiniz, sesleri.) Oylamaya geçmedik.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Çok muhterem arkadaşlarım, Sayın Hıfzı Oğuz Bekata, günlerden beri meşgul ettiği, alâkasını çektiği çok mühim bir konuda Türk efkârı umumiyesi önünde son derece korkunç itham ve isnatlarda bulunmuş, bir takım maddeler ortaya sermiştir. Bunların büyük bir kısmı benim burada sizlerle beraber ilk defa duyduğum meselelerdir. Bunun, böyle mühim bir meselenin bir neticeye getirilmesine elbette sizin de vicdanınız razı olmaz. Ben, bunları teker teker gözden geçirip, madde madde bir kısmını rakamlara istinat ettiren hususlarını yüksek huzurunuzda, otuz milyon insanın huzurunda izah etmek mecburiyetindeyim (sağdan alkışlar, bravo sesleri.) Şimdi, şu anda, gecenin bu saatinde hepiniz yorgunsunuz, hiç birinizin dinlemeye isteği yok. Filvaki, söyleyebilirim, konuşabilirim. Amma, bu meseleleri teker teker zapıttan alıp okumak imkânı mevcut değil. Konuşmaya devam demek bu meseleyi son derece yanlış bir takım neticelere bağlamak demektir. Binaenaleyh, gerekli bir müddet zarfında meseleyi gözden geçirmek imkânını sağlamak üzere, talikini istiyorum. Uzun bir zaman demiyorum ama, hiç olmazsa 24 veya 48 saatlik bir zaman verilmesini rica ederim. Saygılarımla. (Doğru, sesleri)

BAŞKAN — Aralıksız devam teklifinde bulunan arkadaşlarımız bu vaziyet karşısında önergelerinde ısrar ediyorlar mı?

SADİ KOÇAŞ (Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye) — Ediyorum efendim.

BAŞKAN — Ediyorsunuz.

SADİ KOÇAŞ (Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye) — Sayın Başkanım, Sayın Bakan konuşmak mecburiyetinde değildirler.

BAŞKAN — Aralıksız devam önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Reddedilmiştir.

Öbür önergeyi bir kere daha okutuyorum.

(İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

23 Ekim 1963 Çarşamba günü saat 14 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati: 19,05

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

ONÜÇÜNCÜ BİRLEŞİM

18 . 10 . 1963 Cuma

Saat : 14,00

I

BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Bolu Milletvekili Kâmil İnal ve 4 arkadaşının, Amerika'dan ithal edilecek 33 dizel elektrik lokomotifinin ihalesi mevzuunda Ulaştırma Bakanı İhsan Şeref Dura hakkında soruşturma açılmasına dair önergesi (4/8)

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/9)

3. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/10)

4. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata tarafından açıklanan hususlardan dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu hakkında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/11)

5. — Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin'in, eski İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu ve Adalet Bakanı haklarında Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi (4/12)

II

GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Elâzığ Milletvekili Nurettin Ardıçoğlu, Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek ve Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzük teklifi ve Millet Meclisi Anayasa ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet komisyonlarından yedişer üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (2/284) (S. Sayısı: 15) [Dağıtma tarihi: 19 . 9 . 1963]